

Nr 142.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 mom., 13 § och 19 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt; samt

3) förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Adolf Dahl.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 nr (370).

Härigenom förordnas, att kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt anvisningarna till samma lag skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse samt att till anvisningarna till 18 § i samma lag skall fogas en ny punkt betecknad 6 av nedan angivna lydelse:

18 §.

Såsom särskild förvärvskälla anses i fråga om:

e) *tillfällig förvärvsverksamhet*:

1. icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri, försåvitt enligt denna lag inkomsten därav skall beskattas i en och samma kommun;
 2. all övrig tillfällig förvärvsverksamhet, som skattskyldig utövat;
-

21 §.

Till *intäkt* av jordbruksfastighet hänföres allt vad av fastighet här i riket, som taxerats såsom jordbruksfastighet, kommit ägaren eller brukaren till godo, såsom:

e) intäkt av *skogsbruk*, vartill hänföras:

intäkt genom avyttring av skogsprodukter, därunder inbegripna produkter av sådan förädlingsverksamhet, som ingår i skogsbruket, genom upplåtelse av avverkningsrätt till skog eller genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken, därest icke vinst å avyttring av fastigheten i dess helhet skall beskattas enligt 27 § såsom inkomst av handelsrörelse eller enligt 35 § såsom realisationsvinst;

värdet av — — — honom drivits;

24 §.

Till *intäkt* — — — frälseränta.

Har fastighet — — — av rörelsen.

Förmån av — — — särskilt redovisas.

Där fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall hyresvärdet för bostad eller annan förmån från fastigheten, som tillkommit medlem av föreningen eller delägare i bolaget, ävensom utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie, räknas såsom medlemmens eller delägarrens intäkt av fastigheten. Såsom föreningens eller bolagets intäkt av samma fastighet räknas vad som till föreningen eller bolaget influtit från fastigheten ävensom avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft att utgöra till föreningen eller bolaget, till den del desamma icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

(Se vidare anvisningarna.)

25 §.

1 mom. Från bruttointäkten — — — nedlagt kapital.

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger njuta avdrag för ovan angivna omkostnader, såvitt de bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

Har bostadsförening eller bostadsaktiebolag lämnat sina medlemmar eller delägare utdelning annorledes än å andelar eller aktier, äger föreningen eller bolaget njuta avdrag för vad sålunda under beskattningsåret utdelats, dock ej för större belopp av det utdelade än som motsvarar beloppet av de inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

29 §.

4 mom. Avdrag får *icke* göras för:

hyra för rörelseidkaren tillhörig fastighet, som använts i rörelsen;

kostnad för ny-, till- eller ombyggnad av rörelseidkaren tillhörig, i rörelsen använd fastighet eller annan anläggning eller för grundförbättring därå.

(Se vidare anvisningarna.)

30 §.

3 mom. För försäkringsrörelse, som drivits av *utländsk försäkringsanstalt*, skall såsom här i riket skattepliktig nettointäkt upptagas 5 procent av anstaltens premieinkomst av här bedriven sjö- och trafikförsäkringsrörelse, 6 procent av anstaltens premieinkomst av här bedriven brandförsäkringsrörelse, 15 procent av anstaltens premieinkomst av här bedriven livförsäkringsrörelse och 10 procent av anstaltens premieinkomst av annan här bedriven försäkringsrörelse.

45 §.

Genom fastighetsskatten — — — fastighetsskatt beskattats.

Rätt till förenämnda avdrag skall tillkomma fastighetens ägare, dock att medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehaft lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, skall tillgodonjuta den del av avdraget, som på lägenheten belöper.

Har fastighet — — — ägt fastigheten.

Avdraget skall — — — gällande taxeringsvärdet.

(Se vidare anvisningarna.)

52 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Skatteplikt enligt 51 § bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. Ortsavdrag ävensom beskattningsbar inkomst beräknas för makarna gemensamt; och skall den beskattningsbara inkomsten i jämna tiotal kronor fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster.

57 §.

1 mom. Skatt för inkomst av *rörelse* skall utgöras till kommun, där rörelsen utövats från fast driftställe.

Har fast driftställe icke begagnats, skall skatt för inkomsten utgöras, om inkomsten förvärvats

a) av fysisk person

under tid, då han varit här i riket bosatt:

i hemortskommunen;

under tid, då han icke varit här i riket bosatt:

i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål;

b) av inländsk juridisk person:

i hemortskommunen;

c) av utländskt bolag:

i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål.

59 §.

3 mom. Har fysisk person under tid, då han ej varit här i riket bosatt, eller utländskt bolag åtnjutit sådan inkomst av tjänst eller, i annat fall än i 2 mom. sägs, av sådan tillfällig förvärvsverksamhet, för vilken skattskyldighet här i riket föreligger, beskattas inkomsten i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål.

Anvisningar

till 18 §.

6. Icke yrkesmässig avyttring av en eller flera utanför den skattskyldiges hemortskommun belägna fastigheter här i riket utgör en särskild förvärvskälla för en var av de kommuner, där den eller de avyttrade fastigheterna äro belägna, medan icke yrkesmässig avyttring av en eller flera fastigheter i hemortskommunen och av annan egendom än fastighet här i riket ävensom deltagande i lotteri hänföras till *en* förvärvskälla. Sådan förvärvsverksamhet av ifrågavarande slag, varav inkomsten jämlikt 59 § 3 mom., 69 § eller 72 § 1 mom. skall beskattas i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål, skall dock anses utgöra en särskild förvärvskälla.

till 22 §.

5. Har växande skog avyttrats *i samband med avyttring av marken* i annat fall än då vinst på avyttringen skall beskattas enligt 27 § såsom inkomst av handelsrörelse eller enligt 35 § såsom realisationsvinst, får avdrag enligt den skattskyldiges val åtnjutas med ett av följande belopp, nämligen:

till 24 §.

3. Med bostadsförening och bostadsaktiebolag förstås ekonomisk förening och aktiebolag, vars verksamhet uteslutande eller huvudsakligen består i att åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare bereda bostäder i hus, som äges av föreningen eller bolaget.

Såsom intäkt för bostadsförening eller bostadsaktiebolag och såsom avdragsgill utgift för medlem eller delägare räknas sådan inbetalning av medlem eller delägare, som icke är att anse såsom kapitaltillskott. Inbetalning, som är att anse såsom kapitaltillskott, räknas icke såsom intäkt för föreningen eller bolaget och får ej av medlemmen eller delägaren avdragas.

Med kapitaltillskott menas dels medlems inbetalning å insats i föreningen och delägars inbetalning å aktie dels ock sådan ytterligare inbetalning av medlem eller delägare, som är avsedd att inom föreningen eller bolaget användas för fondering såsom genom kapitalavbetalning å skuld eller genom ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring av fastigheten eller genom annan stadigvarande kapitalplacering. Där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall dock icke någon del av hyresavgiften anses såsom kapitaltillskott. Verkställes fondering inom förening eller bolag, utan att det framgår vilka medel därför användas, skola i första hand anses för fondering använda andra medel än medlemmarnas eller del-

ägarnas inbetalningar under beskattningsåret eller de under året influtna hyrorna för lägenheter, som varit uthyrda till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap. Vad därefter återstår av det till fondering använda beloppet skall fördelas på nämnda inbetalningar och hyror efter deras inbördes storlek, och skall vad därvid belöper på de inbetalningar, som verkställts för de med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt upplåtna lägenheterna, anses såsom kapitaltillskott.

Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, räknas ej såsom intäkt av fastigheten utan såsom intäkt av kapital (se 38 § och punkt 2 av anvisningarna till nämnda paragraf) eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse.

till 25 §.

5. För värdeminskning å bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhöriga byggnader, maskiner och andra inventarier tillkommer avdraget föreningen eller bolaget, och äger således medlem av föreningen eller delägare i bolaget icke åtnjuta dylikt avdrag.

Angående medlems av bostadsförening och delägars i bostadsaktiebolag rätt till avdrag för till föreningen eller bolaget gjorda inbetalningar hänvisas till punkt 3 av anvisningarna till 24 §.

till 30 §.

2. Vid beräkning av överskottet å *sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse* må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för avsättning till försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv och i lag föreskriven säkerhetsfond, avsättning till sådan reservfond, som av ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt bildas enligt gällande föreskrifter om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar, avsättning till sådan regleringsfond, som av trafikförsäkringsanstalt bildas enligt gällande villkor och föreskrifter för utövande av trafikförsäkringsrörelse, ävensom, med nedan angiven inskränkning, för ökning av utjämningsfonderna, i den mån denna ökning icke överstiger vinsten å själva försäkringsrörelsen. Denna vinst skall — — — f) utgående försäkringsfond för egen räkning.

Avdrag för — — — av brandskada.

Med utjämningsfond — — — försäkringsaktiebolags reservfond.

Den på — — — d) utgående premiereserven för egen räkning (belopp, avsatt för på grund av försäkringsfall beviljade ersättningar, t. ex. livräntor, undantaget).

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av premieåterbäringsreserv, av säkerhetsfond samt av i första stycket omnämnda reservfond för ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt och regleringsfond för trafikför-

säkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt. Utbetalad premieåterbäring — — — före ändringen.

Avdrag må — — — till försäkringstagare.

5. Vid uppskattning av *utländsk försäkringsanstalts* här i riket skattepliktiga nettointäkt avses med *trafikförsäkring* sådan trafikförsäkring, som enligt gällande bestämmelser skall helt eller delvis medtagas vid beräkningen av den för trafikförsäkringsrörelsen föreskrivna regleringsfonden, och med *premieinkomst* bruttobeloppet av årets försäkringspremier, d. v. s. utan avdrag för återförsäkringspremier.

till 36 §.

3. I punkt 6 av anvisningarna till 18 § angives vad som beträffande icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri utgör en särskild förvärvskälla. Avdrag enligt punkt 2 här ovan för realisationsförlust eller förlust å deltagande i lotteri får göras från realisationsvinst eller lotterivinst, som uppkommit i samma förvärvskälla som realisationsförlusten eller förlusten å deltagande i lotteri. Av 46 § 1 mom. framgår, att, om härvid underskott uppstår, detta icke får avdragas från inkomst av annan förvärvskälla.

till 45 §.

2. För bestämmande av det avdrag, som enligt denna paragraf medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger tillgodonjuta, skall fastighetens taxeringsvärde fördelas på lägenheterna i fastigheten efter förhållandet mellan deras värden. Fördelning, som sålunda verkställts, bör i allmänhet tillämpas, till dess ändring göres av fastighetens taxeringsvärde.

till 48 §.

2. Av bestämmelserna i 52 § 1 mom. framgår, att makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, äga att gemensamt åtnjuta ett grundavdrag, ett avdrag för make och, i förekommande fall, ett avdrag för varje barn. Taxeras i sådant fall endast hustrun men icke mannen, skall hon ensam åtnjuta nämnda avdrag.

till 54 §.

1. Svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, vilka icke driva bank- eller annan penningrörelse och ej heller försäkringsrörelse, äro befriade från skattskyldighet för utdelning från svenska aktiebolag, svenska solidariska bankbolag och svenska ekonomiska föreningar, vare sig utdelningen uppburits i förhållande till innehavda aktier, lotter och andelar eller den uppburits efter annan grund. Beträffande utdelning, som dylikt bolag eller dylik förening uppburit från bostadsaktiebolag eller

bostadsförening efter annan grund än i förhållande till aktie eller andel, gäller befrielsen dock endast till den del det utdelade överstiger beloppet av sådan inbetalning från bolaget eller föreningen, som icke är att anse såsom kapitaltillskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931, dock skall densamma redan dessförinnan lända till efterrättelse i avseende å 1930 års taxering, såvitt angår 18 och 21 §§, 29 § 4 mom., 52 § 1 mom., 59 § 3 mom., punkt 6 av anvisningarna till 18 §, punkt 5 av anvisningarna till 22 §, punkt 3 av anvisningarna till 36 § samt punkt 2 av anvisningarna till 48 §.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 mom., 13 § och 19 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Häriigenom förordnas, att 4 § 1 mom., 13 § och 19 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skola, 4 § 1 mom. i nedan angiven del, hava följande ändrade lydelse:

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskriften i 31 § första stycket, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att underskott å förvärvskälla, som utgöres av icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom eller deltagande i lotteri, må avdragas endast om och i den mån den skattskyldiges inkomst från annan sådan förvärvskälla därtill förslår;

allmänna skatter, som av den skattskyldige under beskattningsåret här i riket erlagts, med undantag av kronoutsylder.

Skattskyldig, som — — — kommunalskattelagen sägs.

13 §.

I fråga om skyldighet att erlagga skatt för förmögenhet likställes med ägare:

a) den som innehar fast eller lös egendom med fideikommissrätt;

b) innehavare av fastighet med stadgad åborätt; innehavare av så kallad ofri tomt i stad och den som eljest innehar fastighet med ständigt eller ärftligt besittningsrätt; innehavare av skogsområde, som blivit av staten upplåtet till bergshanteringens understöd;

c) efterlevande make, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, tillhörande den först avlidne makens kvarlåtenskap, så ock annan, vilken äger sådan rätt i fråga om förmögenhet, vartill äganderätten tillagts någon hans avkomling.

19 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst och förmögenhet samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst och förmögenhet. Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmäles, eller skuld, som i 8 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens inkomst eller förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens inkomst eller förmögenhet. Skatteplikt enligt 17 § 4 mom. bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda beräknade taxerade belopp. Ortsavdrag ävensom beskattningsbart belopp beräknas för makarna gemensamt, och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade belopp.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1931, dock skall redan dessförinnan 19 § 1 mom. lända till efterrättelse i avseende å 1930 års taxering.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, dels att i taxeringsförordningen den 28 september 1928 skall införas en ny paragraf med nedan angivet innehåll och betecknad såsom 40 a, dels att över nämnda paragraf skall införas nedan angivna rubrik, dels ock att 29 § 1 mom., 31, 51, 53 och 78 §§, 141 § 1 mom. samt 142 § förordningen skola, 29 § 1 mom., 31, 51 och 78 §§ samt 141 § 1 mom. i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration skall upptaga:

- 1) den skattskyldiges — — — bostad härstädes;
- 2) alla förvärvskällor — — — i förvärvskällan;
- 3) de intäkter — — — varje förvärvskälla;
- 4) de allmänna — — — vid taxeringen;
- 5) de särskilda — — — eller område; ävensom
- 6) den skattskyldiges — — — åligger honom.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Inländsk försäkringsanstalt — — — å försäkringstagarna.

Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.

Utländsk försäkringsanstalt, som här i riket drivit försäkringsrörelse, skall i allmän självdeklaration i stället för uppgifter enligt första stycket punkterna 3) och 5) lämna uppgift å premieinkomsten här i riket, fördelad å dels livförsäkring, dels sjöförsäkring, dels trafikförsäkring, dels brandförsäkring och dels annan försäkring samt uppgift å den eller de kommuner, där sysslomannen (generalagenten) haft kontor, samt, då flera kontor funnits, uppgift å de vid varje kontor influtna premieinkomsterna, fördelade på nämnda olika slag av försäkring.

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

31 §.

Vid självdeklaration för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, vid självdeklaration för bostadsrättsförening, så ock vid självdeklaration för annan deklareringskyldig, som under beskatt-

ningsåret enligt lag varit skyldig föra handelsböcker, skall för tid, som deklarationen omfattar, fogas bestyrkt avskrift av in- och utgående balansräkning samt av vinst- och förlusträkning, där sådan förts. Vid självdeklaration för annan bostadsförening än bostadsrättsförening skola fogas dels av styrelsen undertecknad uppgift om föreningens ställning vid beskattningsårets början och slut dels ock bestyrkt avskrift av vinst- och förlusträkning för samma år, om sådan förts.

För verk eller bolag, som ovan nämnts, så ock för ekonomisk förening skall avlämnas bestyrkt avskrift eller tryckt exemplar av revisionsberättelse, som avgivits för beskattningsåret. Enahanda gäller beträffande förvaltningsberättelse, som det åligger styrelse för aktiebolag, solidariskt bankbolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller ekonomisk förening att avge.

För inländsk — — — år disponerats.

Särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag.

40 a §.

1 mom. Vid självdeklaration för bostadsförening eller bostadsaktiebolag skall för tid, som deklarationen omfattar, fogas uppgift, särskilt för varje föreningen eller bolaget tillhörig, i deklarationen avsedd fastighet, angående

a) namn för envar medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i fastigheten, och hemvist för medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten,

b) beskaffenheten av varje sådan lägenhet och lägenhetens hyresvärde enligt ortens pris,

c) beloppet av varje medlems eller delägarers inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav utgör kapitaltillskott, samt

d) beskaffenheten av de lägenheter, som på grund av upplåtelse från föreningen eller bolaget innehavas av andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap, ävensom sammanlagda beloppet av hyror eller andra avgifter för sådana lägenheter. Innehar medlem eller delägare lägenhet med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall tillika uppgivas, huru mycket av fastighetens taxeringsvärde belöper å sådan lägenhet.

I uppgift, som nu sagts, skall jämväl lämnas upplysning om värdet av varje medlems eller delägarers andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

Uppgiften skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Är medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i någon föreningen eller

bolaget tillhörig fastighet, icke mantalsskriven i fastigheten, skall till ledning för medlemmens eller delägarens taxering för inkomst eller förmögenhet i hemortskommunen eller, om han saknar hemortskommun, till ledning för hans taxering i Stockholm bestyrkt utdrag av den i 1 mom. omförmälda uppgift, i vad medlemmen eller delägaren angår, av föreningen eller bolaget utan anmaning avlämnas senast den 15 februari under taxeringsåret i den ordning, som i 37 § 1 mom. sägs.

3 mom. Det åligger bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret tillställa varje medlem eller delägare uppgift angående de i 1 mom. omförmälda förhållandena, i vad medlemmen eller delägaren angår.

4 mom. Underlåter bostadsförening eller bostadsaktiebolag att behörigen fullgöra vad i 1 mom. sägs, skall vad i 39 § 1, 3 och 5 mom. är stadgat rörande påföljd vid underlåtenhet att avlämna handlingar, som omförmälas i 31 §, hava motsvarande tillämpning. Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 2 mom. stadgas skola bestämmelserna i 38 § 2 och 3 mom. samt 40 § 2 mom. hava motsvarande tillämpning.

Om ansvar för underlåtenhet att behörigen fullgöra föreskrifterna i 2 eller 3 mom. stadgas i 142 §.

51 §.

Skyldighet att avgiva deklARATION eller annan uppgift, varom i denna förordning sägs, skall fullgöras

för omyndig av förmyndaren eller god man, som förordnats enligt 11 kap. 1 § lagen om förmynderskap,

för sådan person, för vilken god man förordnats enligt 11 kap. 3, 4 eller 4 a § nämnda lag, av gode mannen beträffande vad han har under sin förvaltning, samt

för avliden person och hans dödsbo av den, som sitter i boet, evad han är delägare eller syssloman, eller, om dödsboet skiftats, av den, som vid tiden för skiftet suttit i boet.

För annan — — — annorlunda förordnar.

För bolag — — — juridiska personer.

53 §.

Deklarationsblanketter skola kostnadsfritt tillhandahållas i Stockholm hos överståthållarämbetet, i övriga städer hos magistraten eller stadsstyrelsen och å landet hos ordförande i kommunalnämnd samt därjämte, då fråga är om allmän fastighetstaxering, hos ordförande i beredningsnämnd och, då fråga är om årlig taxering, hos ordförande i taxeringsnämnd. Vad nu sagts om deklarationsblanketter för årlig taxering skall gälla även i fråga om blanketter till uppgifter enligt 40 a § 1 och 2 mom. samt 41 och 42 §§; och skola blanketter till uppgift enligt 42 § kostnadsfritt tillhandahållas jämväl hos den, som äger att utbetala vinst.

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande åligger huvudsakligen:

a) att tillhandahålla deklara-tionsblanketter och blanketter till uppgif-ter enligt 40 a § 1 och 2 mom. samt 41 och 42 §§ samt att meddela den, som därom framställer begäran, erforderliga upplysningar om honom åliggan-de deklara-tionsskyldighet och sättet för dess fullgörande;

— — — — —

141 §.

1 mom. Hörsammas ej anmaning att inkomma med självdeklara-tion, som bort avgivas på grund av 26 § 1 mom., vare den försumlige förfallen till böter, motsvarande, då fråga är om allmän självdeklara-tion, en tiondel av den inkomst- och förmögenhetsskatt, som påföres den skattskyldige, och, då fråga är om särskild självdeklara-tion, femtio öre för varje full skatte-krona, som påföres den skattskyldige på grund av den taxa-ring, varom fråga är, i vartdera fallet dock minst tio kronor.

Har den — — — enahanda bötesstraff.

142 §.

Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 18, 19, 23, 33, 34 eller 35 §, 40 a § 2 eller 3 mom., 42 § 2 mom. eller 47 § är stadgat skall den försumlige, där han ej för underlåtenheten är underkastad ansvar för tjänstefel, böta tjugufem kronor.

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1931.

—————

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Dahl, anför:

»I underdånig framställning den 29 april 1929 har Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a. hemställt om vidtagande av vissa ändringar i kommunalskattelagens bestämmelser rörande beskattning av bostadsföreningar och deras medlemmar. Vidare har försäkringsinspektionen den 7 november 1929 gjort framställning om viss ändring i nämnda lag i vad den avser beskattning av sådana försäkringsanstalter, som driva trafikförsäkring. Jag anhåller att få för Kungl. Maj:t anmäla dessa frågor. I samband därmed torde jag få till behandling upptaga några av kammarrätten i utlåtande den 28 augusti 1928 framställda erinringar mot de av 1928 års riksdag antagna skatte- och taxeringsförfattningarna, ävensom vissa andra frågor om ändringar i samma författningar.

Jag skall till en början uppehålla mig vid frågan om beskattning av bostadsföreningar och deras medlemmar. I all huvudsak har vad därvid anföres avseende jämväl å bostadsaktiebolag och delägare däri.

Över nämnda framställning från Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a., vilken förening i det följande benämnes centralföreningen, har 1928 års bolagsskatteberedning utlåtit sig i en den 11 oktober 1929 dagtecknad promemoria, vid vilken fogats vissa förslag till författningar och deklarationsformulär. Denna promemoria torde tillika med författnings- och formulärförslagen få såsom bilaga fogas till protokollet. Utlåtanden i ärendet hava avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser samt kammarrätten, varjämte yttranden i ärendet inkommit från såväl centralföreningen som Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a.

Rörande innebörden av tidigare bestämmelser i ämnet så ock angående nuvarande stadganden i frågan hänvisas till den i nämnda promemoria

Beskattning av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare.

Inkommen framställning.

intagna redogörelsen. I samma promemoria har jämväl centralföreningens framställning utförligt refererats.

Centralföreningen berör i sin framställning två frågor, beträffande vilka 1928 års skattelagstiftning innefattar ändring i tidigare rätt. Den ena avser föreskrifterna om skattskyldighet för bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag och om avdragsrätt för deras medlemmar eller delägare för inbetalningar från medlemmarna eller delägarna i denna deras egenskap jämväl till den del inbetalningarna äro avsedda till avbetalningar av föreningens eller bolagets skulder eller i annan form utgöra kapitalinsats (24 § kommunalskattelagen med tillhörande anvisningar punkt 3 samt 25 § samma lag med tillhörande anvisningar punkt 5). Den andra frågan gäller stadgandena om att procentavdraget för bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhörig fastighet (5 procent av taxeringsvärdet å 'annan fastighet') skall fördelas mellan föreningen eller bolaget samt medlemmarna eller delägarna sålunda, att medlem eller delägare tillgodonjuter den del av avdraget, som belöper å av honom innehavd lägenhet, och föreningen eller bolaget återstoden (45 § kommunalskattelagen med tillhörande anvisningar punkt 2). Under påvisande att stadgandena i fråga lett till icke åsyftade resultat, medförande bland annat ökad skattebelastning för vissa företag utan motsvarande lättnad för medlemmarna ävensom i vissa fall en olämplig överflyttning av skattebördan från några medlemmar till andra, förordar centralföreningen återgång till den äldre anordningen, enligt vilken av medlem verkställd inbetalning av beskaffenhet att utgöra kapitaltillskott, vare sig för amortering av företagets skulder eller för annat ändamål, icke ansågs utgöra skattepliktig intäkt för företaget eller avdragsgill utgift för medlemmen. Till ledning för bedömandet i vad mån av medlem verkställd inbetalning borde anses såsom dylikt kapitaltillskott, i de fall då företagets räkenskaper icke omedelbart gäve upplysning härom, föreslår centralföreningen särskilda legala regler. För den händelse centralföreningens framställning i nämnda hänseenden vunno bifall, vore enligt föreningens uppfattning lämpligt att bibehålla gällande regler om procentavdragets fördelning mellan medlemmarna och företaget. Centralföreningen gör däremot ingen erinran mot principen om beskattning direkt hos medlemmarna av de förmåner, som de åtnjutit från företaget, genom vilken anordning förmånerna beskattas allenast *en* gång, och ej heller mot den skattetekniska anordningen att hänföra dessa förmåner i medlemmarnas hand till intäkt av annan fastighet.

Centralföreningen behandlar i sin framställning närmast sådana företag, som åt sina medlemmar upplåta bostäder med besittningsrätt på obestämd tid, d. v. s. sådana företag, där medlemmarna eller delägarna 'äga' sina lägenheter. Däremot berör centralföreningen icke förhållandena inom hyresföreningar, d. v. s. de föreningar, som upplåta lägenheter till medlemmarna genom hyreskontrakt för viss — mer eller mindre — bestämd tid.

I bolagsskatteberedningens promemoria lämnas vissa uppgifter rörande antalet befintliga bostadsföreningar, deras organisation, medlemsantal och ekonomiska förhållanden, till vilka uppgifter jag hänvisar.

1928 års
bolagsskatte-
berednings
förslag.

Bolagsskatteberedningen omnämner i sin promemoria vidare, att inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till lag om vissa bostadsföreningar, att detta förslag den 4 januari 1929 remitterats till lagrådet för yttrande, och att lagrådet den 21 juni 1929 däröver utlåtit sig. Förslag i ämnet kunde, enligt vad beredningen inhämtat, antagas bliva förelagt 1930 års riksdag, och beredningen hade därför vid sina överväganden ansett sig böra utgå från att en särskild lagstiftning för bostadsföreningar skulle komma till stånd efter i huvudsak de linjer, som innefattades i det till lagrådet remitterade lagförslaget. Den föreslagna lagen vore avsedd att äga tillämpning å ekonomisk förening med ändamål att i hus, som ägdes av föreningen, åt medlemmarna med nyttjanderätt för obegränsad tid upplåta bostäder eller andra lägenheter. Denna särskilda form av nyttjanderätt vore i lagförslaget benämnd *bostadsrätt*. Den nya lagen skulle däremot icke tillämpas å sådana föreningar, som plögade upplåta lägenheter allenast med hyresrätt för begränsad tid (hyresföreningar), ej heller å sådana före lagens ikraftträdande bildade föreningar, som upplåte besittningsrätt till lägenheter för obestämd tid och som underlåte att registrera sig efter den nya lagen. Efter genomförande av den ifrågasatta lagstiftningen skulle alltså finnas tre typer av bostadsföreningar:

- 1) bostadsrättsföreningar;
- 2) besittningsrättsföreningar av äldre slag; och
- 3) hyresföreningar.

Bolagsskatteberedningen delar centralföreningens uppfattning, att kommunalskattelagens bestämmelser om skattskyldighet för bostadsföreningar och bostadsaktiebolag och om avdragsrätt för deras medlemmar eller delägare beträffande sådana inbetalningar från medlemmar eller delägare i denna deras egenskap, som äro avsedda för amortering av företagets skulder eller i annan form utgöra kapitaltillskott, lett till icke åsyftat resultat. Beredningen föreslår därför, att skattskyldigheten för företagen och avdragsrätten för medlemmarna eller delägarna beträffande av medlemmarna eller delägarna i denna deras egenskap verkställda inbetalningar skall begränsas till vad av dessa inbetalningar icke är att anse såsom kapitaltillskott. I förslaget angives närmare vad som bör förstås med kapitaltillskott. En viss skillnad göres därvid mellan bostadsrättsföreningar och besittningsrättsföreningar av äldre slag å ena sidan och hyresföreningar å den andra sidan. Det föreslås nämligen att, där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, ingen del av hyresavgiften skall anses såsom kapitaltillskott, medan i övriga fall ingen motsvarande begränsning ifrågasättes. Till ledning för avgörandet, huru mycket av verkställda inbetalningar skall betraktas såsom kapitaltillskott, i de fall då detta icke utan

vidare framgår av företagens räkenskaper eller andra handlingar, upp-
tager förslaget en särskild regel. Att närmare redogöra för förslagets de-
taljer torde icke erfordras; jag hänvisar härutinnan till promemorian.

Under åberopande av taxeringstekniska svårigheter att fördela avdrag
för värdeminskning å bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhöriga
byggnader, maskiner och andra inventarier mellan medlemmarna eller del-
ägarna och företaget, föreslår bolagsskatteberedningen vidare, att dylikt
avdrag skall tillkomma uteslutande företaget och att således medlem eller
delägare icke skall åtnjuta dylikt avdrag.

Beredningens förslag i dessa hänseenden innefattar ändring i 24 § och
25 § 1 mom. kommunalskattelagen samt i punkt 3 av anvisningarna till
24 § och punkt 5 av anvisningarna till 25 §. En följdändring föreslås
i punkt 1 av anvisningarna till 54 § i samma lag, innefattande, att den
skattefrihet för utdelning från svenska aktiebolag eller svenska ekonomi-
ska föreningar, som är medgiven svenska aktiebolag och svenska ekono-
miska föreningar, vilka icke driva bank- eller annan penningrörelse och
ej heller försäkringsrörelse, skall beträffande utdelning från bostads-
aktiebolag eller bostadsförening, vilken utgått efter annan grund än i för-
hållande till aktie eller andel, gälla endast till den del det utdelade över-
stiger beloppet av sådan inbetalning från bolaget eller föreningen, som
icke utgör kapitaltillskott.

I fråga om avdrag för vad som genom fastighetsskatt blivit beskattat
(procentavdrag) föreslår bolagsskatteberedningen sådan ändring i gällan-
de bestämmelser, att medlem av bostadsförening eller delägare i bostads-
aktiebolag, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehaft
lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, skall tillgodonjuta
den del av avdraget, som på lägenheten belöper, medan återstoden skall
tillkomma föreningen eller bolaget. Däremot skall enligt förslaget pro-
centavdraget för lägenheter, som upplåtits till medlemmar eller delägare
med hyresrätt, tillkomma föreningen eller bolaget. I syfte att underlätta
taxeringsarbetet föreslår beredningen vidare, att den uppdelning av taxe-
ringsvärdet på lägenheterna, som verkställes för fördelningen av procent-
avdraget, i allmänhet bör tillämpas oförändrad, till dess ändring göres
av taxeringsvärdet. Dessa stadganden äro avsedda att införas i 45 § kom-
munalskattelagen och punkt 2 av anvisningarna till samma paragraf.

Enligt bolagsskatteberedningens mening innebure den föreslagna anord-
ningen med olika regler för besittningsrättsföreningar och hyresföreningar
i fråga om inbetalningar för kapitalbildning och beträffande procentav-
draget icke något egentligt gynnande av den ena typen framför den andra,
i varje fall icke under företagens tidigare skede, d. v. s. så länge mera
avsevärda amorteringar pågå. När däremot amorteringarna nedgått till
en obetydlighet eller helt upphört och förty de årliga inbetalningarna
märkbart understege hyresvärdet å lägenheterna, komme bestämmelser
om procentavdraget att ställa medlemmarna i hyresföreningarna i en

något ogynnsammare ställning än medlemmarna i besittningsrättsföreningarna. Beredningen ansåge denna olikhet sakna nämnvärd betydelse, enär i hyresföreningarna, där upplåtelseiden icke kunde vara obegränsad och dispositionsrätten till lägenheterna därför vore mindre trygg än i besittningsrättsföreningarna, amorteringarna i regel icke torde drivas så långt, att hyresbeloppen avsevärt understege hyresvärdet med därav följande mera betydande nettointäkt av de upplåtna lägenheterna. Skulle i någon hyresförening dylikt förhållande inträffa, kunde föreningen genom att ombilda sig till bostadsrättsförening bereda sina medlemmar den förmån i förevarande hänseende, som tillkomme medlemmar i en dylik förening. En sådan utveckling stode i god överensstämmelse med den ifrågasatta civillagstiftningens syfte och torde för övrigt vara i medlemmarnas eget intresse. Ju mera föreningens ekonomi förbättrades, av desto större vikt vore det nämligen för medlemmarna att trygga sitt lägenhetsinnehav för att därigenom åt sig bevara avkastningen av det i föreningen investerade kapitalet.

De ifrågasatta nya bestämmelserna rörande beskattning av bostadsföreningar, bleve, fränsett stadgandena om procentavdraget, framhåller bolagsskatteberedningen, utan vidare tillämpliga vid statsbeskattningen. Någon ändring av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhets-skatt i fråga om beskattning av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag erfordrades därför icke.

För att underlätta tillämpningen av de ifrågasatta beskattningsreglerna föreslår bolagsskatteberedningen vissa ändringar i taxeringsförordningen. Dessa ändringar, som sammanförts till en ny paragraf med beteckning 40 a §, innefatta i huvudsak följande: Bostadsförening eller bostadsaktiebolag skall vid sin självdeklaration foga vissa uppgifter, avsedda att tjäna till ledning såväl för företagets taxering som även och i synnerhet för medlemmarnas eller delägarnas taxering, nämligen om namn för en var medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i föreningens eller bolagets fastighet, om hemvist för varje dylik medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten, om beskaffenheten av varje dylik lägenhet och dess hyresvärde, om beloppet av en var medlems eller delägars inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav utgör kapitaltillskott, om beskaffenheten av lägenheter, som upplåtits till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap ävensom om sammanlagda beloppet av hyror eller andra avgifter för sådana lägenheter samt slutligen, såvitt angår medlemmar eller delägare som innehava lägenheter med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, om huru mycket av fastighetens taxeringsvärde belöper å varje sådan lägenhet. I dylik uppgift skall enligt förslaget ytterligare lämnas upplysning om värdet av varje medlems eller delägars andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet. Vidare föreslår beredningen åläggande för bostadsförening eller bostadsaktiebolag att till led-

ning för taxeringen av sådana medlemmar eller delägare, som i denna sin egenskap innehava lägenheter i föreningens eller bolagets fastighet men som icke äro mantalsskrivna i fastigheten, till taxeringsmyndigheten lämna bestyrkt utdrag av nyssberörda uppgift i vad dylik medlem eller delägare angår. För att för medlemmarna eller delägarna underlätta upprättandet av deras självdeklarationer föreslår beredningen därjämte införande av skyldighet för bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret tillställa varje medlem eller delägare meddelande om de förhållanden, som enligt vad nyss sagts skola för medlemmen redovisas i den vid företagets egen självdeklaration fogade uppgiften. Därjämte innefattar förslaget vissa härav föranledda följändringar i 53 och 142 §§ i taxeringsförordningen.

Bolagsskatteberedningen har slutligen utarbetat förslag till formulär till blanketter för självdeklarationer för ifrågasvarande skattskyldiga samt för övriga föreslagna uppgifter till taxeringsmyndigheterna.

Med anledning av hemställan av centralföreningen att de ifrågasatta nya bestämmelserna måtte träda i kraft så tidigt, att de finge tillämpas vid taxeringen av 1929 års inkomst, alltså vid taxeringen under år 1930, uttalar bolagsskatteberedningen, att härför måste förutsättas, icke blott att de nya bestämmelserna bleve utfärdade i tillräckligt god tid före avgivandet av självdeklarationerna år 1930, således senast i början av februari 1930, utan även att deklaraionsblanketter bleve tryckta och distribuerade inom samma tid. Även om proposition i ämnet skulle föreläggas riksdagen genast vid dess början och riksdagsbehandlingen av densamma forcerades, syntes tiden vara alltför knapp för syftets uppnående. Ytterligare vore att märka, att, därest förslag till civillagstiftning för bostadsrättsföreningar bleve förelagt samma riksdag, det väl vore antagligt, att riksdagsbeslutet härom avvaktades, innan riksdagen behandlade förslag till ändring av skatteförfattningarna, som därmed ägde samband. Dessa förhållanden hava föranlett beredningen att föreslå ikraftträdandet till den 1 januari 1931.

Yttranden.

Bolagsskatteberedningens förslag har lämnats utan erinran av *överståthållarämbetet* och *samtliga länsstyrelser* utom länsstyrelserna i *Uppsala* och *Västmanlands län* ävensom, beträffande några detaljer, länsstyrelserna i *Malmöhus*, *Göteborgs* och *Bohus* samt *Skaraborgs län*. Några länsstyrelser uttala särskilt, att de funnit de föreslagna bestämmelserna väl uttänkta och ägnade att bota de brister, som framträtt vid tillämpningen av nuvarande stadganden.

Länsstyrelsen i Uppsala län anför, att deklaraions- och taxeringsförfarandet för ifrågasvarande skattskyldiga skulle bliva i hög grad invecklat genom de föreslagna nya bestämmelserna. Länsstyrelsen ansåge det därför böra tagas under övervägande, huruvida icke genom skattskyldighetens överflyttande från delägarna till bostadsföretagen förfarandet skulle

kunna avsevärt förenklas och med större konsekvens genomföras. En sådan anordning finge anses mest naturlig, särskilt beträffande företag av hyresrättstyp.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller till en början, att i princip intet torde vara att anmärka mot bolagsskatteberedningens förslag, vilket syntes syfta till att på ett minutiöst sätt utskifta rättvisa åt alla parter. Länsstyrelsen uttalar emellertid farhågor för att de detaljerade bestämmelserna skulle komma att föranleda vissa svårigheter och olägenheter vid deklarationsskyldighetens fullgörande och ifrågasätter, huruvida icke företagen ensamma borde göras skattskyldiga, därvid såsom intäkt skulle upptagas såväl kontant influtna hyror som hyresvärdet å de av medlemmarna disponerade lägenheterna, samt avdrag göras för alla en fastighetsägare påvilande utgifter men ej för utdelning till medlemmarna.

Länsstyrelsen i Malmöhus län uttalar, att det givetvis varit mest önskvärdt för beredande av klarhet vid tillämpningen av skattelagstiftningen, om de ifrågasatta bestämmelserna avsett allenast bostadsrättsföreningar. Länsstyrelsen insåge emellertid, att samma bestämmelser borde tillämpas även å redan befintliga besittningsrättsföreningar, vilka icke läte registrera sig såsom bostadsrättsföreningar. Däremot kunde länsstyrelsen icke förstå, varför hyresföreningarna och deras medlemmar skulle vara underkastade de särskilda skattelagsbestämmelserna för bostadsföreningar, ty någon egentlig skillnad föreläge icke mellan en hyresgäst, som hyrde av en kooperativ förening, och en hyresgäst, som hyrde av en privat husägare. Därest anledningen härtill vore, att medlemmen i den kooperativa föreningen redan betalt en del av hyran på en gång och alltså i fortsättningen finge lägre hyra, kunde häremot genmålås, att föreningen i så fall väl borde hava redovisat engångsavgiften såsom influten hyra. Vid första införandet av särbestämmelserna rörande bostadsföreningarnas beskattning hade lagstiftaren haft tanken riktad uteslutande på sådana föreningar, där medlemmarna så att säga köpt sina lägenheter och därefter kunnat bebo dem hyresfritt. Om inga andra föreningar än hyresföreningar förefunnits, skulle berörda lagstiftning säkerligen aldrig kommit till stånd. Avgränsningen mellan besittningsrättsföreningar och hyresföreningar vore för det närvarande ofta vag, och däri låge en anledning att genom den nya civillagstiftningen uppdraga en klar gräns mellan dem, vilken gräns därefter bleve bestämmande för skattelagstiftningen. Länsstyrelsen funne de föreslagna bestämmelserna, i vad dessa anginge besittningsrättsföreningarna, klart avfattade och för sitt ändamål lämpliga och såväl de ifrågasatta bestämmelserna i taxeringsförordningen som de upprättade förslagen till deklarationsblanketter skulle i hög grad underlätta upprättandet av riktiga deklarationer ävensom taxeringsarbetet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har mot bolagsskatteberedningens förslag allenast den erinran att framställa, att även hos besittningsrättsföreningarna procentavdraget borde tillfalla föreningen. Vis-

serligen talade principiella skäl för beredningens förslag att låta medlem, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehade lägenhet, åtnjuta den del av procentavdraget, som belöpte på lägenheten, men taxeringsarbetet skulle ej obetydligt underlättas, om uppdelning av avdraget icke behövde göras, utan att dock de intresserades rätt i någon avsevärd mån komme att åsidosättas.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län tillstyrker genomförandet av den ifrågasatta lagstiftningen utom beträffande tillerkännandet av avdraget för värdeminskning å byggnader, maskiner och andra inventarier åt företagen. Principiella skäl syntes tala för att rätt till dylikt avdrag borde tillerkännas medlemmarna eller delägarna, i vad på deras lägenheter belöpte, och de av bolagsskatteberedningen anförda skälen för avdragets tillerkännande åt företagen vore enligt länsstyrelsens mening icke tillräckligt vägande. I regel plögade samtliga medlemmar av en bostadsförening beskattas av en och samma taxeringsnämnd, och en jämförelse mellan de av medlemmarna begärda avdragen kunde därför lätt åstadkommas.

Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a. samt Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a. förordade vidtagande av de författningsändringar, som av bolagsskatteberedningen föreslagits.

Jämväl kammarrätten biträder bolagsskatteberedningens förslag. Två ledamöter hava uttalat skiljaktig mening beträffande förslaget att tillerkänna bostadsföreningar och bostadsaktiebolag hela avdraget för värdeminskning å byggnader, maskiner och andra inventarier och anslutit sig till den av länsstyrelsen i Skaraborgs län uttalade uppfattningen, att medlemmarna och delägarna borde få åtnjuta dylikt avdrag i vad på deras lägenheter belöpte.

I fråga om tiden för ikraftträdandet av de föreslagna bestämmelserna rörande beskattning av bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare biträdes bolagsskatteberedningens förslag av samtliga hörda myndigheter, varemot nämnda två sammanslutningar av bostadsföreningar hemställa, att samma bestämmelser måtte få tillämpas redan vid 1930 års taxering.

Lagstiftning
om bostads-
rättsföre-
ningar m. m.

Genom proposition den 31 januari 1930, nr 65, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga, bland annat, ett vid propositionen fogat förslag till lag om bostadsrättsföreningar. Ur lagförslaget må anföras följande: Lagen skall äga tillämpning å ekonomisk förening med ändamål att i föreningens hus åt medlemmarna upplåta bostäder eller andra lägenheter under nyttjanderätt för obegränsad tid. Den rätt inom föreningen, som på grund av sådan upplåtelse tillkommer medlem, benämnes *bostadsrätt*, och föreningen benämnes *bostadsrättsförening*. Ej må annan än bostadsrättsförening bedriva verksamhet med ändamål motsvarande det för så-

dan förening angivna (1 §). Bostadsrätt må upplåtas allenast åt medlem i föreningen (17 §). Jämte vad i bokföringslagen är stadgat skall i avseende å upprättandet av balansräkning gälla, att de belopp, vartill inträdesavgifter och grundavgifter, i den mån de inbetalts eller förfallit till betalning, samt fonder uppgå, skola var för sig upptagas bland skulderna (56 §). Utdelning må ej ske av annat än den vinst, som förefinnes enligt fastställd balansräkning för den tid, sista förvaltningsberättelsen omfattar, i den mån vinsten ej skall avsättas till reservfonden. Där ej annorlunda är bestämt i stadgarna, må bostadsrättsförenings vinst ej utdelas till andra medlemmar än bostadsrättshavarna, ej heller fördelas mellan dem efter annan grund än efter lägenheternas andelsvärden (57 §). Arligen skall upprättas jämte balansräkning även vinst- och förlusträkning (58 §). Lagen skall träda i kraft den 1 juli 1930 men skall ej äga tillämpning å förening, som registrerats före lagens ikraftträdande och icke därefter vunnit registrering såsom bostadsrättsförening. Bestämmelsen i 1 § 3 mom. om förbud för annan än bostadsrättsförening att driva verksamhet med motsvarande ändamål utgör ej hinder för den, som vid lagens ikraftträdande bedriver verksamhet med det i nämnda lagrum angivna ändamål, att i avseende å honom då tillhörigt hus fortsätta verksamheten.

Uti ett genom nämnda proposition framlagt förslag till lag om ändrad lydelse av angivna paragrafer i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar upptages föreskrift därom, att ekonomisk förening med ändamål att bereda bostäder åt medlemmarna ej må upplåta lägenhet under nyttjanderätt annorledes än för bestämd tid, med mindre upplåtelsen sker under bostadsrätt enligt vad därom är särskilt stadgat. Denna föreskrift, som är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1930, skall dock icke äga tillämpning såvitt fråga är om upplåtelse av lägenhet i hus, som föreningen före lagens ikraftträdande förvärvat eller börjat uppföra.

Propositionen nr 65 upptager jämväl förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § bokföringslagen den 31 maj 1929 (nr 117), innebärande att bokföringsskyldighet enligt 1929 års lag ålägges jämväl bostadsrättsförening.

Av det anförda framgår, att efter genomförande av den föreslagna civillagstiftningen upplåtelse av nyttjanderätt till lägenhet på obestämd tid — fränsett äldre företag — kan ske endast i form av bostadsrätt. Beträffande nya företag kommer således en klar gräns att upprätthållas mellan bostadsrättsföreningar och hyresföreningar.

Vad i detta ärende förekommit visar, enligt min mening, att gällande bestämmelser rörande beskattning av bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare i nu förevarande hänseenden behöva ändras. Jag finner även det av bolagsskatteberedningen i dylikt syfte utarbetade förslaget ägnat att läggas till grund för lagstiftning. Några av de avgivna yttrandena föranleda särskilda uttalanden från min sida.

*Departements-
chefen.*

Med anledning av den av några länsstyrelser framförda tanken att göra bostadsföretagen ensamma skattskyldiga för den inkomst, deras fastigheter lämna företagen eller deras medlemmar, vill jag hänvisa till den i bolagsskatteberedningens promemoria intagna kortfattade redogörelsen för skälen till den år 1923 införda och år 1928 mera följdriktigt utvecklade anordningen att uppdelade beskattningen i fråga mellan företagen och deras medlemmar. Anledning att härutinnan göra skillnad mellan besittningsrättsföreningar och hyresföreningar förefinnes enligt min mening icke. Även i hyresföreningarna kan det nämligen inträffa, att medlems inbetalningar till företaget understiga hyresvärdet, och den därvid uppkommande skillnaden mellan hyresvärdet och inbetalningarna bör uppenbarligen icke undgå beskattning. Då länsstyrelsen i Malmöhus län till förmån för en sådan skattefrihet åberopar, att föreningen antagligen tidigare blivit beskattad för de inbetalningar, som möjliggjort avbetalning å föreningens skuld och alltså medverkat till de låga avgifterna, förbiser länsstyrelsen, att de låga avgifterna även kunna hava åstadkommits genom att de ursprungliga insatserna gjorts stora. Men dessa insatser kunna självfallet icke tagas under beskattning hos föreningen. Det må även framhållas, att, om man lämnade skillnaden mellan hyresvärdet och inbetalningarna skattefri, sådana skattskyldiga, vilka tillförsäkrat sig bostad genom medlemskap i en hyresförening, skulle komma i bättre ställning än å ena sidan medlemmarna i en besittningsrättsförening och å andra sidan egnahemsägare. En dylik olikhet kan icke anses förenlig med principen om likformig beskattning. Gjordes åter en hyresförening skattskyldig för berörda skillnad mellan hyresvärdet och inbetalningarna, skulle föreningens skattebördas ökas och liknande möjligheter att genom föreningen övervältra skatten från en medlem på andra medlemmar uppkomma, som, enligt vad i bolagsskatteberedningens promemoria framhålles, blivit en följd av de klandrade bestämmelserna om bostadsföreningarnas skattskyldighet för medlemmarnas kapitaltillskott. Dessutom skulle en sådan anordning betaga en medlem möjlighet att erhålla avdrag för av honom verkställda reparationer inom lägenheten, varigenom medlemmen komme i sämre ställning än t. ex. en egnahemsägare. Icke heller denna anordning kan därför anses innefatta en tillfredsställande reglering av förevarande beskattningsfråga.

För bolagsskatteberedningens förslag att tillerkänna företaget men icke medlemmarna avdraget för värdeminskning å företagets byggnader, maskiner och andra inventarier synas mig så starka skäl av taxeringsteknisk art vara anförda, att de invändningar av principiell natur, som häremot framförts av en länsstyrelse och två reservanter i kammarrätten, icke böra få hindra genomförandet av förslaget i denna del. Jag anser mig hava så mycket större anledning till denna ståndpunkt, som från samtliga övriga håll anordningen i fråga oreserverat förordats.

Det av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framförda förslaget att låta procentavdraget även i besittningsrättsföreningar tillfalla företaget kan jag icke biträda. Med de föreslagna reglerna kan avdragets fördelning mellan lägenheterna knappast vålla nämnvärda svårigheter för taxeringsarbetet, och helt visst skulle i många fall avdragets tillerkännande åt företagen innebära en orättvisa mot medlemmarna.

Länsstyrelsen i Blekinge län åberopar beträffande den av bolagsskatteberedningen föreslagna definitionen å bostadsförening och bostadsaktiebolag (punkt 3 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen) ett uttalande från en taxeringsnämnsordförande i länet. I detta framhålles, att även med sagda definition företag, som endast i begränsad omfattning uppläte bostäder åt företagets medlemmar, syntes kunna behandlas såsom bostadsförening eller bostadsaktiebolag. Om nämligen en förening bestode av ett fåtal personer, huvudsakligen medlemmar av samma familj, och dessa erhöles bostäder i föreningens hus, syntes denna omständighet vara tillräcklig för att karakterisera föreningen såsom bostadsförening, utan hinder av att ett betydligt större antal bostadslägenheter utnyttades till utom föreningen stående. Det kunde ifrågasättas, om icke, till förebyggande härav, anvisningarna borde kompletteras med bestämmelse, att antalet bostäder i fastigheten, som skulle innehavas av medlemmar eller delägare i föreningen eller bolaget, måste uppgå till minst 5, för att företaget skulle anses såsom bostadsförening eller bostadsaktiebolag i kommunalskattelagens mening. En sådan bestämmelse skulle förebygga, att lagstiftningen utnyttjades av skenföreningar, bestående av endast en eller ett par verkliga medlemmar men med andelsbevis formellt utställda på andra personer.

Den av bolagsskatteberedningen föreslagna nya definitionen å bostadsförening och bostadsaktiebolag har motiverats därmed, att det ej borde vara nog med att föreningen eller bolaget hade det uppgivna föremålet för sin verksamhet, utan att det därjämte måste krävas, att verksamheten utövades i överensstämmelse med ändamålet. Utan att taga ställning till något konkret fall vill jag uttala, att en förening, som till utomstående uthyr ett i förhållande till antalet av medlemmar innehavda bostadslägenheter betydande antal bostadslägenheter, svårligen torde kunna sägas bedriva verksamhet, som uteslutande eller huvudsakligen består i att bereda medlemmarna bostäder. Härtill kommer att, även om en bestämmelse rörande minimiantalet till medlemmar upplätta bostäder i vissa fall skulle underlätta lagtillämpningen, det skulle kunna befaras, att en sådan bestämmelse, helst om antalet sattes så lågt som till 5, skulle beträffande stora företag kunna leda till icke åsyftat resultat. Jag kan därför icke biträda detta ändringsförslag.

*Särskilda
frågor.*

Definitionen å
bostadsförening och
bostadsaktiebolag.

Värdeminskning å maskiner och inventarier i annan fastighet.

Överståthållarämbetet upptager i sitt utlåtande frågan om avdrag för värdeminskning å maskiner och andra inventarier beträffande förvärvskällan annan fastighet — även för andra företag än bostadsföreningar och bostadsaktiebolag — samt föreslår, att den i 25 § kommunalskattelagen stadgade rätten till sådant avdrag måtte upphöra. Ämbetsverket anför:

'I detta sammanhang tillåter sig emellertid överståthållarämbetet i underdånighet föreslå att i samband med ifrågavarande förslag till vissa ändringar i skatteförfattningarna måtte till behandling upptagas frågan om uteslutande ur 25 § kommunalskattelagen av den bestämmelse, som medger ägare av annan fastighet rätt till avdrag från bruttointäkten för värdeminskning genom slitning, utrantering eller eljest av till fastigheten hörande maskiner och andra inventarier av längre varaktighet. Avses nämligen härmed även i bostadsfastighet inmonterade hissar och värmeledningsanläggningar anser överståthållarämbetet att skäligheten av en sådan bestämmelse knappast kan sägas hava ingått i det allmänna rättsmedvetandet och att densamma, även om teoretiskt försvarbar, vållar ojämnhet och tekniska svårigheter vid taxeringen. Till stöd för förstnämnda påstående må anföras, att endast ett fåtal fastighetsägare i Stockholm påyrkat sådant avdrag vid årets taxering samt att överståthållarämbetet veterligen ingen bokföringsskyldig fastighetsägare i sina räkenskaper brukar göra särskild avskrivning å förevarande tillbehör till fastighet. Att bestämmelsen vållar ojämnhet i taxeringen beror därpå, att endast i ett fåtal fall utredning kan av den skattskyldige förebringas å anskaffningsvärdet av ifrågavarande maskiner och att därför avdraget i ett flertal fall måste förvägras ägaren. De taxeringstekniska svårigheterna föranledas bland annat därav, att i ett flertal fall specifikation måste av beskattningsnämnderna infordras å det på fastighetsbilagan upptagna avdraget för reparationskostnader för utrönande att däri icke ingår någon post, som avser förbättring eller nyanskaffning av tillbehör till förevarande maskiner. Det avdrag, som anses böra tillkomma fastighetsägaren i förevarande avseende, bör enligt överståthållarämbetets mening inkluderas i avdraget för värdeminskning å byggnad.'

Ifrågavarande bestämmelse infördes i sin nuvarande form år 1928. Redan dessförinnan torde emellertid samma avdragsrätt hava förefunnits. Att frågan blivit aktuell i Stockholm år 1929 torde delvis hava berott därpå, att en särskild rubrik för berörda avdrag införts å det nya deklara-tionsformuläret för inkomst av annan fastighet. Tidigare saknades sådan rubrik. Framhållas må ock, att liknande bestämmelse sedan länge tillämpats beträffande rörelse.

Med hänsyn till den korta tid, under vilken kommunalskattelagen tillämpats, finner jag, utan att vilja förringa värdet av de av överståthållarämbetet andragna skälen, ytterligare någon tids erfarenhet böra av-vaktas, innan ändring i förevarande stadgande vidtages. Härtill kommer, att utredningar pågå dels av 1928 års bolagsskatteberedning rörande frågan om avskrivningar å tillgångar i rörelse, dels av särskilda sakkunniga angående frågan om förvärvskällornas omfattning vid beskattning av inkomst av jordbruksfastighet ävensom frågan om inkomstbe-

greppet för inkomst av jordbruksfastighet. Det är icke uteslutet, att dessa utredningar kunna leda till ändrade bestämmelser beträffande avdrag för värdeminskning å maskiner och andra inventarier inom förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse och att sådana bestämmelser skulle återverka på förevarande fråga. Detta förhållande utgör ytterligare ett skäl att icke nu tillstyrka den av överståthållarämbetet föreslagna åtgärden. Jag har därför icke upptagit något stadgande härom i det författningsförslag, som jag framlägger.

I fråga om värdet å andel i bostadsförening anför *länsstyrelsen i Uppsala län*:

Förmögenhetsberäkningen.

'Då en delägare i ett bostadsföretag, efter att hava upptagit värdet av sin lägenhet såsom inkomst av fastighet, har att verkställa beräkning av sin förmögenhet, i vad denna hänför sig till bostadsföretaget, plägar det — åtminstone här i länet — tillgå på det sättet, att han såsom tillgång upptar den på lägenheten belöpande delen av förenings- eller bolagsfastighetens hela taxeringsvärde, varefter han avräknar den på lägenheten vilande skulden. Av den föreslagna, i 40 a § 1 mom. intagna bestämmelsen, att uppgift skall av bostadsföretag lämnas om värdet av varje delägars andel i företagens behållna förmögenhet, framgår emellertid, att detta förfaringssätt icke är riktigt, utan att vid denna beräkning samma grunder skola tillämpas som ifråga om andelar och aktier i allmänhet. Det kan knappast anses överflödigt, att uttryckliga bestämmelser härom intagas i 10 § statsskatteförordningen.'

Att andel i bostadsförening liksom andra föreningsandelar skall vid förmögenhetsberäkningen upptagas till sitt saluvärde torde framgå av 10 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Den i 40 a § taxeringsförordningen omförmälda uppgiften om varje delägars andel i företagens behållna förmögenhet är avsedd att tjäna till ledning vid bedömandet av föreningsandelarnas saluvärde. Anledning att i nämnda paragraf i statsskatteförordningen intaga någon specialregel för värdesättningen av föreningsandelar utöver vad redan är stadgat synes icke förefinnas.

Kammarrätten yttrar beträffande det föreslagna stadgandet i 40 a § 3 mom. taxeringsförordningen följande:

Uppgift till medlemmar i bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag.

I 40 a § 3 mom. har införts bestämmelsen om skyldighet för bostadsförening och bostadsaktiebolag att tillställa medlem eller delägare vissa uppgifter. Visserligen bör bostadsförening eller bostadsaktiebolag delgiva medlem eller delägare vad föreningen eller bolaget till taxeringsmyndigheterna för ledning vid medlems eller delägars taxering uppgivit. Man torde också kunna förutsätta, att så åtminstone i regel sker. *Kammarrätten* ifrågasätter emellertid, huruvida det kan vara lämpligt att föreskriva skyldighet för förening eller bolag att till medlem eller delägare inom viss tid lämna uppgift samt att stadga bötesansvar för under-

låtenhet att fullgöra denna skyldighet. Något liknande stadgande torde hittills icke hava förekommit.'

Länsstyrelsen i Uppsala län anser den föreslagna tiden för uppgiftens lämnande, nämligen senast den 8 februari, väl sen.

Stadgandet i fråga syftar till att för medlemmarna eller delägarna underlätta uppsättandet av deras deklARATIONER och torde svårligen kunna undvaras med de föreslagna reglerna för angivande av vad som är att räkna såsom kapitaltillskott. Att något liknande stadgande icke hittills förekommit kan svårligen utgöra tillräckligt vägande skäl mot anordningen i fråga. Det synes mig knappast genomförbart att kräva uppgifternas avlämnande tidigare än bolagsskatteberedningen föreslagit. För upprättandet av uppgifterna förutsättes nämligen, att företagets bokföring åtminstone i allt väsentligt fullbordats. Jag förordar bolagsskatteberedningens förslag även i denna del.

Formella
frågor.

Kammarrätten anser den föreslagna anordningen att sammanföra de föreslagna taxeringsbestämmelserna till en ny paragraf, betecknad 40 a §, icke lämplig och uttalar, att däri upptagna föreskrifter torde kunna inarbetas i vissa angivna paragrafer i taxeringsförordningen. Samma erinran göres av *överståthållarämbetet*.

Genom bestämmelsernas sammanförande till en ny paragraf med särskild rubrik underlättas deras tillämpning, och anordningen i fråga motiveras även därav, att eljest nödvändiga ändringar i förekommande hänvisningar uti andra paragrafer undvikas. Dessa skäl hava föranlett mig att i detta hänseende följa bolagsskatteberedningen.

En mindre ändring betingas emellertid därav, att, enligt vad tidigare anförts, i propositionen nr 65 till årets riksdag framlagts förslag om att bostadsrättsföreningar skola vara bokföringspliktiga. Detta förslag föranleder nämligen ändring av 31 § taxeringsförordningen, och till samma paragraf synes lämpligen sista stycket av 40 a § 1 mom. böra flyttas. Det bör därvid ändras att avse allenast andra bostadsföreningar än bostadsrättsföreningar. Samtidigt härmed bör det i 31 § meddelade stadgandet om skyldighet för styrelse för aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller ekonomisk förening att avlämna bestyrkt avskrift eller tryckt exemplar av förvaltningsberättelse förklaras gälla jämväl för styrelse för ömsesidigt bankbolag.

I 78 § taxeringsförordningen tarvas en mindre jämkning, som framgår av författningstexten.

Formulär till
deklARATIONER
och uppgifter.

De av bolagsskatteberedningen föreslagna deklARATIONSFÖRMULÄREN hava lämnats utan annan erinran än att *kammarrätten* ifrågasatt, om ej i formulär nr 6 c, anvisningar punkt 4, orden 'med direkt dager och stängbar dörr' böra utgå.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har uttalat sig för att statsverket till-

handahölle blanketter jämväl till de uppgifter, som jämlikt det föreslagna stadgandet i 40 a § 3 mom. taxeringsförordningen skola av företagen lämnas medlemmarna.

Innan beslut fattats i fråga om de föreslagna ändringarna i skatte- och taxeringsförfattningarna, kan ståndpunkt icke tagas till deklara-tionsformulären. Denna fråga bör därför få bero på senare anmälan.

Den av länsstyrelsen i Malmöhus län föreslagna anordningen finner jag icke skäl att tillstyrka. I åtskilliga fall torde en medlem kunna erhålla sådan uppgift omedelbart hos företaget utan att en särskild blankett behöver ifyllas. Fastställande av formulär för uppgiften i fråga kan även tänkas onödigt binda uppgiftslämnandet vid en viss form. För övriga må framhållas, att statsverket icke tillhandahåller blanketter till de långt talrikare uppgifter, som avses i 33 § taxeringsförordningen (uppgifter om löneförmåner, aktieutdelningar m. m.). På enskilt initiativ saluföras dylika blanketter i allmänna marknaden. Skulle efterfrågan av blanketter för uppgifter enligt 40 a § 3 mom. taxeringsförordningen uppstå, torde kunna antagas, att blankettförlagen utan särskild åtgärd från Kungl. Maj:ts sida tillgodoser allmänheten med sådana blanketter, vilka i allt väsentligt synas kunna upprättas i anslutning till det av bolagsskatteberedningen utarbetade formuläret 6 d.

På de av bolagsskatteberedningen anförda skälen förordar jag, att de ifrågasatta ändringarna i bestämmelserna rörande beskattning av bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare skola träda i kraft den 1 januari 1931.

Ikraftträdandet.

Jag övergår nu till frågan om beskattning av försäkringsanstalter, som driva trafikförsäkring.

Enligt 30 § 2 mom. kommunalskattelagen må vid beräkning av inländsk försäkringsanstalts överskott å försäkringsrörelse från bruttointäkten göras avdrag för avsättning till försäkringsfond för egen räkning och premieåterbäringsreserv samt i den utsträckning, som närmare anges i anvisningarna, till andra fonder, i den mån de beräknas motsvara anstaltens förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal, dock icke för avsättning till vinstutdelning å andra försäkringar än livränteförsäkringar.

Beskattning av försäkringsanstalter, som driva trafikförsäkring.

Bestämmelser i kommunalskattelagen.

I punkt 2 av anvisningarna till nämnda paragraf i kommunalskattelagen lämnas närmare föreskrifter angående de fondavsättningar, som må avdragas vid beräkning av överskottet å sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse. Avdragsgilla äro avsättningar till försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv och i lag föreskriven säkerhetsfond, avsättning till sådan reservfond, som av ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt bildas enligt gällande föreskrifter om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar, ävensom med viss inskränkning för ökning av

utjämningsfonderna, i den mån denna ökning icke överstiger vinsten å själva försäkringsrörelsen.

I samma punkt av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen stadgas vidare, att nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av premieåterbäringsreserv, säkerhetsfond och i det föregående omnämnd reservfond för ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt ävensom minskning av utjämningsfonderna skall anses som intäkt.

*Lagstiftning
om trafikförsäkring.*

Genom lag den 10 maj 1929 (nr 77) hava meddelats stadganden om obligatorisk trafikförsäkring å motorfordon. Ur denna lag må anföras följande: Ägare av motorfordon, som brukas här i riket, är pliktig att å fordonet taga och vidmakthålla trafikförsäkring. Innehar någon motorfordon på grund av avbetalningsköp, åligger försäkringsplikten honom, ändå att äganderätten ännu icke å honom övergått (1 §). Med motorfordon förstås i lagen varje för färd på marken avsett, för person- eller godsbefordran inrättat fordon, som för framdrivande är försett med kraftmaskin (motor) och icke löper å skenor. Som motorfordon skall icke anses traktortåg. Lagen äger dock ej tillämpning å vissa angivna motorfordon (2 §). Trafikförsäkring å motorfordon skall dels för den, som på grund av skada i följd av trafik med fordonet här i riket enligt lag är berättigad till skadestånd av fordonets ägare, brukare eller förare, medföra rätt att utbekomma skadestånd av försäkringsgivaren, dels ock, i den mån försäkringsgivaren ej gjort annat förbehåll, för försäkringsstagaren gälla mot ansvarighet för skada, som kan för honom uppkomma till följd av sådan trafik. Utan särskilt åtagande är dock försäkringsgivaren icke ansvarig i anledning av skada å fordonet eller å egendom som med fordonet befordras, ej heller i anledning av skada å person, som färdas å fordonet, med mindre försäkringstagaren är för skadan ansvarig (3 §). Från försäkringsplikt undantagas vissa ägare av motorfordon, bland andra staten (4 §). Motorfordon, varå försäkring är gällande hos utländsk försäkringsgivare, må utan trafikförsäkring brukas i tillfällig trafik här i riket, så framt försäkringsanstalt, som äger meddela trafikförsäkring i överensstämmelse med de föreskrifter Konungen meddelar, förbundit sig att mot en var, som i följd av trafiken är berättigad till skadestånd, ansvara såsom vore trafikförsäkring meddelad (5 §). Trafikförsäkring må, förutom av anstalt, som inrättats av staten, meddelas endast av försäkringsanstalt, som därtill erhållit Konungens tillstånd. Försäkringsanstalt, som erhållit sådant tillstånd, är pliktig att på begäran meddela trafikförsäkring med vissa inskränkningar (6 §). Trafikförsäkringsanstalt skall meddela försäkringsinspektionen uppgift å de premiesatser, som den ämnar såsom regel tillämpa för trafikförsäkringen. Vidtager anstalt ändring i premiesatserna eller har anstalten för försäkring beräknat högre premie än den till försäkringsinspektionen ingivna premieuppgiften föranleder, skall åtgärden jämte anledningen där-

till genast anmälas till inspektionen (7 §). I vissa fall kan Konungen återkalla sitt tillstånd åt försäkringsanstalt att meddela trafikförsäkring (8 §). Konungen äger, i den mån så finnes nödigt, fastställa belopp, var till premier vid trafikförsäkring högst må sättas (9 §). Är, då skada timat i följd av trafik med motorfordon, trafikförsäkring, som enligt lagen bort förefinnas, ej å fordonet gällande till förmån för den, som lidit skada, eller kan ej utrönas, genom vilket fordon skadan förorsakats, skola samtliga de försäkringsanstalter, som äga meddela sådan försäkring, en för alla och alla för en gent emot honom ansvara som om dylik försäkring varit av dem meddelad. Är försäkring gällande men ej till föreskrivet belopp, svare försäkringsanstalterna som nyss sagts för bristen. Försäkringsanstalterna emellan skall ansvarigheten fördelas efter förhållandet mellan de belopp, som de var för sig under näst föregående kalenderår uppburit i premier för direkt tecknade trafikförsäkringar (21 §). Konungen äger att vid meddelande av tillstånd åt försäkringsrörelse föreskriva de villkor och bestämmelser, som utöver de i lagen givna prövas nödiga, så ock att eljest meddela de särskilda föreskrifter i fråga om tillsyn å sådana anstalter, som finnas erforderliga (27 §). Lagen har trätt i kraft den 1 juli 1929. Intill den 1 januari 1930 har dock varit medgivet att använda motorfordon i trafik utan att försäkring å fordonet funnits; under denna tid har ej förelegat skyldighet för försäkringsanstalterna att solidariskt ansvara för uppkomna skador, såsom om försäkring varit av dem meddelad.

Försäkringsinspektionen har i skrivelse den 7 november 1929 till behandling upptagit frågan om beskattning av försäkringsanstalter, som driva trafikförsäkring. Ämbetsverket anför:

'Försäkringsinspektionen tillåter sig härmed fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet därpå, att vissa ändringar i kommunalskattelagen synas påkallade på grund av här nedan omförmälda särskilda villkor och föreskrifter, som — utöver de i lagen om trafikförsäkring å motorfordon den 10 maj 1929 (nr 77) och med stöd därav eljest givna bestämmelser — jämlikt Eders Kungl. Maj:ts beslut skola från och med den 1 januari 1930 lända till efterrättelse vid utövande av trafikförsäkringsrörelse. Dessa särskilda villkor och föreskrifter återfinnas i Eders Kungl. Maj:ts resolutioner på ansökning av respektive försäkringsanstalter rörande tillstånd att meddela trafikförsäkring. Dylikt tillstånd, gällande intill utgången av år 1936, har på ifrågavarande villkor och föreskrifter hittills meddelats tjugutvå svenska och fem utländska försäkringsanstalter.

De särskilda villkor och föreskrifter, som här avses, äro följande.

Premie för trafikförsäkring må icke bestämmas till högre belopp än som på grund av tillgänglig erfarenhet kan med tillbörlig säkerhet anses svara mot den risk försäkringen är avsedd att täcka och mot skaderegleringskostnader med tillägg för andra nödiga omkostnader och skälig vinst.

Till skaderegleringskostnader må härvid endast hänföras sådana kostnader, som icke enligt av försäkringsinspektionen givna anvisningar böra täckas av premiernas omkostnadstillägg.

Framställning av försäkringsinspektionen.

Omkostnadstillägget må ej beräknas högre än efter de grunder försäkringsinspektionen fastställer med ledning av vunnen erfarenhet om vad som vid tillbörlig sparsamhet kan anses vara erforderligt för försäkringsrörelse av ifrågavarande art. Av konkurrens betingade anskaffningskostnader må ej belasta trafikförsäkringen.

Vinsttillägget må ej sättas högre än fem procent av bruttopremien.

Trafikförsäkringsanstalt åligger att varje år redovisa regleringsfond för trafikförsäkringen, vilken fond beräknas, med tillämpning av de närmare föreskrifter försäkringsinspektionen kan finna skäl meddela, enligt av Eders Kungl. Maj:t föreskrivet schema. I avseende å regleringsfondens beräkning har Eders Kungl. Maj:t på därom av vederbörande trafikförsäkringsanstalter framställd begäran emellertid gjort viss ändring så till vida, att Eders Kungl. Maj:t medgivit, att försäkring, som före den 1 juli 1929 tecknats såsom ansvarighetsförsäkring hos dessa anstalter och som av vederbörande anstalt ändras till trafikförsäkring utan fordran på erläggande av premie enligt den tariff, som tillämpas för trafikförsäkring, tecknad efter nämnda dag, må till den 1 juli 1932 undantagas vid beräkning av regleringsfond för trafikförsäkring.

Upphör trafikförsäkringsanstalt under tillståndstiden med trafikförsäkringsrörelsen eller varder vid tiden för tillståndets utgång detsamma icke förnyat, skall regleringsfonden, därest densamma icke toges i anspråk för premieåterbäring eller liknande enligt av försäkringsinspektionen godkända grunder eller överföres till annan trafikförsäkringsanstalts regleringsfond, användas till framtida täckande av den samtliga trafikförsäkringsanstalter enligt lagen om trafikförsäkring å motorfordon gemensamt ävilande ansvarigheten; och skall förty anstalt med avseende å fondens avskiljande och förvaltning för nämnda ändamål vara underkastat de bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna nödigt meddela. Varder av anledning, som ej beror av anstalten, tillståndet att meddela trafikförsäkring icke förnyat, skall anstalten utan hinder av vad nu sagts äga vid trafikförsäkringsrörelsens upphörande fritt disponera en tredjedel av regleringsfonden eller den större del därav, som Eders Kungl. Maj:t av särskild anledning kan finna skäl medgiva.

Då såsom härav framgår ifrågavarande försäkringsanstalters dispositionsrätt över regleringsfonden blivit så avsevärt inskränkt, att fonden knappast kan hänföras till anstalternas egna fonder, är det enligt försäkringsinspektionens mening skäligt, att vid beskattning av svensk trafikförsäkringsanstalt avsättning till fonden hänföres till utgifterna för rörelsen. Nedsättning av fonden bör då anses som intäkt i rörelsen. Härigenom träffas även från fonden eventuellt utgående vinstutdelning till försäkringstagarna av skatt för det beskattningsår, då vinstutdelning verkställes.

Bestämmelser av ovan antytt innehåll synas, på sätt nedan angives, böra införas i 2 mom. av anvisningen till 30 § kommunalskattelagen.

Beträffande utländsk trafikförsäkringsanstalt skall enligt 30 § 3 mom. kommunalskattelagen såsom här i riket skattepliktig nettointäkt av trafikförsäkringsrörelse upptagas 10 procent av anstaltens bruttopremieinkomst av här bedriven trafikförsäkringsrörelse. Med hänsyn till ovan nämnda koncessionsvillkor synes man emellertid icke hava anledning att framdeles tillsvare räkna med högre genomsnittlig vinst av trafikförsäkringsrörelsen än 5 procent av bruttopremieinkomsten. Försäkringsinspektionen anser på grund härav, att den skattepliktiga nettointäkten

för utländsk försäkringsanstalts trafikförsäkringsrörelse bör bestämmas till sistnämnda belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts får försäkringsinspektionen föreslå, att 30 § 3 mom. kommunalskattelagen och anvisningen till nämnda paragraf punkt 2 i nedan angivna delar givas följande ändrade lydelse:

30 §.

3 mom. För försäkringsrörelse — — — upptagas 5 procent av anstaltens premieinkomst av här bedriven sjö- och trafikförsäkringsrörelse, 6 procent — — — annan här bedriven försäkringsrörelse.

Anvisning

till 30 §.

2. Vid beräkning — — — smittsamma husdjurssjukdomar, avsättning till sådan regleringsfond, som av trafikförsäkringsanstalt bildas enligt gällande villkor och föreskrifter för utövande av trafikförsäkringsrörelse ävensom, med — — — d) utgående premiereserven för egen räkning (belopp avsatt för på grund av försäkringsfall beviljade ersättningar, t. ex. livräntor, undantaget).

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av premieåterbäringsreserv, säkerhetsfond samt i första stycket omnämnd reservfond för ömsesidig kreatursförsäkringsanstalt och regleringsfond för trafikförsäkringsanstalt ävensom minskning — — — till försäkringstagare.'

Uti infortrat utlåtande har *kammarrätten*, efter redogörelse för in- *Yttrande.*
börden i försäkringsinspektionens framställning, gjort följande uttalande:

'Detta försäkringsinspektionens yttrande synes innesluta den enligt kammarrättens förmenande riktiga tanken, att de till fonden avsatta belopp, som vid rörelsens upphörande må komma att fränhändas anstalten, böra undgå beskattning. Avståendet av fonden kan nämligen anses som en kostnad för erhållandet av tillstånd att bedriva trafikförsäkringsrörelse och den årliga avsättningen som en avskrivning av denna kostnad. Oavsett berörda förhållande synes man emellertid kunna betrakta till regleringsfonden gjord avsättning som en nödig säkerhet för fullgörande av anstaltens förbindelser enligt försäkringsavtalen samt på denna grund — i likhet med vad fallet är beträffande avdragsrätten för avsättning till utjämningsfond — anse skattefrihet i nu ifrågavarande avseende böra medgivas. Jämväl torde böra anmärkas, att då avsättning till regleringsfond är obligatorisk samt fonden blott får användas för vissa begränsade ändamål, det synes obilligt, att till fonden avsatt belopp skulle betraktas som skattepliktig inkomst.

Av det sagda lär följande att, i motsats till vad som gäller beträffande avsättning till utjämningsfond, någon begränsning av avdragsrätten icke i förevarande fall bör förekomma. Trafikförsäkringsanstalt synes för övrigt snarast hava intresse av att avsättningen blir knapphändig. De åtgärder, som från det allmännas sida vidtagits för begränsande av de delar av bruttopremien, vilka avse skadeersättningar och skaderegleringskostnader, verka i samma riktning.

Med hänvisning till vad sålunda anförts vill kammarrätten biträda den av försäkringsinspektionen föreslagna ändringen i anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen.

Emot vad försäkringsinspektionen föreslagit i fråga om beskattning av utländsk försäkringsanstalt för här bedriven trafikförsäkringsrörelse har kammarrätten icke något att erinra. Det torde emellertid böra föreskrivas, att den nya procentsatsen blott skall avse premieinkomst från och med den 1 januari 1930.'

Departements-
chefen.

Av försäkringsinspektionens redogörelse för de särskilda villkor och föreskrifter, som meddelats till efterrättelse vid utövande av trafikförsäkringsrörelse, framgår, att trafikanstalts dispositionsrätt över sin regleringsfond för trafikförsäkring blivit så avsevärt inskränkt, att fonden knappast kan hänföras till anstaltens egna fonder. Det är därför i överensstämmelse med vedertagna grunder för försäkringsanstalternas beskattning, att avsättning till sådan fond behandlas såsom avdragsgill utgift för rörelsen, varav å andra sidan följer, att nedsättning av fonden bör anses såsom intäkt av rörelsen. Försäkringsinspektionens förslag att utländsk försäkringsanstalts skattepliktiga nettointäkt av trafikförsäkring skall upptagas till 5 procent av anstaltens premieinkomst av sådan rörelse finner jag likaledes välgrundat.

Jag förordar därför, att försäkringsinspektionens ifrågavarande förslag varder genomfört.

Kammarrättens uppfattning, att den nya procentsatsen för utländsk trafikförsäkringsanstalts beskattning för inkomst av trafikförsäkringsrörelse bör avse blott premieinkomst från och med den 1 januari 1930, är i huvudsak riktig. Emellertid kan, såsom försäkringsinspektionen framhållit, under en övergångstid inträffa, att försäkring, som träffats före den 1 juli 1929 såsom ansvarighetsförsäkring och sedermera ändrats till trafikförsäkring utan fordran på erläggande av premie enligt den tariff, som tillämpas för trafikförsäkring, må undantagas vid beräkning av regleringsfond för trafikförsäkring. I fråga om dylik försäkring saknas anledning att tillämpa den föreslagna procentsatsen 5. Det synes därför böra utsägas, att vid beräkning av utländsk försäkringsanstalts nettointäkt skall med trafikförsäkring förstås allenast sådan trafikförsäkring, som enligt gällande bestämmelser skall helt eller delvis medtagas vid beräkningen av den för trafikförsäkringsrörelsen föreskrivna regleringsfonden. Stadgande härom kan lämpligen införas i punkt 5 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen. Vidare må framhållas, att samtliga utländska försäkringsanstalter, som hittills erhållit tillstånd att här i riket driva trafikförsäkringsrörelse, enligt vad jag inhämtat, verkställa räkenskapsavslutning för kalenderår. Då de föreslagna bestämmelserna äro avsedda att träda i kraft den 1 januari 1931, följer härav, att den lägre procentsatsen icke kan tillämpas för premieinkomst, som influtit före den 1 januari 1930, och den av kammarrätten föreslagna övergångsbestämmelsen är således överflödig.

För att bringa stadgandena i 29 § 1 mom. taxeringsförordningen rörande de uppgifter, utländsk försäkringsanstalt skall lämna i allmän självdeklaration, i överensstämmelse med den sålunda förordade bestämmelsen om vad som skall anses utgöra sådan anstalts nettointäkt av trafikförsäkringsrörelse föreslår jag därav betingad ändring i nämnda författningsrum.

Genom remiss den 22 juni 1928 anbefallde Kungl. Maj:t kammarrätten att avgiva utlåtande över de av 1928 års riksdag enligt dess skrivelse nr 344 antagna författningsförslag i den mån de innefattade ändring i Kungl. Maj:ts förslag till kommunalskattelag, förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt taxeringsförordning, ävensom att för övrigt i avseende å författningsförslagen avgiva det yttrande, vartill kammarrätten kunde finna anledning. I anledning härav framställde kammarrätten uti skrivelse den 28 augusti 1928 vissa erinringar mot samma författningsförslag. Denna skrivelse anmäldes för Kungl. Maj:t den 28 september 1928 i samband med föredragning av riksdagens berörda skrivelse, och Kungl. Maj:t beslöt utfärda de av riksdagen antagna författningarna. De erinringar mot författningsförslagen, som gingo ut på ändring av riksdagens beslut, föranledde emellertid för det dåvarande icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Då nu fråga uppkommit om vidtagande av vissa ändringar i nämnda författningar, torde samtidigt därmed de av kammarrätten framställda ändringsförslagen böra upptagas till förnyad behandling. I samband därmed har jag ansett mig böra anmäla några andra likartade spörsmål.

De av kammarrätten uti utlåtandet av den 28 augusti 1928 framställda erinringarna äro dels sådana, som innefatta tolkning av icke fullt klart formulerade stadganden, dels sådana, som gå ut på ändring av författningstexten eller till kommunalskattelagen hörande anvisningar. Beträffande erinringarna av det förstnämnda slaget torde någon Kungl. Maj:ts åtgärd i förevarande sammanhang icke kunna ifrågakomma, vadan jag förbigår desamma. För erinringarna av det senare slaget skall jag nu redogöra.

Beträffande omfattningen av begreppet förvärvskälla vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri yttrar kammarrätten:

'Enligt 18 § e) 1. i Kungl. Maj:ts förslag till kommunalskattelag skulle icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri utgöra särskild förvärvskälla. I samband med riksdagens beslut att realisationsvinst å fastighet skall beskattas i kommun, där fastigheten är belägen, ändrades sagda bestämmelse därhän, att ifrågavarande intäkter skola 'inom var kommun för sig' utgöra särskild förvärvskälla. Av denna text kan man föranledas till det i och för sig icke orimliga antagandet att exempelvis intäkt av icke yrkesmässig avytt-

Av kammarrätten framställda erinringar mot 1928 års skatte- och taxeringsförfattningar, m. m.

Inledning.

Begreppet förvärvskälla vid icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri.

ring av en inom viss kommun belägen fastighet *med tillhörande inventarier* städse skall räknas till samma förvärvskälla. Så är emellertid icke avsett, vilket utvisas av tredje punkten av anvisningarna till 36 §. Därav framgår, att såsom särskild förvärvskälla rätteligen skall anses *dels* icke yrkesmässig avyttring av fastighet i hemortskommunen och av annan egendom än fastighet ävensom deltagande i lotteri, *dels ock*, inom var kommun för sig, icke yrkesmässig avyttring av fastighet i annan kommun än hemortskommunen. För att erhålla denna tolkning, vilken för övrigt återfinnes i 55 punkten av anvisningarna till det till kammarrätten jämväl remitterade förslaget till deklarationsformulär, måste man åt ordet 'kommun' i 18 § e) 1. giva betydelsen 'kommun, där enligt denna lag beskattning skall ske'. Kammarrätten anser sig därför böra hemställa, att åtgärd för erforderlig omredigering av ifrågakvarande lagrum måtte vidtagas.'

Departements-
chefen.

Jag förordar, att lagrummet i fråga omredigeras i enlighet med kammarrättens tolkning. I anslutning härtill bör punkt 3 av anvisningarna till 36 § kommunalskattelagen undergå redaktionell omarbetning. Förslag härtill framlägges.

Äktenskaps-
rättsliga fäng.

Mot avfattningen av 19 § kommunalskattelagen i vad avser äktenskapsrättsliga fäng andrager kammarrätten följande:

'Till skattepliktig inkomst skulle enligt 19 § av 1927 års kungl. förslag till kommunalskattelag icke räknas bland annat 'andel i bo, som vid dess delning tillfallit make, eller vad som förvärvats genom giftorätt, arv' etc. Denna formulering överensstämmer i sak med vad som hittills gällt och fritager således från skatteplikt icke blott vad som tillfallit make på grund av giftorätt utan även vad som vid bodelning utgått till make i form av skadestånd vid äktenskapsskillnad, underhållsbidrag en gång för alla åt fränskild make, vederlag m. m. Enligt 19 § sådan den lyder i 1928 års av riksdagen i denna del antagna proposition skall till skattepliktig inkomst icke räknas 'vad som vid bodelning eller eljest på grund av giftorätt tillfallit make eller vad som förvärvats genom arv' etc. Ändringen lär hava föranletts av önskan att på denna punkt erhålla en formulering i anslutning till det av Kungl. Maj:t för riksdagen innevarande år framlagda förslag till lag om arv m. m. (2 kap. 11 §). Då den nya texten sålunda icke torde avse någon ändring i sak men möjligen skulle kunna giva anledning till antagandet, att vad som tillfallit make genom annat äktenskapsrättsligt fäng än giftorätt skall utgöra skattepliktig inkomst, har kammarrätten velat ifrågasätta, huruvida icke en återgång till 1927 års lagtext vore att här föredraga. I varje fall vore det önskvärt, att stadgandets innebörd bleve klarlagd genom en utförlig exemplifiering i anvisningarna till deklarationsformuläret.'

Vid framställandet av denna erinran har kammarrätten icke varit enig. *Presidenten* och *en ledamot* hava förklarat, att de icke hade någon erinran att framställa beträffande avfattningen av förevarande paragraf.

Departements-
chefen.

I propositionen nr 213 till 1928 års riksdag lämnades för det av kammarrätten berörda stadgandet följande motivering: 'Principen, att vad

make erhåller på grund av giftorätt eller annat dylikt äktenskapsrättsligt fång ej skall utgöra inkomst, har ansetts böra erhålla ett i viss mån annat uttryck än enligt 1927 års förslag i anslutning till en formulering, som återfinnes i det av Kungl. Maj:t för riksdagen innevarande år framlagda förslag till lag om arv m. m. (2 kap. 11 §). Likaså hava vissa numera antagligen helt betydelselösa äktenskapliga fång enligt äldre lag, nämligen hemföljd och morgongåva, ej ansetts behöva vidare omnämnas. Skulle sådana fång undantagsvis förekomma, torde de — i likhet med vissa enligt nya giftermålsbalken förekommande fång, som ej omnämnts (se t. ex. nya giftermålsbalken 8 kap. 3 §) — kunna innefattas under någon av de övriga kategorier, som finnas uppräknade i paragrafen.'

I likhet med reservanterna i kammarrätten anser jag, att tillräckliga skäl till ändring av lagrummet i fråga icke blivit anförda.

Rörande undantag från den i 21 § c) kommunalskattelagen stadgade regeln, att intäkt genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken skall behandlas såsom intäkt av skogsbruk, gör *kammarrätten* följande uttalande:

'Enligt 21 § c) i dess av riksdagen antagna lydelse hänföres till intäkt av skogsbruk bland annat intäkt genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken, därest icke vinst å avyttring av fastigheten i dess helhet skall enligt 35 § beskattas såsom realisationsvinst. Förbehåll synes här hava bort ske jämväl för det fall, att vinsten skall **beskattas** såsom intäkt av handel med fastigheter. Samma erinran är att göra vid femte punkten av anvisningarna till 22 §. Utan hinder härav lär emellertid jämlikt grunderna för lagförslaget handel med fastigheter böra anses såsom yrkesmässigt bedriven förvärvsverksamhet och beskattas som inkomst av rörelse. Denna uppfattning bekräftas av motiven till ifrågavarande stadganden.'

Till förebyggande av oriktig tillämpning av ifrågavarande stadganden, varför risk synes förefinnas på den grund, att hänvisningarna till 35 § lätteligen kunna uppfattas såsom ett uttömmande angivande av förefintliga undantagsbestämmelser, föreslår jag, att i 21 § c) och punkt 5 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen förbehåll göras jämväl för det fall, att vinsten å skogens avyttring jämlikt 27 § skall beskattas såsom inkomst av handelsrörelse.

Beträffande 29 § 4 mom. kommunalskattelagen yttrar *kammarrätten*:

'Kostnad för ny-, till- eller ombyggnad av i rörelse använd fastighet eller annan anläggning eller för grundförbättring därå får enligt 29 § 4 mom. ej avdragas från bruttointäkten av rörelse. Här lärers avses fastighet, som tillhör den skattskyldige, enär det torde överensstämma med grunderna för den nya lagstiftningen att avdrag, som hittills i praxis skett, i någon form medgives för kostnader av ifrågavarande slag, vilka nedläggas å annan tillhörig fastighet, som förhyres av den skattskyldige

Intäkt genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken i vissa fall icke intäkt av skogsbruk.

Departementschefen.

Ikke medgivna avdrag från bruttointäkt av rörelse.

och är avsedd för dennes rörelse. I punkt 35 av anvisningarna till det nya deklarationsformuläret gives ock uttryck åt denna tanke. Kammar-rätten anser det vara önskvärdt, att bestämmelsen i kommunalskattelagen måtte erhålla en motsvarande formulering.'

Departements-
chefen.

I enlighet med kammarrättens hemställan föreslår jag sådan ändring av 29 § 4 mom. kommunalskattelagen, att däri meddelat förbud mot avdrag för kostnad för ny-, till- eller ombyggnad av i rörelsen använd fastighet eller annan anläggning eller för grundförbättring därå uttryckligen angives gälla allenast rörelseidkaren tillhörig fastighet eller annan anläggning.

Formån av
fria resor.

Kammarrätten anför vid sin granskning av kommunalskattelagen vidare:

'Stadgandet i andra stycket av sjunde punkten av anvisningarna till 32 §, vilket handlar om förmån av fria resor och tillagts av riksdagen, synes hava bort anslutas till och inarbetas i tredje punkten, första stycket, av anvisningarna till samma paragraf. Det i sjunde punkten tillagda stycket står nu i ett rätt så svårförklarligt motsatsförhållande till det föregående stadgandet, som väl får anses innefatta huvudregeln rörande skatteplikten för förmån av fria resor. Det förefaller nu som om skattefriheten skulle bli regel, skatteplikten undantag.'

Departements-
chefen.

Även om fog icke saknas för anmärkning ur lagteknisk synpunkt mot placeringen av ifrågavarande, av riksdagen tillagda stadgande, finner jag dock icke tillräckliga skäl föreligga att i detta sammanhang föreslå ändring av stadgandets placering.

Skattefrihet
för vissa aktie-
bolag och eko-
nomiska före-
ningar be-
träffande viss
utdelning från
kooperativ
förening.

Mot 54 § kommunalskattelagen med anvisningar framställer kammar-rätten följande anmärkning:

'Enligt 54 § med anvisningar, sådana dessa formulerats i 1928 års proposition, äro svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som icke driva bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, fritagna från skattskyldighet för all slags utdelning från svenska aktiebolag, bankbolag och ekonomiska föreningar. Det enda undantaget, som gäller viss del av utdelning från bostadsföretag, vilken uppburits efter annan grund än i förhållande till aktie eller andel, bekräftar den givna regelns allmängiltighet. Emellertid äro företag, som lämna utdelning, i åtskilliga fall själva befriade från skattskyldighet för den del av den egna inkomsten, som åtgår till utdelning, nämligen dels bostadsföretag enligt 24 § för viss utdelning (som utgått till delägare i form av bostad eller annan förmån samt utdelning, som utgått annorledes än å andel eller aktie), dels ock i beskattningshänseende kooperativa föreningar enligt 29 § 2 mom. för rabatter eller pristillägg. För mottagaren blir sådan utdelning från bostadsföretag städse intäkt av annan fastighet (24 §), och utdelning i form av rabatter eller pristillägg från kooperativ förening anses, om mottagaren driver jordbruk eller rörelse, under viss förutsättning som intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse (sjätte

punkten av anvisningarna till 21 § och fjärde punkten av anvisningarna till 28 §). Utdelningar, som nu åsyftas, böra icke göras skattefria hos mottagaren, om denne är aktiebolag eller ekonomisk förening, ty då blir intäkten obeskattad såväl hos det företag, som giver, som hos det företag, som mottager utdelningen. Något sådant har säkerligen ej heller avsetts med ifrågavarande stadgande, som blott har till ändamål att undanröja den s. k. kedjebeskattningen. Kammarrätten anser sig därför icke kunna underlåta att hemställa, att erforderlig ändring i 54 § med anvisningar snarast möjligt måtte åvägbringas.'

Enär frågan om aktiebolagens, bankbolagens, kommanditbolagens och de ekonomiska föreningarnas beskattning är föremål för utredning av särskilda sakkunniga (1928 års bolagsskatteberedning) och, enligt vad jag har mig bekant, de sakkunniga hava sin uppmärksamhet riktad på det av kammarrätten påpekade förhållandet, finner jag övervägande skäl tala för att med prövning av frågan om ändring av berörda stadgande må anstå, till dess ämnet i annat sammanhang kommer under Kungl. Maj:ts behandling.

Departements-
chefen.

I fråga om beskattningsort för inkomst av icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom i det fall, att inkomsten förvärvats under tid, då den skattskyldige icke varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige, anför kammarrätten:

Beskattnings-
ort för in-
komst av icke
yrkesmässig
avyttring av
fast eller lös
egendom i
visst fall.

'En ordagrann tolkning av 59 § 3 mom. ger vid handen, att inkomst av icke yrkesmässig avyttring av fastighet skall för det i lagrummet avsedda fall beskattas i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Då emellertid enligt riksdagens beslut inkomst av angivet slag skall beskattas i kommun, där den avyttrade fastigheten är belägen, synes det överensstämmande med grunderna för den nya lagstiftningen, att beskattningen även i nu avsedda fall sker i sådan kommun och ej i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. I detta avseende får kammarrätten åberopa den inom finansdepartementet utarbetade promemorian angående åtgärder till undvikande av eller lindring i internationell dubbelbeskattning m. m., intagen i proposition 102 år 1927, sid. 55* tredje stycket.'

Med anledning av förevarande anmärkning föreslår jag, att i 59 § 3 mom. kommunalskattelagen införes uttryckligt stadgande, att momentet icke har avseende å fall, som reglerats i 2 mom. av samma paragraf.

Departements-
chefen.

I fråga om rätten att vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt njuta avdrag för förlust å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom eller för förlust å deltagande i lotteri uttalar kammarrätten följande:

Avdrag för
realisations-
förlust och
förlust å del-
tagande i
lotteri vid
statsbeskatt-
ningen.

'Av 2 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt följer, bland annat, att de i kommunalskattelagen givna reglerna för förvärvskällornas omfattning skola gälla jämväl vid statsbeskattningen. Då vidare enligt 4 § nämnda förordning underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri icke får av-

dragas från inkomst av annan förvärvskälla samt det ej heller finnes något stadgande, som möjliggör kvittning av underskott mot inkomst mellan förstnämnda förvärvskällor inbördes, kommer rätten till avdrag för förlust å dylik tillfällig förvärvsverksamhet att bli lika kringskuren vid statsbeskattningen som vid kommunalbeskattningen. Sålunda kommer i motsats till vad som hittills gällt, avdrag för förlust vid avyttring av fastighet inom viss kommun icke att vid statsbeskattningen kunna göras från realisationsvinst å fastighet, belägen i annan kommun, förlust å aktieförsäljning får ej kvittas mot realisationsvinst å fastighet, såvida denna ej är belägen i hemortskommunen, o. s. v. Till stöd för en sådan vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ny ordning, vilken i enskilda fall måste leda till obilliga resultat och säkerligen icke varit av riksdagen åsyftad, kunna principiella skäl icke åberopas. Kammarrätten anser därför angeläget, att åtgärder snarast vidtagas för åvägabringande av sådan ändring av ifrågavarande för statsbeskattningen avsedda regler, att nu påpekade missförhållande undvikas. Detta kan ske antingen genom att vid statsbeskattningen hänföra intäkt av avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri till samma förvärvskälla eller ock, om man av praktiska skäl vill bibehålla en enhetlig indelning av förvärvskällorna vid bägge taxeringarna, genom att i 4 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt införa ett stadgande av innebörd att avdrag för underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri må ske från inkomst av annan sådan verksamhet utan hinder därav att underskott respektive inkomster må vara att hänföra till skilda förvärvskällor.'

Departements-
chefen.

Jag förordar, att 4 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt undergår sådan ändring, att från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får göras avdrag för underskott, som uppkommit vid beräkning av inkomst från förvärvskälla, vilken utgöres av icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom ävensom deltagande i lotteri, om och i den mån den skattskyldiges inkomst från annan sådan förvärvskälla därtill förslår. Denna begränsning i avdragsrätten överensstämmer i sak ehuru icke i form med lagstiftningen före tillkomsten av 1928 års förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Debitering av
kommunalut-
skylder på
grundval av
utslag, med-
delade i över-
instanserna.

I 135 § taxeringsförordningen är stadgat:

'Har genom utslag av kammarrätten eller Kungl. Maj:t taxering höjts eller överflyttats å annan, åligger det vederbörande länsstyrelse, sedan länsstyrelsen av utslaget erhållit del, att skyndsamt till dem, som hava att verkställa debitering av de på grund av taxeringen utgående utskylder, översända avskrift av utslaget för verkställighet.'

I anledning av detta stadgande framhåller *kammarrätten*, att föreskrifter saknas i kommunallagarna om debitering och uppbörd av utskylder på grundval av utslag, meddelade av överinstanserna.

Utan uttryckligt stöd av lagstadgande men i överensstämmelse med av Kungl. Maj:ts godkänd praxis plägar efterdebitering av kommunalutskylder förrättas av samma myndigheter, som verkställa debitering av sådana utskylder i vanlig ordning, sedan de erhållit del av utslag, varigenom taxering höjts eller påförts skattskyldig. I de förslag till lagar om kommunalstyrelse på landet och i stad, som genom proposition nr 99 förelagts innevarande års riksdag, hava uttryckliga bestämmelser i ämnet intagits.

Departements-
chefen.

Kammarrätten påpekar, att i 141 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen förekommer den oformligheten, att bötesminimum för det fall, att anmaning att inkomma med allmän självdeklaration ej höras, blivit angivet två gånger. Kammarrätten förordar, att till rättelse härav orden 'dock minst tio kronor' få utgå på första stället, de förekomma.

Formell er-
inran.

Jag framlägger nu förslag till rättelse av författningsrummet enligt kammarrättens hemställan.

Departements-
chefen.

I fråga om de i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen och 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt meddelade stadgandena om påföring i visst fall av gemensamma utskylder för äkta makar, som under beskattningsåret eller större delen därav levt tillsammans, anföres i en inom finansdepartementet upprättad promemoria följande:

Gemensam
påföring av
utskylder för
äktas makar.
Promemoria
inom finans-
departementet.

År 1908 infördes i dåvarande bevillningsförordning och inkomstskatteförordning stadganden därom, att gift man skulle taxeras för all makarnas inkomst, i den mån inkomsten icke varit av beskaffenhet, att hustrun enligt lag ägt att ensam däröver råda, samt att för inkomst av dylik beskaffenhet hustrun skulle taxeras. Enligt därförut gällande bestämmelser skulle mannen städse taxeras för all makarnas inkomst. Den nya anordningen innebar dock icke någon ändring av grundsatsen, att de bevillnings- eller skattefria avdragen samt skatteprogressionen skulle bestämmas med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomster. Reformens huvudsyfte var att bereda kommunal rösträtt åt gift kvinna, som haft egen inkomst. Såvitt av riksdagstrycket framgår, ägnades vid frågans behandling icke någon uppmärksamhet åt spørsmålet om makes betalningsskyldighet för utskylder, påförda den andra maken. Bevillningsutskottet vid 1908 års riksdag hade föreslagit, att särskild taxering skulle åsättas hustru, endast om hon före den 1 mars under taxeringsåret därom gjort framställning hos taxeringsnämnden. Detta bevillningsutskottets förslag avsågs av riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, innefattande, att skilda taxeringar alltid skulle åsättas makar, vare sig yrkande därom framställt eller ej.

Den sålunda genomförda principen om skilda taxeringar av äkta makar, vilken princip vid förmögenhetsbeskattningens införande år 1910 utsträcktes att avse även förmögenhet, har, ehuru med olika formuleringar, bibehållits ända fram till 1928 års skattelagstiftning. Även denna står på samma principiella ståndpunkt, men stadgandena i ämnet

hava modifierats såtillvida, att skatt, som följer på äkta makars taxering för inkomst eller förmögenhet, skall uppdelas mellan makarna endast om make därom framställt yrkande. I annat fall uträknas ett för makarna gemensamt skattebelopp (som alltså uppföres å en för dem gemensam debetsedel). Bestämmelserna i ämnet återfinnas i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (nr 370/1928), 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (nr 373/1928) och 4 § 3 mom. förordningen om kommunal progressivskatt (nr 374/1928). Stadgandena gälla sådana äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans. Därest makarna under beskattningsåret levt åtskilda, behandlas de såsom av varandra oberoende skattskyldiga. Har under beskattningsåret inträtt förändring med avseende å sammanlevnaden, skall enligt 65 § kommunalskattelagen det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret, vara bestämmande för taxeringen.

Den nya ordningen har tillkommit efter förslag av 1921 års kommunal-skattekommitté, som i sitt betänkande (Statens off. utredn. 1924: 53, sid. 440) i fråga om den kommunala beskattningen, efter att hava redogjort för de tidigare bestämmelserna om uppdelning av bevillningstaxeringen mellan äkta makar, anfört följande:

'Dylik uppdelning av den beskattningsbara inkomsten å vardera maken utgör, särskilt i mera folkrika taxeringsdistrikt, ett rätt så tidsödande arbete och kan antagas vara i flertalet fall utan särskilt intresse för makarna. För underlättande av taxeringsarbetet har kommittén därför föreslagit, att för äkta makar, som leva tillsammans, uppdelning å vardera maken av den beskattningsbara inkomsten, beräknad för makarna gemensamt, skall ske allenast i det fall, att någondera maken så påfordrar. Påfordras ej uppdelning, bliwa således enligt förslaget sammanlevande äkta makar gemensamt skattskyldiga för den gemensamt beräknade beskattningsbara inkomsten. Till ytterligare lättnad vid taxeringsarbetet har kommittén vidare föreslagit, att uppdelning, när sådan förekommer, skall ske så, att den beskattningsbara inkomsten fördelas å makarna i jämna tiotal kronor. I taxeringsförordningen torde närmare bestämmelser böra meddelas om tiden och ordningen för påfordrande av uppdelning.'

Den nya taxeringsförordningen (nr 379/1928) innehåller emellertid icke några bestämmelser om tiden och ordningen för påfordrande av dylik uppdelning av beskattningen. Ej heller deklaraformulären upptaga någon text eller anvisning i sådant avseende. Anledningen härtill torde vara den, att rätt att påfordra uppdelning av beskattningen ansetts böra stå öppen för make så länge som möjligt.

Sedan 1928 års bestämmelser om äkta makars beskattning trätt i tillämpning, har på några håll yppats ovisshet om deras återverkningar med avseende å makarnas betalningsansvar för dem gemensamt påfordrad skatt. Därjämte hava uttryckts farhågor för att bestämmelserna skulle medföra icke avsedda påföljder beträffande äkta makars kommunala rösträtt.

Vad först angår frågan om makars betalningsansvar för dem gemensamt påfordrad skatt, bör till en början bemärkas, att 52 § 1 mom. kommunalskattelagen och 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt hava erhållit en inbördes något olika avfattning. Det förra lagrummet innehåller — efter det grundläggande stadgandet om att äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras

en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst — föreskrifter om rätt för make att vid sin taxering avräkna vissa avdrag, som den andra maken icke kunnat tillfullo utnyttja, och om inträdande av skatteplikt enligt 51 §. Därefter heter det: 'Ortsavdrag ävensom beskattningsbar inkomst beräknas för makarna gemensamt; och skall, därest någondera maken det påfordrar, den beskattningsbara inkomsten i jämna tiotal kronor fördelas dem emellan efter förhållandet mellan deras i kommunen taxerade inkomster.' I anförda rum i statsskatteförordningen heter det åter — efter det grundläggande stadgandet om att sammanlevande äkta makar skola taxeras en var för sin inkomst och förmögenhet samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst och förmögenhet samt efter stadganden om rätt för make att tillgodoräkna sig vissa av den andra maken icke till fullo utnyttjade avdrag och om inträdande av skatteplikt enligt 17 § 4 mom. — på följande sätt: 'Ortsavdrag ävensom beskattningsbart belopp beräknas för makarna gemensamt, och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt, därest någondera maken det påfordrar, fördelas dem emellan efter förhållandet mellan deras taxerade belopp.' Vad sålunda föreskrivits med avseende å den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten skall jämlikt 4 § 3 mom. förordningen om kommunal progressivskatt äga motsvarande tillämpning rörande fördelning emellan äkta makar av det för dem gemensamma grundbeloppet för den kommunala progressivskatten. Detsamma gäller i fråga om utjämningsskatten till följd av stadgandet i 3 § förordningen om utjämningsskatt (nr 375/1928). Den uppdelning, som efter påfordran av make skall verkställas, avser således enligt kommunalskattelagen den beskattningsbara inkomsten men enligt statsskatteförordningen själva skatten och enligt förordningarna om kommunal progressivskatt och om utjämningsskatt grundbeloppen till dessa skatter. Man kan sätta i fråga, huruvida denna olikhet medför någon saklig skillnad med avseende å betalningsansvaret. Uträkandet av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt ankommer nämligen icke på taxeringsmyndighet, medan däremot dylik myndighet har att bestämma icke allenast den beskattningsbara inkomsten enligt kommunalskattelagen utan även grundbeloppen enligt förordningarna om kommunal progressivskatt och om utjämningsskatt. Eftersom för uppdelning förutsättes yrkande därom av make, skulle, då någon bestämd tid för yrkandets framställande icke angivits i skatte- eller taxeringsförfattningarna, man komma till olika resultat i fråga om den tid, inom vilken dylikt yrkande borde göras, för att hänsyn till detsamma skulle kunna tagas, alltefter som uppdelningen ankommer på den ena eller den andra myndigheten. Beträffande kommunalskatten, den kommunala progressivskatten och utjämningsskatten borde yrkandet framställas senast hos prövningsnämnden, innan denna hunnit skilja sig från ärendet rörande makarnas taxering, men beträffande den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten borde yrkande om uppdelning kunna göras ännu senare, i varje fall innan vederbörande debiteringsförrättare avslutat debiteringen. Ordalagen i författningen lägga emellertid icke hinder i vägen för uppdelning av inkomst- och förmögenhetsskatten även senare, utan dylikt yrkande synes kunna med laga verkan framställas såväl vid uppbördstillfället som ock vid möjligen förekommande indrivning. Redan detta förhållande giver tydligen vid handen, att, om inkomst- och förmögenhetsskatt påförts äkta makar gemensamt i en post, detta icke i och för sig kan

hava någon betydelse för bedömandet av frågan om makarnas betalningsansvar.

För de tre övriga, i det förestående omnämnda skatterna skulle däremot frånvaron av stadgande, som berättigar till uppdelning av makar gemensamt påförda skattebelopp, sedan taxeringsarbetet avslutats, möjligen kunna tänkas föranleda till någon slags makarnas gemensamma betalningsskyldighet för skatt, som påförts dem gemensamt.

Emellertid torde ifrågavarande bestämmelser i skatteförfattningarna knappast hava en dylik, mot de civilrättsliga stadgandena om makars gäld stridande innebörd; varken deras ordalydelse eller sättet för deras tillkomst giver något stöd härför. Man måste därför i förevarande hänseende betrakta den skatt, som belöper på den ena eller den andra makens inkomst eller förmögenhet, alldeles såsom annan gäld, som häftar vid sådan inkomst eller förmögenhet. Denna uppfattning synes hava legat till grund för tvenne av högsta domstolen meddelade avgöranden, refererade i nytt juridiskt arkiv, årg. 1912 sid. 55 och årg. 1920 sid. 590. Men om således den omständigheten, att taxeringen åsatts den ena eller den andra maken i och för sig icke är avgörande för frågan om makarnas betalningsansvar, utan denna fråga skall bedömas med hänsyn till de civilrättsliga bestämmelserna om makes gäld, därvid skatteskulden skall behandlas såsom annan skuld, som häftar vid den beskattade inkomsten eller förmögenheten, är det därför icke likgiltigt, vilken av makarna som taxeras. Det är nämligen av hänsyn till de exekutiva myndigheterna önskvärt, att skatten påföres på sådant sätt, att den kan, utan närmare undersökning av huru taxeringarna bestämts, uttagas ur den egendom i makarnas bo, som enligt civillagens bestämmelser skall svara därför. Helt kan detta önskningsmål dock knappast uppnås, då vid taxeringen det icke är möjligt att genomgående åtskilja de olika förmögenhetsmassor, som finnas i boet hos makar, vilkas äktenskap ingåtts före den 1 januari 1921, och även vid senare ingångna äktenskap kunna, ehuru i mindre utsträckning, liknande svårigheter förefinnas. Men i all huvudsak kan målet uppnås, om makarna alltid taxeras var för sig utan sådan sammanblandning av skattebeloppen, som påbudits i den gällande lagstiftningen för det fall att uppdelning icke blivit begärd. Därigenom ernås möjlighet att presumera, att den make, som taxerats, också i första hand är betalningsskyldig, och endast i undantagsfall behöver undersökas, om den andra maken är betalningsskyldig. I all synnerhet beträffande makar, som ingått äktenskap efter nya giftermålsbalkens ikraftträdande, skulle en dylik regel åstadkomma rediga förhållanden, men även för makar, som ingått äktenskap under den äldre lagens tid, skulle i flertalet fall en bättre ordning därigenom vinnas.

Även för beräkningen av de avdrag för utskylder, som må göras i självdeklaration, är en uppdelning av äkta makars beskattning av betydelse.

I detta sammanhang må omnämnas, att taxeringsmyndigheterna i Stockholm, i syfte att undvika de komplikationer vid indrivningen, som äro förbundna med påföring av skatt å makar gemensamt, tagit sig för att alltid verkställa uppdelning av skattebeloppen mellan äkta makar, således icke endast då make så påfordrat utan även då yrkande därom ej gjorts.

Beträffande frågan om återverkningarna å den kommunala rösträtten av gemensam skattepåföring för äkta makar må erinras om stadgandena i 8 § förordningen om kommunalstyrelse på landet och 9 § förordningen

om kommunalstyrelse i stad därom, att kommunal rösträtt icke må utövas av den som i avseende å påförda utskylder till kommunen, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren, häftar för utskylder för flera än två av dessa år. I 9 § av den förra förordningen och i 10 § av den senare förordningen stadgas därjämte, att den omständigheten, att endera av äkta makar är sin rösträtt förlustig, icke inverkar på den rösträtt, som må den andra maken lagligen tillkomma. Av dessa stadganden följer, att, om endera maken på grund av försummad skattebetalning är förhindrad utöva sin rösträtt, denna omständighet icke medför förlust av rösträtt för den andra maken. Skulle nu kommunalutskylder på grund av stadgandena i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen hava påförts äkta makar gemensamt under tre år å rad och dessa utskylder icke hava erlagts för något år, äro de båda makarna sin rösträtt förlustiga. Nu är det måhända möjligt för make att i dylikt fall bevara sin rösträtt genom att betala så stor del av de gemensamma utskylderna, som belöper på hans taxerade inkomst. Men säkert är detta icke; snarare föreligger risk för rösträttens förlust även i dylikt fall, ty vederbörande myndighet torde svårigen kunna underlåta att i den uppgift om restförda skattskyldiga, som till röstlängdsupprättaren avlämnas, upptaga jämväl den make, som sålunda betalt viss del av de makarna gemensamt påförda utskylderna, eftersom myndigheten svårigen torde kunna bedöma, om maken därigenom fullgjort all honom åliggande betalningsskyldighet. För att trygga sig mot rösträttens förlust på grund av andra makens underlåtenhet att erlagga på denne belöpande utskylder bör därför enligt gällande bestämmelser make i tid påfordra skattens uppdelning. Men om således makes kommunala rösträtt för visst fall kan bliva beroende på om dylik påfordran i tid framställts, synes mot berörda stadgande i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen kunna anföras enahanda skäl av principiell natur, som år 1908 av dåvarande chefen för finansdepartementet anfördes mot det av 1908 års bevillningsutskott framlagda, i det föregående omnämnda förslaget om att gift kvinna skulle särskilt för sig taxeras, endast om hon därom framställt yrkande, nämligen att det vore principvidrigt, att makes kommunala rösträtt vore beroende på om maken i samband med taxeringen påkallat uppdelning av makarnas beskattning (se härom första kammarens protokoll 1908:44 sid. 77 ff. och andra kammarens protokoll 1908:53 sid. 58 ff.). Även med hänsyn till den kommunala rösträtten torde det därför vara angeläget, att skatt icke påföres sammanlevande äkta makar gemensamt utan alltid var för sig.

Ifrågavarande bestämmelser om gemensam skattläggning av sammanlevande äkta makar i det fall, att uppdelning av skatten icke av någondera maken påfordrats, har av kommunalskattekommittén motiverats därmed, att en sådan uppdelning i de flesta fall icke skulle vara av något intresse för makarna samt att uppdelningen skulle medföra åtskilligt besvär för taxeringsmyndigheterna. I det föregående har påvisats, att uppdelning av skatt ofta kan vara av intresse för makarna, och det förra skälet är således icke vägande. Det andra skälet kan däremot icke fränkännas vikt, men det torde dock icke vara tillräckligt för att motivera bibehållande av en bestämmelse, som enligt vad ovan anförts medför tydliga olägenheter. Detta skäl försvagas ock därav, att taxeringsmyndigheterna i Stockholm, vilka sannolikt hava att handlägga det största antalet taxeringar, på vilka bestämmelsen är tillämplig, på grund av de

komplikationer, bestämmelsen medför, ansett sig böra bortse från den samma.

På grund av det anförda ifrågasättes, att de i anförda lagrum i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt meddelade bestämmelserna om att beskattningsbar inkomst, respektive inkomst- och förmögensskatt skall uppdelas mellan sammanlevande äkta makar, om sådant av någondera påfordras, ändras därhän, att beskattningsbar inkomst, respektive skatt alltid skall mellan dem uppdelas, oavsett om yrkande därom gjorts eller ej.

I detta sammanhang må erinras om en av kammarrätten uti utlåtande den 28 augusti 1928 framställd anmärkning, som har samband med 52 § 1 mom. kommunalskattelagen. Kammarrätten framhåller, att något uttryckligt stadgande om rätt för hustru, som taxeras, att såsom fallet varit enligt beviljningsförordningen åtnjuta familjeavdrag för sin man, om denne ej taxeras, ej återfinnes i 48 § kommunalskattelagen. Av stadganden i nämnda 52 § 1 mom., jämförda med kommunalskattkommitténs uttalande i ämnet å sid. 438 i dess betänkande syntes framgå, att makar skulle äga ömsesidig avdragsrätt, förutsatt att de under större delen av beskattningsåret bott tillsammans.

Denna kammarrättens tolkning är givetvis riktig, och strängt taget torde uttrycklig föreskrift i ämnet icke vara erforderlig, men lagen skulle otvivelaktigt vinna i tydlighet, om dylik föreskrift infördes, lämpligen i punkt 2 av anvisningen till 48 § kommunalskattelagen.

Såsom kammarrätten framhållit i nämnda utlåtande gäller samma erinran jämväl förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Ändras punkt 2 av anvisningen till 48 § kommunalskattelagen i angivna hänseende, kommer till följd av bestämmelsen i 3 § andra stycket i nämnda förordning samma ändring att hava avseende jämväl å taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Vid promemorian hade fogats förslag till författningsändringar, upprättade i anslutning till den i promemorian uttalade meningen, vilka förslag skulle träda i kraft den 1 januari 1931.

Yttranden. I anledning av denna promemoria hava utlåtanden avgivits av *överståthållarämbetet*, av *länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus* samt *Göteborgs och Bohus län* samt av *kammarrätten och riksräkenskapsverket*. Samtliga dessa myndigheter hava tillstyrkt genomförande av de i promemorian föreslagna författningsändringarna.

Departements-
chefen. Jag ansluter mig till samma förslag. Bestämmelserna synas böra träda i kraft med det snaraste, så att de komma i tillämpning redan vid innevarande års taxering.

Beskattnings-
ort för in-
komst av
rörelse, som
icke utövats
från fast drift-
ställe. I 57 § 1 mom. kommunalskattelagen stadgas:

'Skatt för inkomst av rörelse skall utgöras till kommun, där rörelsen utövats från fast driftställe. Har fast driftställe icke begagnats, skall skatt för inkomsten utgöras till den skattskyldiges hemortskommun eller, om hemortskommun saknas, i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål.'

Angående hemortskommun är i 66 § kommunalskattelagen beträffande fysisk person stadgat följande:

'Med *hemortskommun* förstås i denna lag den kommun, där den skattskyldige författningsenligt skall vara för taxeringsåret mantalsskriven.

För den, som varit under ett beskattningsår eller del därav bosatt här i riket utan att mantalsskrivningsskyldighet i någon kommun beträffande honom förelegat för taxeringsåret, skall såsom hemortskommun anses den kommun, där han senast varit bosatt under beskattningsåret.'

I anvisningarna till sistnämnda paragraf punkt 1 föreskrives ytterligare:

'Av bestämmelserna i denna paragraf, jämförda med föreskriften i 68 §, framgår, att för den som under ett beskattningsår eller del därav stadigvarande vistats här i riket utan att mantalsskrivningsskyldighet i någon kommun beträffande honom förelegat för taxeringsåret, skall såsom hemortskommun anses den kommun, där han senast under beskattningsåret vistats, utan att vistelsen varit allenast tillfällig.'

Av dessa stadganden följer, att, om fysisk person, som under någon del av beskattningsåret icke varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige men som det oaktat anses äga hemortskommun här i riket, under den del av beskattningsåret, då han icke varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige, haft inkomst av här i riket bedriven rörelse, som icke utövats från fast driftställe, denna inkomst skall beskattas i hemortskommunen. Av grunderna för beskattning i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål av inkomst, som förvärvats under tid, då den skattskyldige icke varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige, hade emellertid bort följa, att inkomsten även i angivna fall skulle tagas till beskattning i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Då några bärande sakliga skäl för anmärkta avvikelser från eljest vedertagna regler icke torde förefinnas, anser jag, att stadgandet i 57 § 1 mom. bör ändras därhän, att skatt för inkomst av rörelse, där fast driftställe icke begagnats, skall utgöras i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål, för den händelse inkomsten förvärvats av fysisk person under tid, då han icke varit här i riket bosatt (varmed likställes det fall att han icke heller stadigvarande vistats härstädes), vare sig han har hemortskommun i riket eller ej. Jag har låtit upprätta förslag till författningsändring av dylik innebörd.

Departements-
chefen.

I 15 § förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetskatt var stadgat att i avseende på skyldighet att erlagga förmögenhetskatt skulle såsom ägare anses, bland andra, innehavare av fideikommissegendom.

Genom ett av regeringsrätten den 23 maj 1929 meddelat utslag (Regeringsrättens årsbok år 1929, ref. 46) har fastslagits, att vid taxering till inkomst- och förmögenhetskatt år 1921 fideikommitterad egendom, som

Skattskyldighet till förmögenhetskatt för egendom, som innehaves med fideikommissrätt.

utgjorts av obligationer, skall i fideikommissariens förmögenhet ingå med hela värdet av obligationerna. Av den skattskyldige framställt yrkande, att avkastningen av obligationerna skulle anses utgöra livränta och att fideikommisskapitalet förty skulle beräknas till ett med avseende å avkastningen kapitaliserat värde, blev i taxeringsmålet ogillat.

I det mot berörda bestämmelse i 1910 års förordning svarande stadgandet i förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, nämligen 13 § a), har uttrycket 'innehavare av fideikommissegendom' utbytt mot uttrycket 'den som innehar fastighet med fideikommissrätt'. Till följd av denna ändring, för vilken någon motivering dock icke förebragts, vill det synas som om innehavare av annan fideikommitterad egendom än fastighet icke längre är skattskyldig till förmögenhetsskatt för dylik egendom såsom ägare, utan torde fideikommisskapitalet vid förmögenhetsbeskattningen bära upptagas till ett med avseende å avkastningen kapitaliserat värde. Då något vägande skäl för denna lindring i förmögenhetsbeskattningen av rörligt fideikommisskapital icke torde förefinnas, anser jag angeläget, att stadgandet i fråga ändras därhän, att den som innehar fast eller lös egendom med fideikommissrätt i fråga om skyldighet att erlägga skatt för förmögenhet likställas med ägare. Författningsförslag av dylik innebörd har upprättats.

*Uppgifts-
skyldighet för
god man.*

I 51 § taxeringsförordningen stadgas, bland annat, att skyldighet att avgiva deklaration eller annan uppgift, varom i förordningen sägs, skall fullgöras för sådan person, för vilken god man förordnats enligt 11 kap. 3 eller 4 § lagen om förmynderskap, av gode mannen beträffande vad han har under sin förvaltning.

Genom lag den 8 juni 1928 (nr 287), som trätt i kraft den 1 januari 1929, har till 11 kap. förmynderskapslagen fogats en ny paragraf, benämnd 4 a §, innefattande, att, därest enligt vad särskilt stadgas egendom skall ställas under vård och förvaltning av god man, som avses i förmynderskapslagen, rätten skall nämna god man att vårda och förvalta egendomen samt, såvitt egendomen rör, företräda den, från vars förvaltning densamma blivit undantagen.

Enär det torde bära åligga god man, som förordnats jämlikt 11 kap. 4 a § förmynderskapslagen, att fullgöra deklara-tions- eller uppgiftsskyldighet beträffande egendom, som ställts under hans förvaltning, bör 51 § taxeringsförordningen kompletteras med hänvisning jämväl till berörda paragraf i förmynderskapslagen.»

Föredragande departementschefen uppläser härefter förslag till 1) lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), 2) förordning om ändrad lydelse av 4 § 1 mom., 13 § och 19 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst-

och förmögenhetsskatt samt 3) förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) och hemställer, att dessa förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla, och skall till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Einar Regnér.

Bilaga

till Kungl. Maj:ts proposition
nr 142 vid 1930 års riksdag.

P. M.

angående beskattning av bostadsföreningar eller bostadsaktiebolag samt av deras medlemmar eller delägare.

Genom förordningar den 24 april 1923, Sv. förf.-saml. nr 71 och 72, vilka trädde i kraft den 27 i samma månad, infördes i förordningarna den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt och angående beviljning av fast egendom samt av inkomst stadganden därom, att aktiebolag eller ekonomisk förening, som hade till uteslutande eller huvudsakligt ändamål att bereda sina delägare bostäder (*bostadsaktiebolag* och *bostadsförening*), icke skulle taxeras för värdet av bostads- eller andra förmåner, som i aktiebolaget eller föreningen tillhörig fastighet tillkommit delägare i sådan egenskap. Av beviljningsutskottets vid 1923 års riksdag betänkande nr 30 framgår, att berörda stadganden tillkommit för att förebygga, att såväl bolaget eller föreningen som ock delägare eller medlem taxerades för värdet av dylika förmåner, bolaget eller föreningen såsom för inkomst av fast egendom och delägaren eller medlemmen såsom för utdelning från bolaget eller föreningen. Sedan genom 1920 års skattelagstiftning medlem av ekonomisk förening förklarats skattskyldig enligt såväl inkomstskatteförordningen som beviljningsförordningen för utdelning å insatser i föreningen på samma sätt som delägare i aktiebolag för utdelning å aktier i bolaget, hade nämligen värdet av dylika förmåner från bostadsaktiebolag eller bostadsförening tillhörig fastighet, i den mån de kommit delägare eller medlem tillgodo, blivit föremål för beskattning såväl hos bolaget eller föreningen som ock hos delägaren eller medlemmen. Enligt beviljningsutskottets uppfattning borde förmånerna i fråga beskattas allenast en gång, och syntes övervägande skäl tala för att beskattningen ålades delägaren eller medlemmen, vilken faktiskt åtnjöte inkomsten i fråga.

Av betänkandet framgår vidare, att delägare i bostadsaktiebolag eller medlem i bostadsförening skulle från den intäkt av kapital, vartill ifrågavarande förmåner vore att hänföra, äga avdraga dels de reparations- och förvaltningskostnader, han själv nedlagt å lägenheten, dels ock sina avgifter till bolaget eller föreningen för dess utgifter för fastigheten såsom räntor, reparations- och förvaltningskostnader samt avgifter för vatten, renhållning och försäkring. Däremot borde avdrag ej få göras för avbetalningar å insats av medlem i bostadsförening, ej heller för utdebiterade belopp, som vore avsedda för fastighetens förbättring. Sistnämnda avgifter vore nämligen att anse såsom kapitalplacering, varigenom medlemmens förmögenhet såsom delägare i företaget ökades. För bolaget eller föreningen borde såsom inkomst upptagas den del av delägarnas eller medlemmarnas avgifter, för vilka dessa erhållit avdrag.

Några särskilda bestämmelser meddelades icke för bostadsaktiebolag eller bostadsförening i fråga om avdrag för värdeminskning av bolagets eller föreningens byggnader, maskiner eller inventarier och ej heller rörande avdrag vid bevillningstaxeringen för det genom fastighetsbevillning beskattade beloppet av 5 procent av taxeringsvärdet å bolaget eller föreningen tillhörig fastighet, utan gällde härutinnan alltjämt de vanliga reglerna. Dessa inneburo, att fastighetens ägare — i förevarande fall alltså bolaget eller föreningen — fick vid taxeringen enligt inkomstskatteförordningen men ej vid taxeringen enligt bevillningsförordningen göra avdrag för värdeminskning genom slitning av fastigheten, varemot avdrag för värdeminskning av till fastigheten hörande maskiner och inventarier icke var medgivet enligt någondera förordningen. Avdraget vid bevillningstaxeringen för 5 procent av taxeringsvärdet å fastigheten tillkom fastighetens ägare, således bolaget eller föreningen, men ej delägare i bolaget eller medlem av föreningen.

Med avseende å skyldigheten att utgöra bevillning för utdelning å aktie eller insats i ekonomisk förening förelåg enligt 1920 års lagstiftning, som i denna del icke undergick någon ändring förrän genom tillkomsten av 1928 års skatteförfattningar, den begränsningen, att svenska aktiebolag, svenska solidariska bankbolag och svenska ekonomiska föreningar icke voro skattskyldiga för dylik utdelning såsom för inkomst av kapital. Dylikt bolag eller dylik förening hade emellertid att utgöra bevillning för sådan utdelning såsom för inkomst av rörelse, därest bolaget eller föreningen drev bankrörelse, annan penning- eller lånerörelse, försäkringsrörelse eller handel med värdehandlingar. Vid inkomstskatttaxeringen förefanns däremot icke motsvarande begränsning i skattskyldigheten för utdelning å aktie eller insats i ekonomisk förening. 1923 års bevillningsutskott erinrade i sitt ovanberörda betänkande, att sådana juridiska personer, som enligt det anförda icke vore skyldiga utgöra bevillning för utdelning å aktier eller insatser i ekonomiska föreningar, stundom i egenskap av delägare i bostadsförening förfogade över lägenheter. Då dessa lägenheter undantagslöst torde användas i innehavarens rörelse samt avdrag för lägenhetens hyresvärde icke finge äga rum vid beräkningen av inkomsten av rörelse, bleve jämväl i dessa fall inkomsten i sin helhet underkastad bevillning.

1928 års lag-
stiftning.

Nu gällande bestämmelser om beskattning av bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt av dessas medlemmar eller delägare återfinnas i 24 §, 25 § 1 mom. och 45 § kommunalskattelagen jämte anvisningar till 24 § punkt 3, till 25 § punkt 5, till 38 § punkt 2, till 45 § punkt 2 och till 54 § punkt 1 i samma lag. Samtliga bestämmelserna med undantag av 45 § med tillhörande anvisning äro tillämpliga jämväl vid statsbeskattningen enligt vad som framgår av 2 och 3 §§ förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Innebörden av dessa bestämmelser är följande:

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag skattar för hyresvärdet för bostad eller annan förmån från föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, som tillkommit medlemmen eller delägaren, ävensom för sådan utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie. Föreningen eller bolaget skattar för vad som i övrigt influtit från fastigheten samt för sådana avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft

att utgöra till föreningen eller bolaget. Såväl för medlem eller delägare som för föreningen eller bolaget anses dylik intäkt vara härfluten av »annan fastighet». Från bruttointäkten får medlem eller delägare göra avdrag för sådana driftkostnader för den innehavda lägenheten, vilka bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som äro att räkna såsom intäkt för föreningen eller bolaget. Avdragsgilla för medlem eller delägare och skattepliktiga för föreningen eller bolaget äro dylika avgifter och inbetalningar även till den del, de äro avsedda till avbetalning av föreningens eller bolagets skulder eller i annan form utgöra kapitalinsats; dock räknas medlems ursprungliga andel eller av delägare gjord inbetalning å aktie icke såsom intäkt för föreningen eller bolaget och ej heller såsom avdragsgill utgift för medlemmen eller delägaren.

Föreningen eller bolaget torde äga rätt att njuta avdrag för sådan utdelning till medlem eller delägare, som utgått annorledes än å andel eller aktie och för vilken medlemmen eller delägaren skattar såsom för intäkt av »annan fastighet». Denna avdragsrätt har dock icke erhållit otvetydigt uttryck vare sig i lagtexten eller i anvisningarna.

För värdeminskning av byggnader, maskiner och inventarier får avdrag göras vid såväl kommunalskattetaxeringen som statsskattetaxeringen. Något särskilt stadgande finnes icke om vilken av intressenterna som skall komma i åtnjutande av värdeminskningsavdraget, men med grunderna för uppdelning av avdragen för fastighetens driftkostnader torde bäst överensstämma, att avdraget i fråga skall till den del, dessamma belöper på lägenhet, som innehaves av medlem eller delägare i sådan egenskap, tillkomma medlemmen eller delägaren och till återstående del föreningen eller bolaget.

Det för bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhörig »annan fastighet» utgående avdrag av 5 procent av taxeringsvärdet, som jämlikt 45 § kommunalskattelagen må tillgodonjutas vid taxeringen enligt sagda lag (det s. k. procentavdraget), skall fördelas så, att medlem eller delägare erhåller den del av avdraget, som kan anses belöpa å lägenhet, vars hyresvärde skall för honom utgöra inkomst av »annan fastighet», och föreningen eller bolaget återstoden av avdraget.

Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som till medlem eller delägare utgått å andel eller aktie, räknas såsom för medlemmen eller delägaren skattepliktig intäkt av kapital eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse. Annan till medlem eller delägare utgående utdelning från dylik förening eller dylikt bolag räknas däremot, såsom nyss nämnts, såsom intäkt av »annan fastighet». Har svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, som icke drivit bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, i egenskap av medlem i bostadsförening eller bostadsaktiebolag uppburit utdelning från föreningen eller bolaget, föreligger dock skattefrihet för dels sådan utdelning, som utgått å andel eller aktie, och dels så stor del av annan utdelning, som överstigit sådana av medlemmen eller delägaren till bostadsföreningen eller bostadsaktiebolaget erlagda avgifter eller andra inbetalningar, vilka få avdragas av medlemmen eller delägaren och skola upptagas såsom intäkt för bostadsföreningen eller bostadsaktiebolaget.

De viktigaste avvikelserna i 1928 ars skattelagstiftning från förut gällande rätt äro dels att inkomst, som medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag åtnjutit från föreningen eller bolaget, skall,

utom i fråga om utdelning å andel eller aktie, anses utgöra inkomst av »annan fastighet» i stället för inkomst av kapital, *dels* att medlem eller delägare äger tillgodonjuta s. k. procentavdrag för av honom innehavd lägenhet, *dels ock* att, fränsett medlems ursprungliga andel eller av delägare gjord inbetalning å aktie, skillnad icke längre göres mellan sådana avgifter eller andra inbetalningar, vilka hava karaktär av kapitalinsats, och andra avgifter eller inbetalningar.

Anordningen att inkomst, som medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag åtnjutit från föreningen eller bolaget i annan form än såsom utdelning å andel eller aktie, rubriceras såsom inkomst av »annan fastighet» i stället för såsom inkomst av kapital har, enligt vad förarbetena till den nya lagstiftningen utvisa, till syfte att möjliggöra en mera rationell lösning av åtskilliga frågor, som sammanhännga med beskattningen av dylik inkomst, än som var möjlig med den tidigare ordningen (Kommunalskattekommittén sid. 416 o. f.). Uppdelningen av det s. k. procentavdraget mellan medlemmarna eller delägarna å ena sidan och föreningen eller bolaget å andra sidan har motiverats, bland annat, med att på detta sätt procentavdraget kommer att bliva mest effektivt utnyttjat. Utsträckandet av medlems eller delägares avdragsrätt för avgifter eller andra inbetalningar till föreningen eller bolaget till att avse jämväl sådan del därav, som använts till amortering av föreningens eller bolagets skuld eller i annan form utgjort kapitalinsats, har föranletts av de svårigheter att avgöra inbetalningarnas karaktär, som ofta torde förekomma, särskilt då vissa lägenheter varit uthyrda till utomstående.

Framställning från Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a.

I en till 1928 års bolagsskatteberedning för utlåtande remitterad, den 29 april 1929 dagtecknad underdånig framställning från Stockholms bostadsföreningars centralförening u. p. a., i det följande kallad *centralföreningen*, har framhållits, att 1928 års skattelagstiftning rörande bostadsföreningar och bostadsaktiebolag beträffande såväl föreningarna eller bolagen som ock medlemmarna eller delägarna visat sig hava lett till annat resultat än som åsyftats. Bestämmelserna om rätt för medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag att göra avdrag för sådana avgifter eller andra inbetalningar, som använts till amortering av föreningens eller bolagets skuld, samt om skatteplikt hos föreningen eller bolaget för motsvarande belopp hade medfört, att så gott som alla bostadsföreningar, i motsats mot vad tidigare varit fallet, erhöle ett överskott av beskattningsbara inkomster utöver avdragsberättigade utgifter. Uppdelningen av procentavdraget mellan medlemmarna och föreningen hade berövat åtskilliga föreningar all eller så gott som all möjlighet att genom utnyttjande av dylikt avdrag undgå kommunalbeskattning för överskottet. Det vore nämligen i moderna bostadsföreningar mycket vanligt, att ingen eller i varje fall en högst obetydlig del av fastigheten behållits som gemensam egendom. Vid statsbeskattningen kunde amorteringsbeloppens beskattning hos föreningen medföra en rätt betydande skatteskärpning, i det att ofta nog skatteprogression komme att inträda, under det att, då medlemmarna beskattades för dessa kapitalbesparingar, den effektiva skatten bleve skäligen lindrig, enär medlemmarna till övervägande del vore mindre inkomsttagare.

Anordningen att tillerkänna medlemmarna procentavdrag för av dem innehavda lägenheter hade, anförde centralföreningen vidare, uppenbar-

ligen åsyftat att vara en kompensation åt medlemmarna för föreningens ökade beskattning. Den hade dock praktiskt värde endast för det fall, att det hyresvärde, som medlem hade att deklarerera, överstege hans sammanlagda utgifter i form av avgifter till föreningen (inklusive amorteringsbidrag), reparationskostnader m. m. I de föreningar, där såväl föreningens som medlemmarnas ekonomi av naturliga skäl vore mest ansträngd, nämligen i nystartade föreningar, grundade av mindre bemedlade personer, kunde emellertid medlemmarna icke eller åtminstone ytterst sällan utnyttja på lägenheterna belöpande procentavdrag, och avdragsrättens överflyttande från föreningen till medlemmarna hade blivit en tom gest, som måste verka så mycket besynnerligare eller rent av förgelseväckande, som samtidigt en ej obetydligt ökad skatteplikt ålagts föreningen.

Efter att hava lämnat uppgift angående skattebeloppens faktiska ökning för vissa till Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening i Stockholm u. p. a. anslutna bostadsföreningar framhöll centralföreningen, att de nya beskattningsreglerna ställt nämnda och många andra bostadsföreningar i ett påtagligt ogynnsammare läge än tidigare och jämväl i ett oförmånligare läge än privata fastighetsägare, som kunde till fullo utnyttja procentavdrag. Även bortsett från skatteökningen, som uppenbarligen icke varit åsyftad eller förutsedd vid skattelagstiftningens genomförande, syntes det centralföreningen både praktiskt olämpligt och principiellt mindre egentligt, att amorteringsbeloppen beskattades hos föreningarna, varigenom överflyttning av skattskyldighet skedde från medlemmarna till föreningarna. Såsom synnerligen olämplig och olycklig måste betraktas varje åtgärd, som kunde föranleda — visserligen obefogad — föreställning, att bostadsbehovet tillgodosågs på ett för vederbörande dyrbarare sätt genom medlemskap i en bostadsförening än på annat sätt, och detta komme givetvis att vara ett allvarligt och oförtjänt handicap för den kooperativa bostadsrörelsen. Den hos bostadsföreningarna samlade förmögenheten beskattades principiellt och följdriktigt hos medlemmarna. Det måste då förefalla säreget, att de kapitalöverflyttningar, genom vilka denna förmögenhet bildades, skulle beskattas hos mottagaren, under det att kapital, som överflyttades från en placering till en annan, eljest i regel icke därigenom bleve avdragsgillt för den, som verkställde placeringen, eller skattepliktigt hos mottagaren.

Centralföreningen uttalade därjämte, att de nya bestämmelserna rörande amorteringsbidragen medfört jämväl andra konsekvenser. Det vanliga vore, att endast en ganska ringa del av medlemsinsatsen uttoges kontant vid föreningens bildande, under det att större delen finge kvarstå såsom medlemmens skuld till föreningen. Amortandet av de av föreningen upptagna gemensamma lånen motsvarades för den enskilde medlemmen av en avbetalning på hans insatsskuld till föreningen. Denna avbetalning skedde merendels efter en fastställd plan med jämförelsevis små årliga inbetalningar. I många föreningar hade det likvisst hållits öppet för medlemmar, som så önskade, att påskynda amorteringen eller på en gång likvidera resterande insats. När någon medlem gjort detta, hade det ansetts fördelaktigt för föreningen. Förhållandet bleve annorlunda med 1928 års skattelagstiftning. Skulle en medlem under ett år verkställa så stor amortering å sin insatsskuld, att deklarationen för hans lägenhet därigenom komme att visa underskott,

finge han avdraga denna förlust från annan sin inkomst. I några kända fall hade varit fråga om så stora avdrag som cirka 10,000 kronor. Härigenom inträffade, att medlemmen undginge skatt för viss del av sin inkomst, under det att motsvarande belopp bleve beskattat hos föreningen, som väl i regel nödgades anskaffa medel för den oväntade utgiften genom extra uttaxering hos samtliga medlemmar. Visserligen uppstode någon utjämning under årens lopp, men medlemmen i fråga gjorde på föreningens och övriga medlemmars bekostnad en obehörig skattevinst och vållade merendels därjämte övriga medlemmar och i synnerhet föreningen betydande olägenhet. Det syntes centralföreningen uppenbart, att icke heller denna följd av den nya skattelagstiftningen vore förutsedd, än mindre avsedd.

Centralföreningen ansågo anmärkta förhållanden påkalla och motivera skyndsamt rättelse. Därvid borde eftersträvas, att procentavdraget bleve förlagt, där största utsikten för dess effektiva utnyttjande funnes. I princip borde avdraget i fråga tillkomma den, som hade att deklarerat amorteringsbeloppet såsom skattepliktig inkomst. Detta vunnos, därest den nya regeln om procentavdragets uppdelning mellan medlemmarna och föreningen bibehölls, men skälig anpart av amorteringssumman påfördes lägenhetsinnehavarna. Till undvikande av de med den gamla ordningen förknippade vanskligheterna borde bestämda fördelningsregler meddelas i skatteförfattningarna. Centralföreningen framlade i dylikt hänseende flera alternativ, vilka nedan omnämnas. Det vore enligt centralföreningens mening önskvärt, att skattelagstiftningen bleve ändrad i den angivna riktningen så tidigt, att de ifrågasatta nya bestämmelserna kunde tillämpas redan vid taxeringen av 1929 års inkomster.

Allmänt uttalande av bolagsskatteberedningen.

De av centralföreningen framställda anmärkningarna mot 1928 års skattelagstiftning å ifrågavarande område äro, enligt beredningens mening, av sådan natur, att snar ändring av gällande bestämmelser är av behovet påkallad. Beredningen har därför upprättat förslag till sådana ändringar. Detta förslag bibehåller nuvarande lagstiftnings ståndpunkt, att dubbelbeskattning av hyresvärdet icke skall förekomma, och innebär ändring allenast beträffande detaljfrågor. Det torde icke föregripa den större frågan om eventuell ändring av beskattningsreglerna för bolag och vissa andra juridiska personer, som är beredningens huvuduppgift, eller föranleda ökade svårigheter för en annan lösning av spörsmålet, därest en sådan skulle framdeles finnas erforderlig.

Av socialstyrelsen verkställd undersökning.

Innan beredningen redogör för sitt förslag, torde böra lämnas en kortfattad redogörelse för en undersökning angående bostadsföreningar och bostadsaktiebolag, som av socialstyrelsen verkställes år 1928 med anledning av en inom justitiedepartementet igångsatt utredning rörande särskild lagstiftning för vissa bostadsföreningar (Statens off. utredn. 1928: 16). Enligt denna undersökning hava under tiden från den 1 januari 1897, då lagen den 28 juni 1895 om föreningar för ekonomisk verksamhet trädde i kraft, till den 31 december 1927 registrerats sammanlagt 1877 föreningar med ändamål att bereda bostäder åt medlemmarna. Häri äro emellertid inräknade ej blott vad man i allmänhet betecknar såsom bostadsföreningar utan jämväl egnahemsföreningar, föreningar, som ute-

slutande bedriva läneverksamhet till befrämjande av bostadsproduktionen eller som huvudsakligen hava till ändamål att anskaffa samlingslokaler, m. fl. sammanslutningar, för vilka själva bostadsupplåtelsen är av blott sekundärt intresse. Efter frånräknande av föreningar av senast angiven karaktär och med beräkning att cirka 640 föreningar upplösts, synas vid slutet av år 1927 här i landet hava existerat något över 900 egentliga bostadsföreningar, d. v. s. sådana, som i av dem ägda hus under en eller annan form upplåta bostäder åt medlemmar. Härtill kommer ett trettiootal aktiebolag med enahanda ändamål.

Socialstyrelsens utredning omfattar 833 föreningar och bolag, vilka ställt till styrelsens förfogande erforderliga uppgifter. Av densamma framgår, att bostadsföreningsrörelsen nått sin egentliga utveckling i rikets större städer. Sålunda hava uppgifter inkommit från 383 föreningar i Stockholm, 247 i Göteborg, 43 i Malmö, 30 i Uppsala, 24 i Eskilstuna och 22 i Jönköping. I mindre städer och samhällen finnas endast i undantagsfall egentliga bostadsföreningar.

Beträffande bostadsföreningarnas ålder må nämnas, att de äldsta föreningarna härleda sitt ursprung från den bostadskris, som i början av 1870-talet övergick huvudsakligen Stockholm och Göteborg. Av de gamla 70- och 80-talsföreningarna torde omkring hälften, eller något över 50, ännu vara i verksamhet. Även efter det krisen var överstånden fortgick föreningsbildandet om ock i mindre omfattning. Under 1890-talet tillkommo 31 och under åren 1900—1914 129 föreningar. Såsom en följd av den bostadsbrist, vilken uppkom under världskriget, erhöLL rörelsen en betydande utveckling. Sålunda bildades under femårsperioderna 1915—1919 och 1920—1924 respektive 129 och 280 föreningar. Under de tre åren 1925—1927 registrerades icke mindre än 212 föreningar. Såsom ett belägg för att rörelsen alltjämt är stadd i utveckling må ytterligare nämnas, att i Malmö 65 procent och i Uppsala 70 procent av där befintliga bostadsföreningar trätt i verksamhet under sistnämnda tre år.

Vad åter angår de aktiebolag, av socialstyrelsen angivna till 25, vilkas verksamhet är av enahanda art som bostadsföreningarnas, må anmärkas, att över hälften tillkom under 1880-talet samt att efter år 1923 icke bildats något bostadsbolag av kooperativ natur.

Antalet medlemmar av de i undersökningen ingående bostadsföreningarna uppgick vid 1927 års utgång till över 20,000. Härav komma 57 procent å föreningarna i Stockholm, 18 procent å föreningarna i Göteborg och 7 procent å föreningarna i Malmö.

En god måttstock beträffande rörelsens omfattning och sociala betydelse erbjuder föreningarnas lägenhetsbestånd. Av ifrågavarande föreningar hava redovisats 22,839 bostadslägenheter, omfattande 43,242 rum och 21,242 kök, samt 192 bostadslägenheter, som äro förenade med butiks- eller verkstadsrum. Därjämte förekomma 1,419 lägenheter, som uteslutande äro avsedda till butiker, verkstäder o. dyl. I Stockholm och Göteborg uppgår bostadsföreningarnas andel i totala lägenhetsbeståndet till 10 procent. Vid en fördelning av bostadslägenheterna efter storlek finner man, att lägenheter, innehållande högst tre rum och kök, utgöra 90 procent av samtliga redovisade bostadslägenheter. Av utredningen framgår jämväl, att smärre familjebostäder äro vanligare inom bostadskooperationens lägenhetsbestånd än inom det totala lägenhetsbeståndet.

Av de redovisade föreningarna hava 806 lämnat uppgift å fastigheternas taxeringsvärden. Sammanlagda taxeringsvärdet utgör 270 mil-

joner kronor. 19 procent av fastigheterna äro åsatta ett taxeringsvärde av mindre än 100,000 kronor, 64 procent mellan 100,000 och en halv miljon kronor, 13 procent mellan en halv och en miljon kronor samt 4 procent över en miljon kronor.

Angående storleken av den gäld, som åvilar fastigheterna, hava uppgifter inkommit från 819 föreningar. Sammanlagda skuldsumman uppgår till 215 miljoner kronor. Beträffande relationen mellan taxeringsvärdet och in-teckningsgälden må anföras, att av föreningarna 15.8 procent uppgiva, att å deras fastigheter vilande gäld ligger under 50 procent av taxeringsvärdet, 8.1 procent, att fastigheterna äro belånade till belopp mellan 50 och 60 procent av taxeringsvärdet, 17 procent, att lånen ligga mellan 60 och 70 procent, 17.3 procent, att fastigheterna äro belånade mellan 70 och 80 procent, 28.4 procent, att skuldsumman ligger mellan 80 och 100 procent, samt 13.4 procent, att lånen överstiga taxeringsvärdet.

Bland de egentliga bostadsföreningarna, således föreningar, som i av dem ägda hus åt medlemmar i en eller annan form upplåta bostäder, kan man med hänsyn till den form, varunder upplåtelsen sker, urskilja två typer, nämligen dels hyresföreningar, där upplåtelsen sker genom hyresavtal, dels ock besittningsrättsföreningar, där medlemmarna i stadgarna tillerkännas »ständig besittningsrätt» till viss lägenhet. De senare äro de ojämförligt talrikare. Av de i socialstyrelsens utredning upptagna föreningarna äro 554 besittningsrättsföreningar, under det att hyresföreningarna uppgå till endast 279. I Stockholm, Malmö, Uppsala och Eskilstuna äro besittningsrättsföreningarna absolut förhärskande, medan i Göteborg och Jönköping hyresföreningarna dominera. Av det redovisade medlemsantalet belöper 70 procent å besittningsrättsföreningar och 30 procent å hyresföreningar.

732 föreningar hava lämnat fullständiga uppgifter om den totala summan av insatser, inbetalade intill utgången av år 1927 eller det närmast dessförinnan avslutade bokföringsåret. Inom dessa föreningar, som representera fastigheter med ett bokföringsvärde av 266 miljoner kronor, hava inbetalts insatser med 65 miljoner kronor eller 24.5 procent av fastigheternas bokföringsvärde. En avsevärd skillnad i fråga om inbetalningarnas relativa storlek råder mellan hyres- och besittningsrättsföreningar, i det att i de förra inbetalts 16.7 procent men i de senare 26.6 procent av bokföringsvärdet. I det övervägande antalet föreningar fortgår alltjämt amorteringen av tecknade men icke inbetalda insatser, varför med föreningarnas tilltagande ålder de berörda procenttalen tendera att ökas. Beträffande de inbetalda insatsernas storlek i förhållande till fastigheternas bokföringsvärde framgår i övrigt av utredningen, att mindre än 10 procent av fastigheternas åsatta värden inbetalts i 11 procent av föreningarna, 10—29 procent i 44 procent, 30—49 procent i 33 procent och 50—59 procent i 7 procent. Över 60 procent av fastigheternas bokföringsvärden ha medlemmarna inbetalt i endast 5 procent av föreningarna.

Bostadsföreningarnas fondbildning är av ganska liten omfattning, bortsett från den konsolidering, som till äventyrs skett genom avskrivning å fastigheternas värde och till vilken hänsyn ej kunnat tagas. Av 833 föreningar hava endast 388 eller 46.6 procent avsatt något kapital till fonder. Den sammanlagda fonderade summan utgör 2.5 miljoner kronor eller 6,469 kronor i medeltal per förening. 153 hyresföreningar hava 0.8 miljoner kronor i fonder, motsvarande 5,209 kronor per förening. 235 besittningsrättsföreningar hava fonder om tillhoppa 1.7 miljoner kronor, mot-

svarande 7,289 kronor per förening. Förutom reservfond förekomma dispositionsfond, reparationsfond, amorteringsfond och byggnadsfond.

Socialstyrelsens utredning innefattar jämväl redogörelse för stadgarna i ett stort antal bostadsföreningar. Därav inhämtas, att stadgarnas innehåll är ganska skiftande, om ock likhet råder mellan många föreningar, särskilt sådana som driva verksamhet å samma ort. I allmänhet synas föreningarna enligt sina stadgar, med ett fåtal undantag, vara öppna. De flesta föreningars stadgar lämna ingen föreskrift om antalet medlemmar. Där sådana bestämmelser finnas, äro de av olika innebörd. I vissa fall är antalet s. k. andelar eller andelsserier bestämt, därvid ofta dessutom anges, huruvida medlem får innehava en eller flera andelar eller andelsserier. I andra fall anges ett fixt medlemsantal eller lämnas föreskrift om minimiantal eller maximiantal medlemmar. Stundom begränsas medlemsantalet till antal lägenheter.

Den insats, med vilken medlem skall deltaga i föreningen, kan vara på olika sätt bestämd. Oftast synes den dock till sitt belopp motsvara värdet av den eller de lägenheter eller den eller de andelar eller andelsserier, för vilka medlemmen vid inträdet i föreningen tecknat sig. Icke sällan förekommer härvid, att lägenheterna äro i stadgarna specificerade med angivande av storlek, belägenhet och värde. Insatserna kunna dock stundom bestämmas även på annat sätt, exempelvis utgörande viss procent eller viss bråkdel av lägenhetens värde eller visst belopp.

Insatsen synes i regel icke behöva gäldas på en gång, utan en s. k. första insats erlägges vid inträdet, varefter återstoden av insatsen gäldas genom amortering. Beträffande den första insatsens storlek finnas olika slags bestämmelser. Sålunda kan denna exempelvis vara fastställd till visst belopp, visst belopp per eldstad, viss procent av lägenhetens värde, viss av föreningen bestämd summa eller till så stor del av lägenhetens värde, som styrelsen för föreningens betryggande anser nödigt.

Beträffande amorteringen av det belopp, som efter gäldandet av den första insatsen återstår, finnas mycket skiftande bestämmelser. Den kan exempelvis vara fastställd till så stort belopp, som föreningens skuldförbindelser och lånetransaktioner för varje år kräva, till viss procent av det å lägenheten resterande beloppet eller till belopp, som årligen bestämmas å föreningens sammanträde.

I vissa fall synes insatsen behöva allenast till viss del gäldas genom amortering och skyldigheten att erlägga vidare amortering inträda först då exempelvis styrelsen så finner erforderligt.

Det synes oftast vara medlem obetaget att genom inbetalningar utöver de i stadgarna föreskrivna amorteringarna minska sin gäld. Men exempel finnas även på att den uppställda amorteringsplanen måste följas.

För bestridande av förvaltningskostnader, skatter och övriga utgifter erläggas ofta, utöver nyss nämnd insats, avgifter, som kunna vara på olika sätt bestämda.

Såsom exempel på en icke sällan förekommande föreskrift i de omfördälda hänseendena kan följande stadgebestämmelse anföras: »Ledamot erlägger vid inträdet i föreningen kontant som första insats så stor del av lägenhetens beräknade värde, som styrelsen för föreningens betryggande anser nödigt. Återstoden av skulden skall genom årliga amorteringar betalas till så stort belopp, som föreningens skuldförbindelser och lånetransaktioner för varje år kräva. Medlem är skyldig att sista helgfria dag i mars, juni, september och december månader till styrelsen mot kvitto er-

lägga den på honom genom styrelsens försorg uttaxerade andelen i de årliga utgifterna av räntor, omkostnader och reparationer. Medlem äger rätt att därjämte göra avbetalningar å sin lägenhet mot kvitto i resp. motbok.»

Bostadsföreningarna pläga i regel själva producera sina hus eller köpa färdiga sådana. Fall finnas även, där bostadsproduktionen ombesörjes av en moderförening; de färdiga husen övertagas och förvaltas därefter av dotterföreningar. En synnerligen omfattande dylik verksamhet bedrivs av Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening i Stockholm u. p. a. och till denna anslutna dotterföreningar. Då dessa förenings stadgar kunna vara av ett särskilt intresse, meddelas här följande angående dem. I moderföreningen är medlem skyldig deltaga med minst en insats, lydande å 50 kronor, men medlem äger teckna sig för huru många andelar som helst. I dotterföreningen äger person, vars inval av föreningens styrelse godkänts, erhålla besittningsrätt till lägenhet inom föreningens fastighet under följande villkor. Medlemmen måste vid varje tillfälle kunna styrka sig vara ägare till obelånade lägenhetsandelsbevis i moderföreningen till ett fastställt belopp, utgörande cirka 10 procent av den innehavda lägenhetens ursprungliga inköpsvärde. Undantag härifrån kan ske allenast efter prövning av styrelsen för dotterföreningen och medgivande av moderföreningens styrelse. För disponerad lägenhet erlägges, på tider, som av styrelsen bestämmas, en av styrelsen fastställd avgift, så avvägd, att den i förhållande till lägenhetens ursprungliga inköpsvärde motsvarar vad å lägenheten belöper av ränta och amortering av på hela egendomen vilande skuld, betalning av onera, avgälder till moderföreningen och övriga omkostnader för egendomens förvaltning samt avsättning till reservfond, dispositionsfond och fond för inre reparationer i enlighet med vad i dotterföreningens stadgar närmare är angivet.

Besittningsrättsföreningarnas stadgar innehålla med avseende å frågan, huru många lägenheter medlem må innehava (»äga»), oftast icke några bestämmelser, varigenom medlem förhindras att innehava huru många lägenheter som helst. Stundom föreskrivas dock vissa begränsningar, t. ex. högst en lägenhet, högst två lägenheter eller en bostadslägenhet och en butikslägenhet. Stundom kan innehavet av mera än en lägenhet vara beroende av styrelsens, föreningssammanträdes eller samtliga medlemmars medgivande. Några på senare tid bildade större sammanslutningar hava genomfört principen, att medlem äger innehava allenast en lägenhet.

I regel står det medlem fritt att uthyra av honom innehavd lägenhet. Stundom fordras härtill medgivande av styrelsen, av föreningssammanträde eller av samtliga medlemmar i föreningen. Där rätt till uthyrning förefinnes, slutes oftast hyresavtalet mellan medlemmen och hyresgästen, men exempel finnas på att hyresavtalet skall ingås mellan föreningen och hyresgästen samt förses med lägenhetsinnehavarens godkännande. Merendels synes lägenhetsinnehavaren äga fritt överensskomma om hyresbeloppets storlek och sålunda få tillgodogöra sig tilläventyrs uppkommande överskott å sina inbetalningar till föreningen. Stundom upptaga stadgarna villkor beträffande hyresbeloppets storlek vid uthyrning. Exempel finnas även på att förening förbehåller sig rätt att inkasera hyran och redovisa densamma till lägenhetsinnehavaren. I vissa fall stadgas, att lägenhetsinnehavare vid uthyrning är skyldig att till föreningen inbetala ett belopp, beräknat efter viss procentsats å den av styrelsen fastställda hyran.

Ett icke ringa antal föreningar hava i sina stadgar reglerat frågan angående förfarandet med behållna tillgångar vid föreningens upplösning. Olika bestämmelser finnas. Sålunda kan det vara stadgat, att, om överskott skulle uppstå, sedan föreningens samtliga skulder blivit guldna, detta skall fördelas efter vars och ens andel, proportionellt i förhållande till medlemmarnas insatser, proportionellt mot vad var och en kontant inbetalt av köpeskillingen, procentuellt i förhållande till betalningen av samtliga gemensamma omkostnader, i proportion till priset å lägenheterna, i proportion till antalet i lägenheterna befintliga eldstäder o. s. v. Stundom är det bestämt, att överskottet skall användas för ändamål, som äro besläktade med föreningens eget. Exempel finnas även på att såsom villkor för rätt till utdelning vid upplösningen uppställas, att vederbörande varit medlem i föreningen viss tid.

Sedan särskilda sakkunniga inom justitiedepartementet den 2 juli 1928 avlämnat utlåtande jämte utkast till lag med särskilda bestämmelser om vissa bostadsföreningar (Statens off. utredn. 1928:16) och yttranden i ärendet avgivits av myndigheter och sammanslutningar, har inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till lag om vissa bostadsföreningar. Detta förslag har den 4 januari 1929 remitterats till lagrådet för yttrande. Lagrådet har den 21 juni 1929 avgivit sådant yttrande. Ärendet är för närvarande under beredning inom justitiedepartementet.

Inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om vissa bostadsföreningar.

Av chefens för justitiedepartementet anförande till statsrådsprotokollet vid lagförslagets remitterande till lagrådet inhämtas, att en särskild lagstiftning för bostadsföreningar ansetts behöfelig till följd av bostadsföreningsrörelsens starka utveckling under den senaste tiden. Lagen om ekonomiska föreningar ansågs icke lämna tillräckliga bestämmelser för reglering av de för bostadsföreningarna egenartade förhållandena. Detta framträdde särskilt beträffande den form av upplåtelse av bostäder för obegränsad tid, som allmänt benämndes besittningsrätt. Vissa företeelser beträffande s. k. våningsköp påkallade lagstiftarens uppmärksamhet. Även i syfte att förebygga uppkomsten av osunda bostadsföreningsföretag tarvades normerande rättsregler.

Den föreslagna lagen var avsedd att äga tillämpning å ekonomisk förening med ändamål att i hus, som äges av föreningen, åt medlemmarna med nyttjanderätt för obegränsad tid upplåta bostäder eller andra lägenheter. Denna särskilda form av nyttjanderätt benämnes i lagförslaget *bostadsrätt*. Lagförslaget upptager, förutom inledande bestämmelser, åtskilliga föreskrifter om förenings bildande, om föreningsmedlems intagande och avgång, om upplåtelse och övergång av bostadsrätt, om medlemsförteckning, lägenhetsförteckning och kontraböcker, om bostadsrätt, om vinstutdelning, om likvidation och upplösning m. m.

Den nya lagen var ämnad att träda i kraft den 1 juli 1929 men skulle ej tillämpas å förening, som dessförinnan registrerats, i annat fall än då föreningen efter ikraftträdandet vunnit registrering såsom förening med bostadsrätt. Vid lagförslaget voro fogade jämväl förslag till vissa ändringar i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar, i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom och i utsökningslagen.

Den nya lagen skulle icke tillämpas å sådana föreningar, som upplåta lägenheter allenast med hyresrätt för begränsad tid (hyresföreningar), och den lämnade, såsom redan antytts, öppet för äldre förening, som underlåter att registrera sig enligt den föreslagna lagen, att även efter ikraft-

trädan det såsom hittills upplåta lägenhet med besittningsrätt för obegränsad tid. Skulle lagstiftningen genomföras, finge man alltså räkna med tre typer av bostadsföreningar:

- 1) bostadsrättsföreningar;
- 2) besittningsrättsföreningar av äldre slag; och
- 3) hyresföreningar.

Emellertid finnas hyresföreningar, vilka upplåta lägenheter med en så beskaffad hyresrätt, att densamma står besittningsrätten mycket nära, nämligen där hyrestiden lämnas obestämd. Inom den ganska betydande Stockholms kooperativa bostadsförening u. p. a. pläga lägenheterna uthyras till medlemmar genom kontrakt, i vilka stadgas, att *hyresgästen* äger uppsäga hyresavtalet, men att *föreningen* avstår från sin uppsägningsrätt utom i vissa, starkt begränsade undantagsfall. Med anledning av detta förhållande anmärker lagrådet — jämte uttalande, att, vare sig sådan anordning beträffande uppsägningsrätten, som nu nämnts, träffats eller ej, avtalen torde falla under det för upplåtelse av nyttjanderätt till stadfastighet gällande lagstadgandet om en maximitid av 25 år — att för en föreningsmedlem skillnaden mellan en hyresrätt av ifrågavarande slag och en ständig nyttjanderätt torde förefalla skäligen obetydlig. Detta medför emellertid enligt lagrådets mening vådor i åtskilliga avseenden, och lagrådet anser det därför icke tillrådligt, att föreningar av nu omnämnda slag lämnas oberörda av den nya lagen. Av de två utvägar, som därvid yppa sig, avvisar lagrådet den ena, nämligen att föra dessa föreningar under lagens kontrollbestämmelser, och förordar den andra, vilken går ut på att stadga förbud för förening att upplåta rätt av nyssnämnda beskaffenhet till sina medlemmar. Lagrådet föreslår således förbud för annan förening än som med den nya lagen avses att till sina medlemmar upplåta lägenhet med nyttjanderätt annorledes än för viss tid.

Förslag i ämnet förelades icke riksdagen år 1929, men anledning finnes att antaga, att så kommer att ske vid 1930 års riksdag. På grund av vad i ärendet förekommit anser beredningen sig böra vid sina överväganden utgå från att särskild lagstiftning för bostadsföreningar kommer till stånd efter i huvudsak de linjer, som innehållas i det till lagrådet remitterade förslaget, och att det således efter genomförandet av dylik lagstiftning kommer att finnas de tre typer av bostadsföreningar, som i det föregående omnämnts. Meddelande av förbud mot upplåtande av hyresrätt för obestämd tid på sätt lagrådet föreslagit synes vara ägnat att åvägabringa en klarare gräns mellan hyresföreningar och besittningsrättsföreningar än nu är fallet och bör därför, med den ståndpunkt beredningen intagit vid utarbetandet av sitt härvid fogade förslag, betecknas såsom önskvärt, om det dock icke är något oefftergivligt villkor för genomförande i huvudsak av förslaget.

Allmän motivering av beredningens förslag.

Kommunal-skattelagen.

Centralföreningens framställning åsyftar ändring i skatteförfattningarna närmast beträffande behandlingen av sådana inbetalningar från medlem i bostadsförening, som använts för amortering av föreningens skulder. Nära sammanhängande med detta spørsmål är frågan om det s. k. procentavdragets fördelning mellan föreningen och medlemmarna. Ur principiell synpunkt torde det få anses vara riktigt, att medlem av bostadsförening ej äger avdraga sådana inbetalningar till föreningen, som utgöra avbetalning av medlemmens kapitalskuld till föreningen, och att föreningen icke därför beskattas såsom för inkomst. Detsamma gäl-

ler sådan inbetalning, som innebär kapitalinvestering i föreningen. Denna princip ligger även till grund för kommunalskattelagens föreskrift, att medlem av bostadsförening ej äger göra avdrag för sin ursprungliga andel och att delägare i bostadsaktiebolag ej får avdraga inbetalning å aktie. Att avdrag likväl får göras för andra kapitalavbetalningar eller kapitalinsatser än de sistnämnda och att, såsom följd härav, föreningen eller bolaget har att skatta för motsvarande belopp, är, såsom förut framhållits, betingat av praktiska skäl, nämligen svårigheten att i de enskilda fallen avgöra, huru mycket av skedda inbetalningar är av dylik natur. Anordningen är att betrakta såsom en av omständigheterna betingad nödfallsutväg, vilken ansetts försvarlig därigenom, att mottagaren (föreningen eller bolaget) gjorts skattskyldig för beloppet i medlemmarnas eller delägarnas ställe. Vore det fråga allenast om mindre belopp av ungefär samma storlek för varje medlem eller delägare och vore beloppen under olika år tämligen konstanta, torde det ock ur skatteteknisk synpunkt som regel vara tämligen likgiltigt, huruvida skattskyldigheten i fråga fullgöres av den ena eller andra. Annorlunda ställer sig saken, där inbetalningarna äro förhållandevis stora eller fullgöras av medlemmar eller delägare med sinsemellan väsentligen olika belopp. Enär ortsavdrag icke finnes för föreningar och bolag samt skatteskalorna vid den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt den kommunala progressivskatten och utjämningsskatten äro progressiva, kan vid stora inbetalningar företagets skatt för inbetalningarna bliva en helt annan än sammanlagda beloppet av medlemmarnas skatter för inbetalningarna, därest medlemmarna omedelbart beskattades därför. Äro inbetalningarna för olika medlemmar eller delägare av olika storlek, kommer skatten å företaget att medelbart drabba företagets medlemmar efter annan inbördes proportion än storleken av de olika medlemmarnas inbetalningar. Allra mest framträder missförhållandet, där fråga är om stora inbetalningar av allenast en eller annan medlem eller delägare. En medlem eller delägare kan genom att något år verkställa stor inbetalning bereda sig en skattevinst genom föreningen på övriga medlemmars eller delägars bekostnad. Av centralföreningens framställning framgår, att dessa konsekvenser, vilka måste betecknas såsom icke önskvärda, framträtt.

Mot procentavdragets fördelning mellan medlemmar eller delägare å ena sidan och föreningen eller bolaget å andra sidan torde däremot någon befogad erinran ur principiell synpunkt icke kunna resas, framför allt icke i fråga om de företag, inom vilka medlemmarna eller delägarna innehava lägenheterna med besittningsrätt. Centralföreningen har icke heller framställt sådan erinran utan allenast påpekat, att tillerkännandet av procentavdrag åt medlemmar eller delägare för av dem innehavda lägenheter, samtidigt som företagen gjorts skattskyldiga för medlemmarnas eller delägarnas inbetalningar även till den del, dessa avse amortering av skuld eller eljest utgöra kapitalinsats, i betydande mån begränsat möjligheten att effektivt utnyttja avdraget och alltså verkat i motsatt riktning mot vad som åsyftats.

Det torde vara lämpligt att först behandla sådana avgifter och inbetalningar från medlemmar eller delägare, som utgöra betalning av medlems eller delägars kapitalskuld till företaget, och därefter övergå till sådana inbetalningar, som utan att utgöra betalning av medlems eller delägars kapitalskuld till företaget användas för kapitalbildning hos

företaget, vare sig genom amortering av företagets skuld eller genom avsättning för ett eller annat ändamål.

Att i de särskilda fallen angiva, huru mycket av en inbetalning utgör betalning av medlems eller delägaras kapitalskuld, torde kunna antagas icke möta svårighet, eftersom det väl får förutsättas, att företaget vid varje tidpunkt kan angiva storleken av sina medlemmars eller delägaras kapitalskuld till företaget och huru avbetalningarna därå fullgöras. Detta gäller i varje fall skuld å tecknade insatser eller aktier. Någon tvekan kan råda beträffande sådana fall, där medlemmar eller delägare förbundit sig ansvara för amortering av viss del av företagets skuld i annan form än genom inbetalning å insats eller aktie. Emellertid torde även i dessa fall företagen föra anteckningar om varje medlems amorteringsbidrag och svårighet ej förefinnas att särskilja dem från övriga inbetalningar. Att medlem eller delägare principiellt icke bör äga avdragsrätt för inbetalningar av nu omhandlad natur och att som konsekvens härav dessa inbetalningar ej heller böra utgöra skattepliktig intäkt för företaget, torde vara i överensstämmelse med skattelagstiftningens allmänna grunder.

Annorlunda ställer sig frågan beträffande inbetalningar, som utan att utgöra betalning å medlems eller delägaras kapitalskuld till företaget användas till amortering av företagets skuld eller eljest fonderas. Det torde stundom vara svårt att särhålla dessa inbetalningar från sådana, vilka avse löpande omkostnader hos företaget. I besittningsrättsföreningar torde merendels göras en sådan uppdelning vid beräkningen av uttaxeringarna på medlemmarna, men det är ingalunda säkert, att så sker. Och i hyresföreningarna, där hyran omfattar såväl bidrag till räntor och egentliga driftkostnader som amorteringsbidrag, torde åtminstone för medlemmarna vara svårt att avgöra, huru mycket är avsett för det ena eller det andra ändamålet. Svårigheterna ökas, när vissa lägenheter äro uthyrda till utomstående. Att i hyrorna för sistnämnda lägenheter inräknas skäligt belopp för amortering av anskaffningskostnaden för lägenheterna är helt naturligt; så måste en husägare förfara. Men vanskligt är att i varje särskilt fall angiva, huru mycket utgör dylikt amorteringsbidrag. Att såsom regel anse hyrorna för de till utomstående uthyrda lägenheterna använda för egentliga driftkostnader och hänföra amorteringsbidragen allenast till inbetalningar av medlemmar skulle helt visst innebära en oegentlighet, och ett motsatt förfarande skulle icke vara riktigare. Det ligger ej heller i och för sig något orimligt eller mot vedertagna principer stridande i anordningen att låta företaget skatta för dylika amorteringsbidrag, vare sig de utgjorts av medlemmar eller delägare eller utomstående hyresgäster, och att lämna medlemmarna eller delägarna motsvarande avdragsrätt.

Ett uppdragande i lagstiftningen av nu antydda skiljelinje skulle emellertid medföra en olika behandling av, å ena sidan, sådana företag, som fördelat ansvarigheten för företagets skulder mellan medlemmarna eller delägarna så, att på envar av dem belöper en klar kapitalskuld till företaget, och, å andra sidan, de företag, där en sådan uppdelning ej skett, även i sådana fall, där den olika behandlingen ej skulle vara betingad av saklig olikhet. Genom ett sådant tillvägagående skulle det även kunna inträffa, att hos företaget bleve beskattade inbetalningar från medlemmar, som i själva verket utgjorde uppenbar kapitalinvestering från deras sida och beträffande vilka analogin med vanliga hyror icke hölle streck;

att beskatta dylik kapitalöverflyttning sasom inkomst hos företaget skulle ur principiell synpunkt vara föga riktigt. Det synes därför bliva nödvändigt att vid beskattningen icke göra någon skillnad mellan de inbetalningar, vilka klart utgöra avbetalning av medlems eller delägaras skuld till företaget, samt nyssnämnda amorteringsbidrag och övriga kapitalinvesteringar. I den mån av föreningens räkenskaper framgår eller eljest är tydligt, huru mycket av en inbetalning utgör dylikt amorteringsbidrag eller kapitaltillskott och huru mycket avser löpande utgifter, läser någon större svårighet att genomföra en sådan anordning ej möta. Förefinnes ej dylik visshet, torde i lagstiftningen böra givas en fördelningsregel att tillämpa i fall av behov.

Förevarande spörsmål torde hava betydelse huvudsakligen för besittningsrättsföreningarna. Hyresföreningarna äro i omhandlade hänseende mera lika enskilda husägare och torde såsom regel knappast vid hyresbelloppens bestämmande beräkna större amorteringsbidrag än en enskild hyresvärd. Ej heller torde hyresföreningarna i de kontrakterade hyrorna inlägga andra kapitalinvesteringar. Det ter sig därför naturligt att beträffande hyresföreningarna anse hela hyran utgöra skattepliktig intäkt för företaget och att medgiva medlemmen motsvarande avdrag. Genom att så förfara begränsas de svårigheter, som äro förbundna med de årliga avgifternas uppdelande i en skattepliktig och en skattefri respektive avdragsgill och icke avdragsgill del till besittningsrättsföreningarna.

Centralföreningen har i sin framställning angivit vissa utvägar att på antytt sätt uppdelade de årliga avgifterna, då uppdelningen icke utan vidare framgår av räkenskaperna eller övriga handlingar. Den behandlar endast det fall, att en förening under beskattningsåret verkställt amortering av skulder, men uppenbart är, att härmed bör likställas även annan kapitalbildning. All sådan kapitalbildning, vare sig den skett genom amortering av skuld, genom ny-, till- eller ombyggnad av fastigheten eller genom medels avsättning för annan stadigvarande användning, benämnes i det följande *fondering*. Vore alla lägenheter utlämnade till medlemmarna, syntes det centralföreningen självfallet, att det fonderade beloppet skulle fördelas på medlemmarna i proportion till vars och ens andel i uttaxeringen. Om däremot icke alla lägenheter vore utlämnade till medlemmarna, utan fastigheten vore delvis behållen i föreningens gemensamma förvaltning och genom dess försorg uthyrd, kunde ettdera av tre alternativ väljas vid det fonderade beloppets uppdelning, nämligen *antingen* med hänsyn till förhållandet mellan fastighetens hela taxeringsvärde och varje lägenhets värde *eller* med hänsyn till den faktiska inkomst, föreningen hade av varje lägenhet i form av hyra respektive avgift, *eller slutligen* till äventyrs så, att föreningarna medgäves att själva efter rättfinnande verkställa fördelningen av det fonderade beloppet på samtliga lägenheterna. Centralföreningen betecknar själv det andra alternativet såsom måhända riktigare än det första. Beredningen delar denna uppfattning. En fördelning efter lägenheternas värde kan befaras leda till oriktigt resultat, där någon enstaka medlem tidigare verkställt förhållandevis större inbetalning än andra medlemmar. Det tredje alternativet kan lätt nog medföra intressekonflikter mellan föreningen och medlemmarna med därav följande olägenheter. Det andra alternativet bör emellertid fullständigas, så att det tager hänsyn jämväl till det fall, att föreningen kunnat för fonderingen i fråga disponera även andra sina tillgångar, t. ex. räntor å utlånade eller i

bank insatta medel, utdelning å aktier eller andelar i ekonomiska föreningar eller dylikt. Däremot hör icke hit det fall, att amortering av skuld skett genom användning av tidigare fonderade medel, såsom exempelvis medel, som influtit genom försäljning av aktier eller dylikt. Därigenom har nämligen icke skett någon fondering utan endast omplacering av tillgångar.

Då beredningen på ovan anförda skäl föreslår olika behandlingssätt beträffande besittningsrättsföreningar å ena sidan och hyresföreningar å den andra sidan eller rättare sagt beträffande lägenheter, som upplåtits med besittningsrätt, å ena sidan, och sådana, som upplåtits med hyresrätt, å andra sidan, har beredningen visserligen icke förbisett, att gränsen mellan de olika fallen stundom kan vara rätt vag, men beredningen anser dock den föreslagna åtskillnaden vara ägnad att underlätta frågans lösning och tror icke, att den i tillämpningen skall ställa vederbörande parter eller beskattningsmyndigheter inför alltför stora svårigheter. Vid lagtextens utformande har den benämning å besittningsrätt, som använts i det inom justitiedepartementet upprättade förslaget till lag om vissa bostadsföreningar, nämligen bostadsrätt, begagnats. Då man även efter införande av en särskild civillagstiftning för bostadsföreningar enligt det omnämnda förslaget har att räkna med sådan besittningsrätt, som upplåtits av föreningar, vilka icke bliva underkastade den nya lagen, har uttrycket bostadsrätt måst åtföljas av tillägget »eller liknande besittningsrätt». Någon tvekan om vad härmed åsyftas torde icke böra råda.

Beredningens förslag i nu omhandlade delar berör 24 § och 25 § 1 mom. kommunalskattelagen med tillhörande anvisningar. Såsom följd av förslaget tarvas viss jämkning av punkt 1 i anvisningarna till 54 § samma lag. För denna jämkning, som allenast är av formell natur, läres särskild motivering ej erfordras.

Vad därefter angår procentavdraget ansluter sig beredningen till den tankegång, som kommit till uttryck i centralföreningens framställning, nämligen att procentavdraget för de till medlemmar eller delägare upplåtna lägenheter bör tillerkännas den, företaget eller medlemmen, respektive delägaren, som har att skatta för den del av inbetalningarna, som använts till fondering. I enlighet härmed förordar beredningen, att i hyresföreningar procentavdraget i sin helhet skall tillkomma föreningen och att i besittningsrättsföreningar varje medlem, som innehar lägenhet, skall erhålla så stor del av procentavdraget för hela fastigheten, som på lägenheten belöper. Då taxeringsarbetet underlättas, därest den en gång verkställda fördelningen av taxeringsvärdet å de olika lägenheterna i regel bibehålles oförändrad, så länge fastighetens taxeringsvärde icke undergår förändring eller någon mera avsevärd förskjutning av lägenheternas inbördes värden icke äger rum, har i förslaget till författningstext (punkt 2 av anvisn. till 45 § kommunalskattelagen) intagits en anvisning härom.

Där beredningen i det föregående nämnt allenast bostadsföreningar, har därmed även åsyftats bostadsaktiebolag. Någon olika behandling av företagen är icke av beredningen åsyftad.

I detta sammanhang anser beredningen sig böra upptaga en fråga beträffande bostadsföreningarnas och bostadsaktiebolagens beskattning, som icke berörts i den mottagna remissen. Frågan gäller avdraget för

värdeminskning av byggnader, maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, tillhöriga dylikt företag. Enligt vad beredningen erfarit har frånvaron av tydlig föreskrift om vem som skall tillgodonjuta dylikt avdrag, företaget eller dess medlemmar, respektive delägare, vid tillämpningen medfört en viss osäkerhet, i det att, åtminstone i Stockholm, vissa taxeringsmän velat förbehålla avdraget åt företaget, under det att andra ansett fördelning mellan företaget och medlemmarna, respektive delägarna, bäst förenlig med lagstiftningens grunder.

Till förmån för den förra meningen tala de obestriddiga fördelarna ur taxeringsteknisk synpunkt genom avdragets förbehållande åt företaget. Man undgår därigenom alla de svårigheter, som äro förenade med en uppdelning av avdraget på ett flertal skattskyldiga, av vilka särskilt må framhållas de återverkningar, som en ändring av avdraget beträffande företaget medför i fråga om medlemmarnas taxering och vice versa. Även ändring av en medlems taxering på denna punkt kan återverka å de andra medlemmarna. Jämväl ur deklarationssynpunkt ställer sig saken enklare, om avdraget i fråga förbehålles företaget, i det att endast *en* utredning behöver förebringas rörande avdragets befogenhet. Skulle varje medlem hava att framlägga utredning rörande avdragets befogenhet, i vad hans lägenhet angår, skulle därav föränledas ökade skrivelser och i de fall, då medlemmar tillhöra skilda taxeringsdistrikt, vore det icke uteslutet, att olika avgöranden kunde förekomma. Detta synes böra förebyggas. För medlemmarna torde avdragets hänförelse till företaget hava mindre betydelse. Vid kommunalbeskattningen skulle de helt visst i flertalet fall icke hava stor nytta av detsamma, då nettointäkten även utan dylikt värdeminskningsavdrag i regel torde understiga procentavdraget för vederbörandes lägenhet. Däremot saknar avdraget icke betydelse för företagen. Beredningen förordar därför, att värdeminskningsavdraget tillerkännes företagen utan rätt för medlemmar eller delägare att därav komma i åtnjutande. Uttryckligt stadgande därom har infogats i punkt 5 av anvisningarna till 25 § kommunalskattelagen.

Beredningen håller före, att den föreslagna anordningen med olika regler för besittningsrättsföreningar och hyresföreningar i fråga om inbetalningar för kapitalbildning och beträffande procentavdraget icke innebära något egentligt gynnande av den ena typen framför den andra, i varje fall icke under företagens tidigare skede, d. v. s. så länge mera avsevärda amorteringar pågå. När däremot amorteringarna nedgått till en obetydlighet eller helt upphört och förty de årliga inbetalningarna märkbart understiga hyresvärdet å lägenheterna, kommer bestämmelsen om procentavdraget att ställa medlemmarna i hyresföreningarna i en något ogynnsammare ställning än medlemmar i besittningsrättsföreningar. Denna olikhet torde dock sakna nämnvärd betydelse, enär i hyresföreningarna, där upplåtelseiden icke kan vara obegränsad och dispositionsrätten till lägenheterna därför är mindre trygg än i besittningsrättsföreningarna, amorteringarna i regel icke torde drivas så långt, att hyresbeloppen avsevärt understiga hyresvärdet med därav följande mera betydande nettointäkt av de upplåtna lägenheterna. Skulle i någon hyresförening dylikt förhållande inträffa, kan föreningen genom att ombilda sig till bostadsrättsförening bereda sina medlemmar den förmån i förevarande hänseende, som tillkommer medlemmar i en dylik förening.

En sådan utveckling står i god överensstämmelse med den ifrågasatta civillagstiftningens syfte och torde för övrigt vara i medlemmarnas eget intresse. Ju mera föreningens ekonomi förbättras, av desto större vikt är det nämligen för medlemmarna att trygga sitt lägenhetsinnehav för att därigenom åt sig bevara avkastningen av det i föreningen investerade kapitalet.

Förordningen
om statlig
inkomst- och
förmögenhets-
skatt.

De föreslagna ändringarna i kommunalskattelagen bliva, fränsett stadgandena om procentavdraget, utan vidare tillämpliga vid statsbeskattningen. Någon ändring av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt erfordras därför icke.

Taxerings-
förordningen.

För att underlätta tillämpningen av de ifrågasatta beskattningsreglerna föreslår beredningen vissa ändringar i taxeringsförordningen. Beredningen har jämväl uppgjort förslag till av de nya reglerna föranledda deklARATIONSTORMUTÄR.

Bostadsföreningarna och bostadsaktiebolagen torde böra åläggas att tillhandahålla taxeringsmyndigheterna vissa uppgifter till ledning vid granskningen av såväl företagens egna som ock medlemmarnas eller delägarnas deklARATIONER. I de flesta fall torde taxeringen beträffande såväl företaget som dess medlemmar eller delägare åvila taxeringsnämnden i det taxeringsdistrikt, där fastigheten är belägen. Detta gäller åtminstone taxeringen till kommunal inkomstskatt. Det synes därför vara lämpligt, att erforderliga uppgifter bifogas företagens deklARATION. Har företaget att avgiva såväl allmän som särskild självdeklARATION, bör dylika uppgifter bifogas båda dessa deklARATIONER. Är medlem eller delägare icke mantalsskriven i företagens fastighet, torde som regel hans taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt verkställas av annan taxeringsnämnd än den, som har att behandla företagens deklARATION. I dylika fall synes mest ändamålsenligt, att företaget lämnar vederbörande nämnd motsvarande uppgift beträffande medlemmen eller delägaren genom utdrag av förberörda, vid företagens deklARATION fogade uppgift. Därjämte är det av vikt, att medlemmarna eller delägarna från företaget erhålla underrättelse om de fakta, som för dem äro av betydelse att känna vid avfattandet av de egna deklARATIONERNA. Företagen böra fördenskull åläggas att i god tid lämna medlemmarna eller delägarna dylika underrättelser.

Uppgifter torde böra lämnas i följande hänseenden:

a) namn för envar medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i föreningens eller bolagets fastighet,

b) hemvist för varje dylika medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten,

c) beskaffenheten av varje sådan lägenhet och dess hyresvärde enligt hyrespriset i orten,

d) beloppet av envar medlems eller delägares inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav utgör kapitaltillskott,

e) beskaffenheten av de lägenheter, som på grund av upplåtelse från föreningen eller bolaget innehavas av andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap, ävensom sammanlagda beloppet av hyror eller andra avgifter för sådana lägenheter, samt

f) i fråga om medlemmar eller delägare, som innehava lägenheter med

bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, huru mycket av fastighetens taxeringsvärde belöper å varje sådan lägenhet.

Då det torde vara förenat med svårighet att vid medlemmarnas eller delägarnas förmögenhetstaxering bedöma förmögenhetsvärdet å varje medlems eller delägaras andel eller aktie utan kännedom om föreningens eller bolagets ekonomiska ställning, finner beredningen sig böra föreslå, att vissa uppgifter i detta hänseende ställas till taxeringsmyndigheternas förfogande.

Beträffande bostadsaktiebolag följer av 31 § taxeringsförordningen, att styrkt avskrift av in- och utgående balansräkning samt av vinst- och förlusträkning, där sådan föres, utan vidare skall bifogas bolagets självdeklaration. Bostadsföreningarna driva merendels icke rörelse, med vilken följer skyldighet att föra handelsböcker, och äro därför icke pliktiga att förete räkenskapsutdrag. Det synes icke böra möta betänkligheter att föreskriva skyldighet för bostadsföreningar att upprätta en tablå över föreningens ställning vid varje års början och slut samt vid deklarationen föga denna tablå. I regel upprätta föreningarna årliga bokslut och uppgöra därvid balansräkningar. Det föreslagna åläggandet kan därför icke bliva tyngande för dem. Därest vinst- och förlusträkning förts, bör styrkt avskrift därav likaledes bifogas deklarationen.

Vidare föreslår beredningen åläggande för bostadsförening och bostadsaktiebolag att ange, huru mycket av föreningens eller bolagets behållna förmögenhet belöper å varje andel eller aktie. Med behållen förmögenhet förstås härvid företagens tillgångar i den mån de överstiga skulderna. Såsom skuld bör givetvis icke anses insats- eller aktiekapital eller annan egen fond.

Det må visserligen vara sant, att det värde å varje andel eller aktie, som på detta sätt anges, icke utan vidare sammanfaller med andelens eller aktiens förmögenhetsvärde enligt de i 10 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt med tillhörande anvisningar meddelade bestämmelser, d. v. s. saluvärdet, men nämnda så att säga matematiska värde torde vara av icke ringa betydelse för bedömande av saluvärdet, och det kan därför vara befogat, att uppgift härom lämnas.

Rörande tid för uppgifternas avlämnande till vederbörande taxeringsnämnd torde böra gälla detsamma som i fråga om andra uppgifter till ledning för egen eller annans taxering. De uppgifter, som enligt vad nyss anförts skola lämnas av företagen till medlemmarna eller delägarna, böra däremot avlämnas ännu tidigare, så att de kunna vara i medlemmarnas eller delägarnas hand vid avfattandet av deras självdeklarationer. Det föreslås, att de skola vara avlämnade senast den 8 februari. Tidigare torde de stundom icke kunna föreligga färdiga, enär de förutsätta, att företagens bokföring åtminstone i allt väsentligt fullbordats.

Bestämmelser i ämnet hava sammanförts till en särskild paragraf med beteckning 40 a §. Att inarbeta dem i förutvarande paragrafer med snarlika bestämmelser skulle verka splittrande och försvåra överskådligheten.

För underlåtenhet att avlämna uppgift, som skall fogas vid företagens deklaration, torde icke böra föreskrivas annan påföljd än som redan är stadgad för underlåtenhet att avlämna räkenskapsutdrag, nämligen talans förlust, för den händelse anmaning att insända felande uppgift icke hörsammas, och anteckning i inkomstlängden om försummelsen. Däremot torde bötesansvar böra stadgas för underlåtenhet att avlämna

separat uppgift till ledning för taxering av medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i företagens fastighet, ävensom för underlåtenhet att lämna medlem eller delägare föreskriven underrättelse till ledning för uppgörandet av dennes deklaration. Bestämmelser härom hava intagits i den föreslagna 40 a § ävensom i 142 §.

I 53 § erfordras jämväl en mindre jämkning och hänvisas härutinnan till författningsförslaget.

Rörande de upprättade förslagen till deklarationsformulär torde någon särskild redogörelse icke erfordras.

Speciell motivering.

Kommunal-
skattelagens
24 och 25 §§
med anvis-
ningar.

Den av beredningen föreslagna åtskillnaden mellan kapitaltillskott och andra inbetalningar av medlem eller delägare till föreningen eller bolaget har föranlett därav betingad ändring av 24 §. Därjämte har samma paragraf i någon mån omarbetats i avsikt att därigenom tydligare uttrycka, att det åligger föreningen eller bolaget att såsom intäkt för beskattningsåret upptaga, förutom skattepliktiga inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, allt som från fastigheten influtit, oavsett huru detsamma av föreningen disponerats. I 25 § har införts stadgandet om föreningens eller bolagets rätt att från intäkten göra avdrag för vad som under beskattningsåret disponerats genom utdelning till medlemmen eller delägare annorledes än å andelar eller aktier.

Då det talas om avgifter eller andra inbetalningar från medlemmar eller delägare, är det uppenbart, att därmed icke åsyftas hyror, som medlem eller delägare erlägger för sådan lägenhet, som han tilläventyrs hyr av föreningen eller bolaget såsom vanlig hyresgäst, d. v. s. oberoende av att han är medlem eller delägare. Vad han i egenskap av vanlig hyresgäst inbetalar bör i allt behandlas på samma sätt som hyror av hyresgäster, som icke äro medlemmar eller delägare. Att i lagtexten eller anvisningarna införa ett påpekande härav torde icke vara behöfligt.

I punkt 3 av anvisningarna till 24 § har definitionen å bostadsförening och bostadsaktiebolag något förtydligats med avsikt att det skall vara fullt klart, att det ej är nog med att föreningen eller bolaget har det här avsedda föremålet för sin verksamhet, utan att det därjämte kräves, att verksamheten utövas i överensstämmelse med ändamålet.

Såsom sista stycke av samma anvisningar har upptagits ett påpekande, att utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, ej räknas såsom intäkt av fastigheten utan såsom intäkt av kapital eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse.

I 25 § har, såsom nämnts, intagits stadgande om rätt för bostadsförening eller bostadsaktiebolag att göra avdrag för sådan utdelning till medlemmar eller delägare, som utgått annorledes än å andelar eller aktier. I överensstämmelse med den grundsats, som erhållit uttryck i punkt 1 av anvisningarna till 54 § vid angivande av den omfattning, i vilken s. k. kedjebesättning icke skall äga rum för utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, har avdragsrätten för nu förevarande slags utdelning begränsats till beloppet av sådana under beskattningsåret erlagda inbetalningar från medlemmar eller delägare, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott. Skulle utdelningen överstiga dylika inbetalningar, torde nämligen det överskjutande beloppet böra få anses såsom utdelning å medlemmens eller delägens i företaget ned-

lagda kapital, även om utdelningen bestämts utan direkt samband med detta kapital. För utdelning av dylikt slag synes frihet från dubbelbeskattning icke böra ifrågakomma, så länge dubbelbeskattning äger rum beträffande utdelning å andel eller aktie. Har utdelning utgått anordnades än å andel eller aktie till belopp, överstigande medlems eller delägarers under beskattningsåret erlagda avgifter eller andra inbetalningar, synes emellertid jämväl det överskjutande beloppet och icke blott den del, som motsvarar de erlagda avgifterna eller inbetalningarna, böra, där det utgör skattepliktig intäkt för medlemmen eller delägaren, behandlas såsom intäkt av samma förvärvskälla som utdelningen i övrigt, d. v. s. i regel av »annan fastighet». Att vid medlemmens eller delägarers beskattning behandla detsamma såsom intäkt av kapital är uppenbarligen icke lämpligt.

Centralföreningen hemställer, att de ifrågasatta nya bestämmelserna måtte träda i kraft så tidigt, att de kunna tillämpas vid taxeringen av 1929 års inkomst, alltså vid taxeringen under år 1930. Härför måste emellertid förutsättas, icke blott att de nya bestämmelserna utfärdas i tillräckligt god tid före avgivandet av självdeklarationerna år 1930, således senast i början av februari 1930, utan även att deklara-tionsblanketter tryckas och distribueras inom samma tid. Även om proposition i ämnet skulle föreläggas riksdagen genast vid dess början och riksdagsbehandlingen av densamma forceras, torde tiden vara alltför knapp för syftets uppnående. Ytterligare är att märka, att, därest förslag till civillagstiftning för bostadsrättsföreningar förelägges samma riksdag, det väl är antagligt, att riksdagsbeslutet härom avvaktas, innan riksdagen behandlar förslag till ändring av skatteförfattningarna, som därmed äger samband. Dessa förhållanden hava föranlett beredningen att föreslå ikraftträdandet till den 1 januari 1931.

Promulga-tionsbestäm-melser.

Stockholm den 11 oktober 1929.

K. DAHLBERG.

K. G. FELLENIUS.

CARL W. U. KUYLENSTIERNA.

ADOLF LUNDEVALL.

PER EDVIN SKÖLD.

Förslag
till
Lag
om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den
28 september 1928 (nr 370).

Häri genom förordnas, att 24 §, 25 § 1 mom., 45 §, punkt 3 av anvisningen till 24 §, punkt 5 av anvisningen till 25 §, punkt 2 av anvisningen till 45 § och punkt 1 av anvisningen till 54 § i kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola, 24 §, 25 § 1 mom., 45 § och punkt 1 av anvisningen till 54 § i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

24 §.

Till *intäkt* av — — — ej särskilt redovisas.

Där fastighet tillhört bostadsförening eller bostadsaktiebolag, skall hyresvärdet för bostad eller annan förmån från fastigheten, som tillkommit medlem av föreningen eller delägare i bolaget, ävensom utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie, räknas såsom medlemmens eller delägarens intäkt av fastigheten. Såsom föreningens eller bolagets intäkt av samma fastighet räknas vad som till föreningen eller bolaget influtit från fastigheten ävensom avgifter eller andra inbetalningar, som medlem eller delägare i sådan egenskap haft att utgöra till föreningen eller bolaget, till den del desamma icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

(Se vidare anvisningarna.)

25 §.

1 mom. Från bruttointäkten av — — — fastigheten nedlagt kapital.

Medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger njuta avdrag för ovan angivna omkostnader, såvitt de bestritts direkt av honom själv, ävensom för sådana avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

Har bostadsförening eller bostadsaktiebolag lämnat sina medlemmar eller delägare utdelning annorledes än å andelar eller aktier, äger föreningen eller bolaget njuta avdrag för vad sålunda under beskattningsåret ut-

delats, dock ej för större belopp av det utdelade än som motsvarar beloppet av de inbetalningar från medlemmarna eller delägarna, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott.

45 §.

Genom fastighetsskatten skall — — — genom fastighetsskatt beskattats.

Rätt till förenämnda avdrag skall tillkomma fastighetens ägare, dock att medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt innehaft lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, skall tillgodonjuta den del av avdraget, som på lägenheten belöper.

Har fastighet under — — — taxeringsåret gällande taxeringsvärdet.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 24 §.

3. Med bostadsförening och bostadsaktiebolag förstås ekonomisk förening och aktiebolag, vars verksamhet uteslutande eller huvudsakligen går ut på att i hus, som äges av föreningen eller bolaget, bereda bostäder åt föreningens medlemmar eller bolagets delägare.

Såsom intäkt för bostadsförening eller bostadsaktiebolag och såsom avdragsgill utgift för medlem eller delägare räknas sådan inbetalning av medlem eller delägare, som icke är att anse såsom kapitaltillskott. Inbetalning, som är att anse såsom kapitaltillskott, räknas icke såsom intäkt för föreningen eller bolaget och får ej av medlemmen eller delägaren avdragas.

Med kapitaltillskott menas dels medlems inbetalning å insats i föreningen och delägars inbetalning å aktie dels ock sådan ytterligare inbetalning av medlem eller delägare, som är avsedd att inom föreningen eller bolaget användas för fondering såsom genom kapitalavbetalning å skuld eller genom ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring av fastigheten eller genom annan stadigvarande kapitalplacering. Där lägenhet är upplåten med hyresrätt och således icke med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall dock icke någon del av hyresavgiften anses såsom kapitaltillskott. Verkställes fondering inom förening eller bolag, utan att det framgår, vilka medel därför användas, skola i första hand anses för fonderingen använda andra medel än medlemmarnas eller delägarnas inbetalningar under beskattningsåret eller de under året influtna hyrorna för lägenheter, som varit uthyrda till andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap. Vad därefter återstår av det till fondering använda beloppet skall fördelas på nämnda inbetalningar och hyror efter

deras inbördes storlek, och skall vad därvid belöper på de inbetalningar, som verkstälts för de med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt upplåtna lägenheterna, anses såsom kapitaltillskott.

Utdelning från bostadsförening eller bostadsaktiebolag, som utgår i förhållande till innehavda aktier eller andelar, räknas ej såsom intäkt av fastigheten utan såsom intäkt av kapital eller undantagsvis såsom intäkt av rörelse; se 38 § och punkt 2 av anvisningarna till nämnda paragraf.

till 25 §.

5. För värdeminskning å bostadsförening eller bostadsaktiebolag tillhöriga byggnader, maskiner och andra inventarier tillkommer avdraget föreningen eller bolaget, och äger således medlem av föreningen eller delägare i bolaget icke åtnjuta dylikt avdrag.

Angående medlems av bostadsförening och delägars i bostadsaktiebolag rätt till avdrag för till föreningen eller bolaget gjorda inbetalningar hänvisas till punkt 3 av anvisningarna till 24 §.

till 45 §.

2. För bestämmande av det avdrag, som enligt denna paragraf medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag äger tillgodonjuta, skall fastighetens taxeringsvärde fördelas på lägenheterna i fastigheten efter förhållandet mellan deras värden. Fördelning, som sålunda verkstälts, bör i allmänhet tillämpas, till dess ändring göres av fastighetens taxeringsvärde.

till 54 §.

1. Svenska aktiebolag och — — — efter annan grund. Beträffande utdelning, som dylikt bolag eller dylik förening uppburit från bostadsaktiebolag eller bostadsförening efter annan grund än i förhållande till aktie eller andel, gäller befrielsen dock endast till den del det utdelade överstiger beloppet av sådan inbetalning från bolaget eller föreningen, som icke utgör kapitaltillskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931.

Förslag
till
förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, dels att i taxeringsförordningen den 28 september 1928 skall införas en ny paragraf med nedan angivet innehåll och betecknad såsom 40 a §, dels att över nämnda paragraf skall införas nedan angivna rubrik, dels ock att 53 och 142 §§ i förordningen skola, 53 § i nedan angiven del, hava följande ändrade lydelse:

Särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag.

40 a §.

1 mom. Vid självdeklaration för bostadsförening eller bostadsaktiebolag skall för tid, som deklarationen omfattar, fogas uppgift, särskilt för varje föreningen eller bolaget tillhörig, i deklarationen avsedd fastighet, angående

a) namn för envar medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i fastigheten, och hemvist för medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten,

b) beskaffenheten av varje sådan lägenhet och dess hyresvärde enligt ortens pris,

c) beloppet av envar medlems eller delägars inbetalningar till föreningen eller bolaget och huru mycket därav utgör kapitaltillskott, samt

d) beskaffenheten av de lägenheter, som på grund av upplåtelse från föreningen eller bolaget innehavas av andra än medlemmar eller delägare i denna deras egenskap, ävensom sammanlagda beloppet av hyror eller andra avgifter för sådana lägenheter. Innehar medlem eller delägare lägenhet med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt, skall tillika uppgivas, huru mycket av fastighetens taxeringsvärde belöper å sådan lägenhet.

I uppgift, som nu sagts, skall jämväl lämnas upplysning om värdet av varje medlems eller delägars andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

Uppgiften skall avfattas å blankett enligt formulär, som fastställes av Kungl. Maj:t.

Vid självdeklaration för bostadsförening skola ytterligare fogas dels av styrelsen undertecknad uppgift om föreningens ställning vid beskattningsårets början och slut, dels ock bestyrkt avskrift av vinst- och förlusträkning för samma år, därest sådan förts.

2 mom. Är medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i någon föreningen eller bolaget tillhörig fastighet, icke mantalsskriven i fastigheten, skall till ledning för medlemmens eller delägarens taxering för inkomst eller förmögenhet i hemortskommunen eller, om han saknar hemortskommun, till ledning för hans taxering i Stockholm bestyrkt utdrag av den i 1 mom. omförmälda uppgift, i vad medlemmen eller delägaren angår, av föreningen eller bolaget utan anmaning avlämnas senast den 15 februari under taxeringsåret i den ordning, som i 37 § 1 mom. sägs.

3 mom. Det åligger bostadsförening eller bostadsaktiebolag att senast den 8 februari under taxeringsåret tillställa varje medlem eller delägare uppgift angående de i 1 mom. första och andra styckena omförmälda förhållandena, i vad medlemmen eller delägaren angår.

4 mom. Underlåter bostadsförening eller bostadsaktiebolag att behörigen fullgöra vad i 1 mom. sägs, skall vad i 39 § 1, 3 och 5 mom. är stadgat rörande påföljd vid underlåtenhet att avlämna handlingar, som omförmälas i 31 §, hava motsvarande tillämpning. Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 2 mom. stadgas skola bestämmelserna i 38 § 2 och 3 mom. samt 40 § 2 mom. hava motsvarande tillämpning.

Om ansvar för underlåtenhet att behörigen fullgöra föreskrifterna i 2 eller 3 mom. stadgas i 142 §.

53 §.

Deklarationsblanketter skola kostnadsfritt — — — ordförande i taxeringsnämnd. Vad nu sagts om deklarationsblanketter för årlig taxering skall gälla även i fråga om blanketter till uppgifter enligt 40 a § 1 och 2 mom. samt 41 och 42 §§; och skola blanketter — — — att utbetala vinst.

142 §.

Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra vad i 18, 19, 23, 33, 34 eller 35 §, 40 a § 2 eller 3 mom., 42 § 2 mom. eller 47 § är stadgat skall den försumlige, där han ej för underlåtenheten är underkastad ansvar för tjänstefel, böta tjugufem kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1931.

Förslag

till

kungörelse angående fastställelse av vissa formulär till blanketter för självdeklarationer m. m.

Kungl. Maj:t, som denna dag utfärdat förordning (nr 00) om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), har med stöd av 27 och 40 a §§ i sistnämnda förordning funnit gott att *dels* förordna, att det vid kungörelsen den 28 september 1928 (nr 384) angående fastställelse av formulär till blanketter för självdeklarationer m. m. fogade formulär nr 3 skall i angivna delar hava den ändrade lydelse, som av härvid fogade bilaga framgår, samt att det vid samma kungörelse fogade formulär nr 6 skall upphöra att gälla, *dels ock* fastställa härvid fogade formulär nr 6 a—6 e till blanketter för bilagor till självdeklaration och för särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1931.
Det alla etc.

Särskild bilaga lämnas för varje fastighet eller komplex av fastigheter, som är att anse såsom förvaltningsenhet.

Bilaga till B.

Inkomst av
annan fastighet (än jordbruksfastighet).

Anvisning. Har fastighet helt eller delvis ingått i ägarens egen rörelse, skall uppgift om intäkter och avdrag, berörande vad sålunda ingått i rörelsen, icke lämnas å denna blankett utan å bilaga till C.

Denna blankett må icke heller användas i fråga om fastighet, som tillhör bostadsförening eller bostadsaktiebolag (se 23). Beträffande dylik fastighet skall föreningen eller bolaget begagna blankett formulär nr 6 b och medlem av föreningen eller delägare i bolaget blankett formulär nr 6 e (jfr dock anvisn. å formulär nr 6 e).

Bilaga nr till deklARATION angående fastigheten
(den skattskyldiges namn)

..... inom kommun....., som denne ägt
(kvarter och nummer eller annan beteckning) innehaft under år 19..... (se 2).

Taxeringsvärde (se 3): kr.; därav byggnadsvärde kr.; mark- och parkvärde kr.

Brandförsäkringsvärde: för byggnader kr.; för fasta maskiner kr.; summa kr.

Intäkter (se 5, 24):	Den skattskyldiges anteckningar	Taxeringsnämndens anteckningar
	Kronor	Kronor
1. Naturaförmåner enligt ortens pris (se 10):		
a) Hyresvärdet för bostad åt mig, min familj och mina personliga tjänare (..... rum och kök) jämte utrymmen och anläggningar för bekvämlighet och trevnad, såsom gästrum, lusthus, badhus, stall, garage, drivhus, plantering, trädgårdsland o. s. v.
b) Saluvärdet av produkter och råämnen (se 13) från fastigheten, tillgodogjorda i hushållet eller för driften av annan av mig innehavd fastighet
2. I penningar:		
a) Hyror (ersättning för uppvärmning, vattenförbrukning, sotning m. m. inräknad) o. dyl.
b) Avgäld m. m.
c) Övriga intäkter, t. ex. genom försäljning av produkter och råämnen från fastigheten
Summa intäkter
Avdrag (se 25):		
1. Ränta å lånt, i fastigheten nedlagt kapital (se 17)
2. Diverse omkostnader:		
a) Avlöning till vicevärd, portvakt, gårdskarl o. s. v. (ej bostadsförmån) kr.
b) Arbetslön och annan omkostnad för trädgård »
c) Utgifter för vattenförbrukning, renhållning, uppvärmning, belysning o. dyl., som jag måst i egenskap av fastighetsägare vidkännas »
d) Utgifter för försäkring av byggnader (se 16) »
e) Kostnader för reparation och underhåll av byggnader »
Under året har ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring verkställt för kr. (Dylik kostnad får ej avdragas.)
f) Övriga omkostnader enligt följande specifikation: »
..... »
..... »
3. Värdeminskning av mig tillhöriga byggnader å fastigheten (se 26): % av kr. =
4. Värdeminskning genom slitning, utrangering eller dyl. av till fastigheten hörande maskiner och inventarier av längre varaktighet: % av kr. =
<i>Anm.</i> Till stöd för värdeminskningsavdragen skola närmare upplysningar lämnas (se 19).		
Summa avdrag
Summa intäkter kr.		
Avgår: summa avdrag »
Nettointäkt av fastigheten (införes under B i deklARATIONEN) kr.		

Till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst:

Nettointäkt enligt uppgift ovan kr.

Avgår (se 20): 5 % av fastighetens taxeringsvärde »

Återstående till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst kr.

Fördelning av inkomsten mellan kommuner (se 21):

Taxeringsnämndens anteckningar:

Denna bilaga användes av **bostadsförening** eller **bostadsaktiebolag** (se 23). Särskild bilaga lämnas för varje fastighet eller komplex av fastigheter, som är att anse såsom förvaltningsenhet.

Bilaga till B.

Inkomst av **annan fastighet** (än jordbruksfastighet).

Bilaga nr till (föreningens eller bolagets firma) deklARATION angående fastigheten

(kvarter och nummer eller annan beteckning)

inom

kommun och församling (i stad), som föreningen bolaget ägt under år 19 (se 2).

Taxeringsvärde (se 3): kr.; därav byggnadsvärde kr.; mark- och parkvärde kr.

Brandförsäkringsvärde: för byggnader kr.; för fasta maskiner kr.; summa kr.

Intäkter (se 23, 24):	Den skattskyldiges	Taxeringsnämndens
	anteckningar	anteckningar
	Kronor	Kronor
1. Avgifter och andra inbetalningar från medlemmar eller delägare (ej kapitaltillskott) . . .		
2. Hyror (ersättning för uppvärmning, vattenförbrukning, sotning m. m. inräknad) o. dyl. . .		
3. Avgäld m. m.		
4. Övriga intäkter, t. ex. genom försäljning av produkter och råämnen från fastigheten . . .		
Summa intäkter		
Avdrag (se 25):		
1. Utdelning till medlemmar eller delägare, som utgått annorledes än å andel eller aktie . . .		
<i>Anm.</i> Avdrag får ej göras för utdelning, som utgått å andel eller aktie. Har utdelning, som utgått annorledes än å andel eller aktie, överstigit beloppet av de inbetalningar från medlemmar eller delägare, som icke utgöra kapitaltillskott, får avdrag ej heller göras för det överskjutande beloppet.		
2. Bänta å föreningens eller bolagets skulder för fastigheten (se 17)		
3. Diverse omkostnader , som bestritts av föreningen eller bolaget:		
a) Avlöning till vicevärd, portvakt, gårdskarlar o. s. v. (ej bostadsförmån) kr.		
b) Utgifter för vattenförbrukning, renhållning, uppvärmning, belysning o. dyl.		
c) Utgifter för försäkring av byggnader m. m. (se 16)		
d) Kostnader för reparation och underhåll av byggnader		
Under året har ny-, till- eller ombyggnad eller därmed jämförlig förbättring verkställt för kr. (Dylik kostnad får ej avdragas.)		
e) Övriga omkostnader enligt följande specifikation:		
.....		
.....		
.....		
4. Värdeminskning av föreningen eller bolaget tillhöriga byggnader å fastigheten (se 26):	% av kr. = kr.	
.....		
5. Värdeminskning genom slitning, utrangering eller dyl. av till fastigheten hörande maskiner och inventarier av längre varaktighet: % av kr. =		
<i>Anm.</i> Till stöd för värdeminskningens avdragen skola närmare upplysningar lämnas (se 19).		
Summa avdra		

Summa intäkter kr.

Avgår: summa avdrag

Nettointäkt av fastigheten (införes under B i deklARATIONEN) kr.

Till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst:

Nettointäkt enligt uppgift ovan kr.

Avgår (se 20): 5 % av den del av fastighetens taxeringsvärde, som belöper på lägenheter, vilka icke upplåtits till medlemmar eller delägare med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt

Återstående till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst kr.

Fördelning av inkomsten mellan kommuner, församlingar eller dyl. (se 21):

Taxeringsnämndens anteckningar:

Uppgift enligt detta formulär skall av **bostadsförening** eller **bostadsaktiebolag** lämnas beträffande envar medlem eller delägare, som i denna sin egenskap innehar lägenhet i föreningen eller bolaget tillhörig fastighet utan att där vara mantalsskriven, och skall tjäna till ledning för medlemmens eller delägarens taxering för inkomst eller förmögenhet i hemortskommunen eller, om hemortskommun saknas, till ledning för hans taxering i Stockholm (40 a § 2 mom. taxeringsförordningen).

Uppgift till ledning för nedannämnda medlems eller delägares taxering i kommun.

Utdrag av bilaga till deklARATION ÅR 19.....
(föreningens eller bolagets firma)

i vad avser fastigheten i
(kvarter och nummer eller annan beteckning)

kommun och församling (i stad) för tiden ÅR 19.....

A. Lägenheter, som innehavas av medlemmar eller delägare i denna deras egenskap.

Medlems eller delägares		Lägenhet, som innehaves med	
namn och yrke eller titel	hemvist (kommun, gata, husnummer; uppgives endast för medlem eller delägare, som icke är mantalsskriven i fastigheten)	bostadsrätt eller liknande besittningsrätt	hyresrätt

Lägenheten omfattar följande antal				Beräknat hyresvärde enligt gängse hyrespris, kronor	Inbetalningar från medlemmar eller delägare, kronor	Av vidstående inbetalningar anses såsom kapitaltillskott, kronor	På lägenheten belöpande andel i hela fastighetens taxeringsvärde, kronor	Värdet av medlems eller delägares andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet, kronor	Anmärkningar (här uppgives bl. a., där så ske kan, verkliga hyran för lägenhet, som av medlem eller delägare upplåtits till utomstående)
boningsrum	kök	badrum	lokaler för affärsändamål (angivas närmare)						
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Rätt utdraget betyga:

Denna bilaga användes av medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag (se 23). Särskild bilaga lämnas för varje förening eller bolag, vari den skattskyldige är medlem eller delägare.

Bilaga till B.
Inkomst av
annan fastighet (än jordbruksfastighet).

Anvisning. Har lägenhet, som medlem av bostadsförening eller delägare i bostadsaktiebolag innehaft i denna sin egenskap, ingått i medlemmens eller delägarens egen rörelse, skall uppgift om intäkter och avdrag, berörande vad sålunda ingått i rörelsen, icke lämnas å denna blankett utan å bilaga till C.

Bilaga nr till (den skattskyldiges namn) deklARATION angående den lägenhet, som denne under år 19..... (se 2) innehaft i den bostadsföreningen bostadsaktiebolaget (föreningens eller bolagets firma) tillhöriga fastigheten (kvarter och nummer eller annan beteckning) inom kommun och församling (i stad).

Lägenhetens beskaffenhet: om rum, hall, kök,

Hela fastighetens taxeringsvärde: kr.; härav belöper på lägenheten kr.
(Uppgives endast av den, som innehar lägenhet med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt.)

Intäkter (se 23, 24):		Den skattskyldiges anteckningar	Taxeringsnämndens anteckningar
		Kronor	Kronor
1. Naturaförmåner enligt ortens pris (se 10):			
a) Hyresvärdet å lägenheten med tillhörande utrymmen och anläggningar för bekvämlighet och trevnad under månader			
b) Andra förmåner, nämligen			
2. I penningar:			
a) Hyror o. dyl. (lägenheten har varit uthyrd under månader)			
b) Utdelning från föreningen eller bolaget, som utgått annorledes än å andel eller aktie . <i>Anm.</i> Utdelning, som utgått å andel eller aktie, uppgives ej här utan såsom inkomst av kapital under G. i deklARATIONEN.			
c) Övriga intäkter av lägenheten			
Summa intäkter			
Avdrag (se 25):			
1. Avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, vilka icke äro att anse såsom kapitaltillskott Under året har jag såsom kapitaltillskott (amortering eller dyl.; se 23) inbetalt kr. (Dylik inbetalning får ej avdragas.)			
2. Mänta å skuld för lägenheten till annan än föreningen eller bolaget (se 17)			
3. Diverse utgifter, bestridda av mig själv:			
a) Utgifter för reparation och underhåll av lägenheten kr. Under året har jag verkställt ny-, till- eller ombyggnad inom lägenheten för kr. (Dylik kostnad får ej avdragas.) *			
b) Övriga utgifter enligt följande specifikation:			
..... kr.			
»			
»			
Summa avdrag			

Summa intäkter kr.

Avgår: summa avdrag »

Nettointäkt av lägenheten (införes under B. i deklARATIONEN) . . . kr.

Till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst:

Nettointäkt enligt uppgift ovan kr.

Avgår (se 20): 5 % av lägenhetens andel av hela fastighetens taxeringsvärde »

Anm. Dylikt avdrag göres endast då lägenheten innehaves med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt (men ej då lägenheten innehaves med hyresrätt).

Återstående till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst kr.

Fördelning av inkomsten mellan kommuner, församlingar eller dyl. (se 21):

Taxeringsnämndens anteckningar: